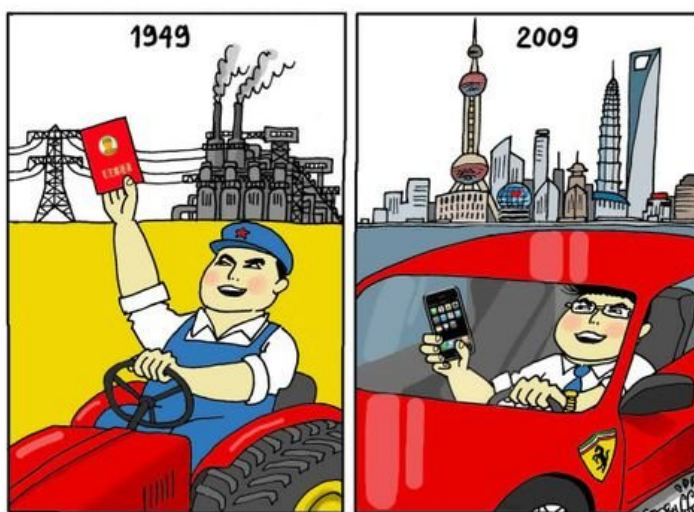

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών & Φυσικών Επιστημών
Τομέας Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου

Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας: Μια Οικονομική Διερεύνηση

Διπλωματική Εργασία του Ανδρέα Μητράκου

Επιβλέποντες Καθηγητές:
Π.Μιχαηλίδης & Α.Ρομπόλη

ΑΘΗΝΑ 2011

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Αθηνά Ρομπόλη και τον κ. Παναγιώτη Μιχαηλίδη για την ευρύτερη και ουσιαστική συνεισφορά τους στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Περίληψη

Στόχος της εργασίας είναι η διερεύνηση της οικονομίας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Μελετάται κυρίως, η οικονομική μεταρρύθμιση η οποία εκτυλίσσεται από το 1978 έως πρόσφατα, καθώς και τα αποτελέσματα τα οποία έχει επιφέρει. Η μελέτη αυτή βασίζεται κυρίως σε ιστορικά και οικονομικά στοιχεία. Ειδικότερα αναλύεται το μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας καθώς και οι σημαντικότεροι τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Επιπλέον γίνεται η εφαρμογή της μεθόδου Growth Accounting με την οποία εκτιμάται η συνεισφορά των συντελεστών παραγωγής στην δημιουργία του προϊόντος.

Τα οικονομικά στοιχεία προέρχονται από τις βάσεις δεδομένων των Ηνωμένων Εθνών (UN), του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF) και του Διεθνούς Οργανισμού εργασίας (ILO). Από την ανάλυση τους τα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι ότι η οικονομία της Κίνας ιδιαίτερα από το 1980 και μετά, αναπτύσσεται με ένα ετήσιο ρυθμό της τάξης του 10%. Η ανάπτυξη αυτή βασίζεται κατά κύριο λόγο στις δαπάνες επένδυσης και δευτερευόντως στην ιδιωτική κατανάλωση. Δηλαδή, η ανάπτυξη αυτή δεν έχει οδηγήσει σε αντίστοιχη αύξηση του επιπέδου κατανάλωσης του πληθυσμού της χώρας.

Από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας αντλήθηκε η βασική πληροφορία ότι λόγω του τραπεζικού συστήματος αλλά και των εμπορικών σχέσεων η χώρα δεν εξαρτάται από εξωτερικό δανεισμό, αντιθέτως τα μεγάλα αποθέματα κεφαλαίου τα οποία κατέχει της δίνουν ρυθμιστικό ρόλο παγκοσμίως. Παρόλα αυτά η κάλυψη των ενεργειακών της αναγκών όπως και η ζήτηση προϊόντων από ξένες χώρες αποτελούν ζητήματα σημαντικά για την Κίνα.

Τέλος, σε σχέση με τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο και τεχνολογία), τα ευρήματα της μεθόδου Growth Accounting δείχνουν ότι η εργασία συνεισφέρει περίπου το τριπλάσιο στο προϊόν της Κίνας σε σχέση με το κεφάλαιο, ενώ η συνεισφορά της τεχνολογίας κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, με δεδομένο το αντίστοιχο επίπεδο των ανεπτυγμένων χωρών.

Abstract

The aim of the study is to investigate the economy of China. Studied mainly economic reform which takes place from 1978 until recently and the results it has produced. The study is based primarily on historical and economic data. In particular we analyze the macroeconomic environment of the country and the most important areas of economic activity. Furthermore, is the method of Growth Accounting with an estimated contribution of inputs to create the product.

The economic data come from the databases of the United Nations (UN), the International Monetary Fund (IMF) and International Labour Organization (ILO). Through analysis, conclusions were extracted, showing that the Chinese economy in particular from 1980 onwards, grows at an annual rate of 10%. However, growth is driven more in investments and less on private consumption, that means, that growth has not led to a corresponding increase in Chinese household's demand.

Of the major sectors of the economy a basic information pumped. Because of the banking system and trade relations (with the rest of the world), the country is not depended on foreign borrowing, conversely the large capital reserves held by China, gave to the country a regulatory role in the world. However, the coverage of its energy needs and the demand of commodities from foreign countries are important issues for China.

Finally, in relation to production factors (labor, capital and technology), the findings (of Growth Accounting method) showed that labor contributes three times more than capital in the product of China, while the contribution of technology is relatively low in relation with other developed countries.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
Κεφάλαιο 1 ^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	8
1.1 ΔΥΝΑΣΤΕΙΕΣ (1900 π.Χ.-1911 μ.Χ.)	10
1.2 Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ (1911-1978)	13
1.3 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	20
1.3.1 ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	20
1.3.2 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	27
Κεφάλαιο 2 ^ο : Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	32
2.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	36
2.1.1 ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	38
2.1.2 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	47
2.1.3 ΑΝΕΡΓΙΑ	50
2.1.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
Κεφάλαιο 3 ^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	56
3.1 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	57
3.2 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	68
3.3 ΕΜΠΟΡΙΟ	78
Κεφάλαιο 4 ^ο : ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	83
4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ GROWTH ACCOUNTING	85
4.2 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ : ΚΙΝΑ	90
4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	96
Κεφάλαιο 5 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	112

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας¹ η οποία ιδρύθηκε το 1949 είναι η πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου, με πληθυσμό 1.3 δις ανθρώπους και την τέταρτη μεγαλύτερη έκταση στο κόσμο. Το μεγαλύτερο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο έχει, σε συνδυασμό με τη μέση ετήσια ανάπτυξη του ΑΕΠ της που είναι 10% τα τελευταία 30 χρόνια γεννούν πολλά ερωτήματα. Παρατηρώντας την εικόνα του εξώφυλλου της εργασίας, μπορούν να διατυπωθούν πολλές ερμηνείες. Παρόλο, που είναι εμφανής η ειρωνεία, η εικόνα δίνει μια ρεαλιστική πραγματικότητα για το τι συμβαίνει περίπου στην σύγχρονη Κίνα. Ποια είναι η θέση και ο ρόλος της Κίνας στον σύγχρονο κόσμο; Σε ποια θέση θέλουν οι Κινέζοι να είναι και σε ποια θέλει ο υπόλοιπος κόσμος; Είναι η επόμενη “Μεγάλη Δύναμη”; Μπορεί να γίνει; Αυτά είναι μερικά από τα γενικά ερωτήματα που δημιουργούνται όταν κάποιος αναφέρεται στην Κίνα και στην θεαματική ανάπτυξη της τα τελευταία έτη.

Συνεπώς, η ανάπτυξη της Κίνας αναδεικνύεται, στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού εργασίας, ένα από τα πιο επίκαιρα ζητήματα. Ο λόγος για τον οποίο αποτελεί σημαντικό ζήτημα είναι η αναδυόμενη παγκόσμια επιρροή της. Στόχος της εργασίας είναι η οικονομική διερεύνηση της χώρας. Γίνεται η ανάλυση της ιστορικής διαδρομής της Κίνας καθώς και των μεταρρυθμίσεων της οικονομίας της. Συγκεκριμένα μελετάται η αναπτυξιακή πορεία της χώρας από το 1978-2009 και διερευνώνται οι παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν στη διαμόρφωση της σημερινής της εικόνας.

Μεθοδολογικά, αναλύεται η συνολική οικονομία της Κίνας από το σκέλος των δαπανών. Γίνεται η κατά κλάδο ανάλυση βασικών τομέων (τραπεζικός τομέας, ενέργεια και εμπόριο) στην οποία περιγράφονται τα θεσμικά πλαίσια με βάση τα οποία λειτουργούν όπως επίσης και η σημερινή τους κατάσταση. Τέλος, εφαρμόζεται η μέθοδος Growth Accounting προκειμένου να εκτιμηθεί η συνεισφορά των συντελεστών παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο και τεχνολογία) στο ΑΕΠ της Κίνας.

---

¹ Όταν υπάρχει αναφορά στην Κίνα, εννοείται η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από τον οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (UN), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο(IMF) και το Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ILO), ενώ έγιναν συγκρίσεις με στοιχεία τα οποία προέρχονται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), την Παγκόσμια Τράπεζα(WB), το Διεθνές Γραφείο Στατιστικών της Κίνας (NBSC) και τη μυστική υπηρεσία πληροφοριών των Η.Π.Α. (CIA)². Αν και αναφέρεται σε ορισμένα σημεία της εργασίας ότι τα στοιχεία για την χώρα αυτή χαρακτηρίζονται από έλλειψη αξιοπιστίας, θεωρήθηκε ότι η ακρίβεια τους είναι επαρκής για την εξαγωγή ασφαλών οικονομικών συμπερασμάτων³.

Από τα προηγούμενα προκύπτει, ότι η Κίνα από ένα κομμουνιστικό καθεστώς με σχεδιαζόμενη οικονομία κατάφερε μέσω των μεταρρυθμίσεων της να έχει μέση ετήσια ανάπτυξη του ΑΕΠ 10% τα τελευταία 30 χρόνια. Αυτά τα τελευταία χρόνια προέκυψε ένα ιδιαίτερο “μόρφωμα” οικονομίας, όπου το προϊόν της χώρας δεν κατευθύνεται κυρίως στα κινέζικα ιδιωτικά νοικοκυριά, αλλά σε επενδύσεις και σε αύξηση των εξαγωγών. Τα στοιχεία των αναλύσεων των κλάδων (τραπεζικός τομέας, ενέργεια και εμπόριο) δείχνουν ότι η οικονομία της χώρας δεν εξαρτάται από εξωτερικό δανεισμό αλλά εξαρτάται από την ζήτηση της για ενέργεια και την ζήτηση κινεζικών προϊόντων από ξένες χώρες. Τέλος, η μέθοδος Growth Accounting εξήγαγε τα συμπεράσματα ότι η εργασία συνεισφέρει σε τριπλάσιο βαθμό σε σχέση με το κεφάλαιο στη δημιουργία του ΑΕΠ και η τεχνολογία παρόλο που τα τελευταία χρόνια δείχνει να ενσωματώνεται σημαντικά στη δημιουργία του ΑΕΠ παραμένει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Η εργασία περιέχει πέντε κεφάλαια, στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια ιστορική αναδρομή πάνω στην οικονομική λειτουργία της Κίνας από την αρχή των δυναστειών μέχρι την ίδρυση του κομμουνιστικού καθεστώτος, για να γίνει κατανοητή σε μεγάλο βαθμό η κουλτούρα των κινέζων όσο αφορά την οικονομική τους οργάνωση, ενώ στη συνέχεια γίνεται ανάλυση της σχεδιαζόμενης οικονομίας ώστε να εμπεδωθεί η αρχική κατάσταση της χώρας από την αφετηρία της μεταρρύθμισης. Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται από το 1980 και ύστερα τα βασικότερα μακροοικονομικά στοιχεία της

---

² Οι βάσεις δεδομένων των πηγών βασίζονται σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών αλλά και σε οικονομετρικές εκτιμήσεις των οργανισμών. Σε παρακάτω σημεία της εργασίας οι πηγές των στοιχείων παραπέμπουν στο παράρτημα όπου αναλύεται η πηγή και ο τρόπος υπολογισμού των μεγεθών.

³ Βλ. Υποσημείωση στην πρώτη παράγραφο του κεφαλαίου 2

χώρας προϊόν, πληθωρισμός και ανεργία, τα οποία μελετούνται βάση χρονολογικού διαχωρισμού ο οποίος προκύπτει από οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική εμβάθυνση σε τρεις κλάδους: τον τραπεζικό, της ενέργειας και του εμπορίου. Στο τέταρτο κεφάλαιο, με τη βοήθεια της μεθόδου Growth Accounting γίνεται μια εκτίμηση για το πόσο συνεισφέρουν η εργασία, το κεφάλαιο και η τεχνολογία στην ανάπτυξη του προϊόντος, όπως επίσης εκτιμάται το επίπεδο της τεχνολογίας. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο εξάγονται συμπεράσματα από τα στοιχεία που έχουν προκύψει στην εργασία.

Κεφάλαιο 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ανάλυση του κεφαλαίου αυτού χωρίζεται σε δύο περιόδους: η πρώτη περίοδος περιλαμβάνει την πορεία της Κίνας, από την αρχαιότητα μέχρι την πτώση της τελευταίας δυναστείας Qīng το 1911 μ.Χ. και η δεύτερη περίοδος από το 1911 μέχρι σήμερα⁴. Προφανώς και υπάρχει μια συνέχεια και αλληλεπίδραση των δύο αυτών εποχών, αλλά η μετάλλαξη που έγινε τη πρόσφατη περίοδο, είναι μια από τις σημαντικότερες σε παγκόσμια κλίμακα. Η πρώτη περίοδος θα μπορούσε κάποιος να πει ότι είναι αυτή που έχτισε τη σημερινή κουλτούρα των Κινέζων και βασίζεται κατά κύριο λόγο, στις διδαχές του Κομφούκιου και του Λάο Τσε. Επίσης, παρατηρείται για την συγκεκριμένη περίοδο η σχετική πληθυσμιακή υπεροχή της χώρας παγκοσμίως, όπως, και η εσωστρέφεια στην κουλτούρα του λαού της. Η δεύτερη περίοδος με όλα τα χαρακτηριστικά του κομμουνιστικού καθεστώτος αντιμετώπισε τον λαό σαν μια "μηχανή παραγωγής"⁵. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι παρά την εσωστρέφεια της Κίνας, σημαντικά ανοίγματα σε άλλες χώρες είχαν γίνει στη διαδρομή της ιστορίας της. Ωστόσο, από τον 19^ο αιώνα και ύστερα αρχίζουν εμπορικές συναλλαγές με τους δυτικούς εταίρους οι οποίες καταλήγουν στους γνωστούς πολέμους του οπίου. Πόλεμοι οι οποίοι είχαν δυσάρεστα αποτελέσματα για τους ίδιους τους Κινέζους⁶ και εξηγούν την επιφυλακτική στάση που έχει η Κίνα απέναντι στη Δύση ως σήμερα. Βασικό κεφάλαιο στην ιστορία της Κίνας αποτέλεσε ο Mao Zedong που ένωσε όλο τον λαό της Κίνας. Οι μεταρρυθμίσεις του, με βασικότερη το 1958 στην οποία έγινε το Μεγάλο Άλμα προς τα Εμπρός (Great Leap Forward) και το 1966 με την Πολιτισμική Επανάσταση είχαν αποτελέσματα που δημιούργησαν ριζικές αλλαγές. Κρίσιμη χρονιά είναι το 1978 στην οποία ο Deng Xiaoping ανέλαβε την εξουσία, θέτοντας ως σκοπό την προσαρμογή της Κίνας στο διεθνές περιβάλλον ως ισότιμη δύναμη. Η μετάβαση από το κομμουνιστικό καθεστώς του Mao σε ένα καθεστώς από στοιχεία διαφορετικών πολιτισμών συνιστά μια περίπλοκη μετάβαση η οποία βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη και δημιουργεί ερωτήματα για το βαθμό αποτελεσματικότητας της.

⁴ Βλ. Γ.Τ.Τσάκωνας, Κίνα, 2007 (Εκδόσεις ΕΚΚΙΜ)

⁵ Συμπέρασμα το οποίο μπορεί να εξαχθεί από το κομμάτι 1.3.1 Σχεδιαζόμενη οικονομία

⁶ Βλ. W.Travis Hanes III & Frank Sanello, "The Opium Wars", 2004

Για να κατανοήσουμε τις πρόσφατες οικονομικές συνθήκες στην Κίνα θα πρέπει να γνωρίζουμε την κατάσταση από την οποία προήλθε. Πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι για να κατανοήσουμε τη σημερινή Κίνα πρέπει να καταλάβουμε την επίδραση του Μao, ενός ηγέτη που συσπείρωσε τη μεγαλύτερη μάζα ανθρώπων στην ιστορία της ανθρωπότητας. Όμως για να έχουμε μια σφαιρική άποψη για τη σημερινή Κίνα θα πρέπει να κάνουμε μια σύντομη ιστορική ανάδρομη πάνω και στις δύο περιόδους που προσδιορίστηκαν παραπάνω. Υπάρχουν γεγονότα και στοιχεία που πρέπει να αναλυθούν περαιτέρω, μέσα από αυτά προκύπτουν χρήσιμες πληροφορίες και συμπεράσματα. Στη συνέχεια αναφέρονται οι σημαντικότερες πληροφορίες για την ιστορία της Κίνας.

1.1 ΔΥΝΑΣΤΕΙΕΣ (1900 π.Χ.-1911 μ.Χ.)

Στη περιοχή που τώρα κατοικείται από τους πολίτες της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας κυριάρχησαν αρκετές δυναστείες. Κάθε μια από αυτές έπαιξε το δικό της ρόλο στη σημερινή διαμόρφωση της Κίνας. Βασικό χαρακτηριστικό των δυναστειών αυτών ήταν η ύπαρξη ενός αυτοκράτορα εντεταλμένου από τον "ουρανό", αξίωμα το οποίο ήταν κληρονομικό. Η διαδοχή των δυναστειών καθοριζόταν σε όλες τις περιπτώσεις από τη στρατιωτική υπεροχή των επιμέρους οικογενειών που διεκδικούσαν την αυτοκρατορία⁷. Από τις δυναστείες που κυριάρχησαν κάποιες άφησαν μεγαλύτερο στίγμα και άλλες μικρότερο. Αξίζει να αναφέρουμε μερικές από αυτές.

Αρχίζοντας από τη δυναστεία των Shang (1900 π.Χ.) τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιόδου αυτής μαρτυρούν την ύπαρξη γραφής. Ένας τρόπος γραφής όμως που δεν σχετίζεται καθόλου με αυτόν των Ευρωπαϊκών φυλών. Η διαφορετικότητα αυτή οφείλεται στον τρόπο σκέψης. Ένας τρόπος σκέψης, που θεωρεί τον άνθρωπο ρυθμιστικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη και μετρά το ανθρώπινο κεφάλαιο με τις ικανότητες και τις γνώσεις των ανθρώπων⁸.

Η δυναστεία των Zhou (1100 π.Χ.) ανέπτυξε τον πολιτισμό μέσω μεγάλων έργων που γράφτηκαν τότε (βλ. The Book of Changes (Yiching), The Book of Poems and The Book of Li). Μέσα στα έργα αυτά βρίσκουμε σημαντικές ιδέες για τη πολιτική, τη φιλοσοφία και τα οικονομικά, έργα που επηρέασαν σημαντικά μεταγενέστερους όπως ο Κομφούκιος. Ο Κομφούκιος υπήρξε διανοητής και κοινωνικός φιλόσοφος, οι διδασκαλίες και η φιλοσοφία του οποίου επηρέασαν βαθιά τη ζωή και τη σκέψη της Ανατολικής Ασίας. Υπήρξε ιδρυτής της Σχολής Ρου της κινεζικής σκέψης. Οι διδασκαλίες του, όπως διατηρήθηκαν στα "Ανάλεκτα", διαμόρφωσαν τις αρχές για την εκπαίδευση και τη συμπεριφορά του ιδανικού άνδρα, για τον τρόπο ζωής του και τις σχέσεις του με το κοινωνικό σύνολο⁹. Η διδασκαλία του κυριάρχησε αργότερα κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Han. Ωστόσο, πολλές

⁷ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp: Economic Lessons from History

⁸ Βλ. Γ.Τ.Τσάκωνας, "Κίνα", 2007 (Εκδόσεις ΕΚΚΙΜ), σ.76-77

⁹ Βλ. Lao-Tse: "life and work of the forerunner in China", Grail Foundation Press, 1995

είναι οι συζητήσεις για το αν οι διδαχές του έχουν θετικές ή αρνητικές επιρροές πάνω στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

Η δυναστεία των Qin (200 π.Χ.) η οποία κατάφερε να ενοποιήσει την Κίνα που ήταν χωρισμένη σε 7 επαρχίες εκείνη την εποχή. Επιτυχία του 1^{ου} αυτοκράτορα Qin ήταν ότι κατάφερε να τυποποιήσει την κινέζικη γραφή, αλλά και τη μέτρηση μήκους και βάρους. Επί κυριαρχίας του επίσης, υλοποιήθηκε μεγάλο κομμάτι του Σινικού τείχους. Δύο χιλιετίες αργότερα ο Μάο ακολούθησε το παράδειγμα του καταφέροντας να ενοποιήσει την Κίνα το 1949, επίτευγμα που ήταν εμπνευσμένο από τον Qin όπως υποστήριζε ο ίδιος ο Μάο¹⁰.

Ύστερα από τη σύντομη διάρκεια των Qin, η δυναστεία των Han (206 π.Χ. – 220 μ.Χ.) πήρε την εξουσία. Υπάρχουν ενδείξεις ότι τότε λειτουργούσε η οικονομία με βάση την αγορά που βασιζόταν σε εργάτες, αγρότες, χονδρέμπορους που απασχολούνταν στην παραγωγή και στο εμπόριο¹¹. Το αξιοσημείωτο σε αυτή την αγορά είναι ότι λειτουργούσε χωρίς κρατική παρέμβαση σύμφωνα με τους νόμους της ζήτησης και της προσφοράς¹². Η δυναστεία των Tang (618-907 μ.Χ.) ήταν αυτή που άνοιξε το λεγόμενο δρόμο του μεταξιού δηλαδή, το εμπόριο μεταξιού στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Αν και αποτελεί ένα πρώτο δείγμα της διαδικασίας παγκοσμιοποίησης, δεν δόθηκε μεγάλο εύρος στο άνοιγμα αυτό επειδή οι Κινέζοι χαρακτηρίζονταν από το στοιχείο της αυτάρκειας.

Στη συνέχεια, η δυναστεία των Song (960-1126 μ.Χ.) είναι μια από τις σημαντικότερες δυναστείες λόγω της οικονομικής ανάπτυξης που κατάφερε να πετύχει. Ανάπτυξη, η οποία βασίστηκε στις εφευρέσεις και στην καινοτομία. Κατάφεραν να εκσυγχρονίσουν τη γεωργία μέσω των υδραυλικών τους συστημάτων, των λιπασμάτων, των εργαλείων και των νέων σπόρων. Επίσης έγινε η εφεύρεση της τυπογραφικής μηχανής Woodlock, της χειράμαξας, βρέθηκαν νέες τεχνικές στην κατεργασία αλατιού, τσαγιού, τήξης και εξανθράκωσης σιδήρου, μεταξιού και πορσελάνης. Σημειώθηκε πρόοδος στην επιστήμη των μαθηματικών, της φυσικής και της αστρονομίας. Ακόμα δεν πρέπει ξεχνάμε και τα πιο γνωστά επιτεύγματα τα οποία είναι το χαρτί, η πυρίτιδα και η πυξίδα. Για αυτή τη περίοδο πολλοί οικονομολόγοι και

¹⁰ Βλ. David C.Wright, "The History of China", 2001, pp. Early Imperial China

¹¹ Βλ. Young, Leslie "The Tao of Markets: Sima Qian and the Invisible Hand" Pacific Economic Review, 1996, pp.137

¹² Βλ. John Keay, "China: a history", HarperPress, 2009

ιστορικοί έχουν θέσει το ερώτημα γιατί η Κίνα δεν κατάφερε να αναπτύξει μοντέρνα τεχνολογία και να εκβιομηχανιστεί πολύ πιο πριν από ότι η Δύση¹³. Η απάντηση είναι πολυσύνθετη, δηλαδή από τη μια οι Κινέζοι δεν ένοιωσαν τότε τα οικονομικά ερεθίσματα να διευρυνθούν παραπάνω, από την άλλη η εισαγωγή νέας τεχνολογίας ήταν αρκετά πιο ακριβή από τα άφθονα φθηνά εργατικά χέρια που υπήρχαν. Στοιχεία που περιγράφουν σε κάποιο βαθμό και την σύγχρονη Κίνα.

Οι τρεις τελευταίες δυναστείες, των Yuan (1279 μ.Χ.) η οποία ιδρύθηκε από έναν απόγονο του Μογκόλου κατακτητή Genghis Khan δεν έχει να επιδείξει κάτι σημαντικό που να έχει επίδραση στη σημερινή Κίνα¹⁴. Το ίδιο ισχύει και για τη δυναστεία των Ming (1415 μ.Χ.) η οποία όμως, υποστηρίζεται ότι επί της περιόδου της είχε ανακαλυφθεί η ήπειρος της Αμερικής (νωρίτερα από τους Ευρωπαίους). Τέλος η δυναστεία των Qing (1760-1911 μ.Χ.), ήταν οι τελευταίοι αυτοκράτορες οι οποίοι είχαν Μαντζουριανή καταγωγή. Στα χρόνια τους, η Κίνα ακολούθησε πτωτική πορεία. Απομονωμένη από τον υπόλοιπο κόσμο, δεν κατάφερε να συμβαδίσει στους νέους τότε όρους, δεν εκβιομηχανίστηκε με αποτέλεσμα στον πόλεμο του οποίου οι Δυτικές δυνάμεις να τις επιβάλουν ντροπιαστικές συνθήκες, με τους Κινέζους να μην μπορούν να αντισταθούν λόγω του απαρχαιωμένου πολεμικού της εξοπλισμού. Καταχρεωμένη εμπορικά και έχοντας συνεχείς εσωτερικές εξεγέρσεις δημιουργήθηκε πρόσφορο έδαφος για ριζικές αλλαγές. Μέσα από αυτό το κομμάτι της ιστορίας μπορούμε να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι η Κίνα είναι ένας λαός που στο μεγαλύτερο κομμάτι της ιστορίας διοικούνταν κάτω από μη αιρετούς ανθρώπους, ένας λαός που δεν έχει την αίσθηση της δημοκρατίας αλλά έχει μια βαθιά ριζωμένη κουλτούρα που δύσκολα αναιρείται.

---

¹³ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp.: Economic Lessons from History, p.14

¹⁴ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp: Economic Lessons from History, p.15

1.2 Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ (1911-1978)

Το 1911, οι επαναστάτες κατάφεραν να εκθρονίσουν τη δυναστεία Qing. Χρειάστηκαν αλληπάλληλες αλλαγές και αρκετό καιρό ως ότου καταλήξουν να έχουν σταθερό κοινοβουλευτικό σύστημα¹⁵. Μέσα σε αυτή την πολιτική αναταραχή είχαν δημιουργηθεί δύο κυβερνήσεις, μια στο Πεκίνο και μια στο Νότο, ενώ οι προσπάθειες να ενωθούν για να υπάρξει μια ενιαία Κίνα δεν είχαν επιτυχή αποτελέσματα. Στις αρχές του 1920, ο Sun Yat-sen ο οποίος ήταν ο πρώτος πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κίνας, για σύντομο χρονικό διάστημα, και υποστηρικτής της κυβέρνησης του Πεκίνου αργότερα, ως αρχηγός του Εθνικού Λαϊκού Κόμματος, ζήτησε από τα μέλη του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος να ενώσουν την Κίνα. Το 1928, ύστερα από το θάνατο του Sun, ο Chiang Kai-shek έφτασε ως το Πεκίνο, με στρατιωτική αποστολή από τον Βορρά καταφέροντας να ενοποιήσει την Κίνα αλλά όχι για πολύ αφού οι Ιάπωνες εισέβαλαν στη Ματζουρία. Το 1930, αν και οι Ιάπωνες θέσπισαν ένα κράτος στη Ματζουρία, υπό την επιρροή τους, με το όνομα Manchukuo, ο Chiang πίστευε ότι οι κομμουνιστές ήταν ο μεγαλύτερος εχθρός του έθνους. Το 1934, κατάφεραν να τον μεταπείσουν και λίγο αργότερα συμφιλιώθηκε με τους κομμουνιστές για να αντιμετωπίσουν τους Ιάπωνες. Ο sino-ιαπωνικός πόλεμος ξεκίνησε το 1937. Στην αρχή οι Ιάπωνες, κατέλαβαν μεγάλο μέρος της κινέζικης ακτογραμμής, ύστερα όμως το 1941, όντας μέλη του Άξονα, συμμετείχαν στον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο κάνοντας επίθεση στο Pearl Harbor. Κατέληξαν ηττημένοι το 1945, μετά από την χρήση των γνωστών πυρηνικών όπλων από τις Η.Π.Α.. Ο Chiang θεωρήθηκε ήρωας, αλλά αργότερα η κυβέρνηση του έπαψε να είναι δημοφιλής. Ξεκίνησε Εμφύλιος Πόλεμος, με την κυβέρνηση του Chiang να τυπώνει και να ανταλλάσει χαρτονομίσματα ζητώντας από τους πολίτες να δίνουν ότι πολύτιμο μέταλλο είχαν έτσι ώστε να μπορέσει να χρηματοδοτήσει τον πόλεμο¹⁶. Ο πληθωρισμός απογειώθηκε όπως και η δυσαρέσκεια του κόσμου. Αποτέλεσμα ήταν η κυβέρνηση του Chiang να μεταφερθεί στην Ταϊβάν και την 1^η Οκτωβρίου του 1949 να ιδρυθεί η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας με ηγέτη τον Mao Zedong και

¹⁵ Βλ. "Annals of Mr.Liang Yansunof Sanshui", Hong Kong 1939, reissued as "Modern Chinese Historical Series." Taipei: Wenxing Book Co., 1962

¹⁶ Βλ. David C.Wright, "The History of China", 2001, pp. Revolution and Republic

πρωθυπουργό τον Zhou Enlai. Προσωπικότητες που καθόρισαν την πορεία της Κίνας από το 1949 ως το 1976.

Πέρα από τα ιστορικά γεγονότα, η οικονομία της Κίνας την περίοδο εκείνη διατηρούσε τα χαρακτηριστικά της αγοράς που είχε αποκτήσει από την εποχή των Han. Το προϊόν της ήταν κυρίως αγροτικό, βασισμένο σε οικογενειακές φάρμες. Επίσης, ο πληθυσμός ήταν κυρίως αγροτικός, ενώ ένα άλλο μικρότερο μέρος του ήταν τεχνίτες. Παράλληλα, ο κλάδος του εμπορίου συμμετείχε ενεργά στην κινέζικη αγορά, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια δυτική επίδραση στη βιομηχανία δέρματος, παιχνιδιών, χαρτιού, καπνού με κυριότερη την κλωστοϋφαντουργία (βλ. πίνακα 1.1). Δίκτυα συγκοινωνίας και τηλεφωνίας, εμπορικές τράπεζες, λιμάνια και ασφαλιστικές εταιρείες άρχιζαν να εμφανίζονται κυρίως στις μεγαλουπόλεις.

Πίνακας 1.1: Κινέζικο Εγχώριο Προϊόν ανά τομέα (Σταθερές τιμές, γιουάν, 1952)

ΤΟΜΕΑΣ	1933		1952	
	Τιμές σε γουάν	Ποσοστό επί του ΑΕΠ (%)	Τιμές σε γουάν	Ποσοστό επί του ΑΕΠ (%)
Αγροτικό προϊόν	33.86	54.9	34.19	45.79
Εργοστάσια	3.33	5.4	6.45	8.63
Χειροτεχνία(τεχνίτες)	0.84	1.03	3.15	4.22
Εξόρυξη μετάλλων	0.5	0.81	1.47	1.97
Εμπόριο	8.19	13.28	9.66	12.94
Προσωπικές υπηρεσίες	0.55	0.89	0.55	0.74
Επικοινωνίες & Μεταφορές	3.7	6	4.75	6.36
Κατασκευές	1.03	1.67	1.83	2.45
Δημόσια Διοίκηση	1.43	2.31	3.27	4.38
Ενοίκια Κατοικιών	2	3.24	2.28	3.05
Καθαρό Εγχώριο Προϊόν	59.49	96.45	71.41	95.63
Αποσβέσεις	2.19	3.55	3.26	4.37
ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν)	61.68		74.67	

Πηγή : T.C.Liu & K.C.Yeh, The Economy of the Chinese Mainland, vol.1 .Santa Monica, CA : Rand Corporation, 1963, table 8

Από τον πίνακα 1.1 παρατηρούμε το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)¹⁷ της Κίνας και την σύνθεση του ανά τομέα, την περίοδο 1933-1952. Συγκεκριμένα, την εν λόγω περίοδο αυξήθηκε κατά 21.06%. Το ποσοστό αυτό θεωρείται σχετικά μικρό εάν συγκριθεί με την αντίστοιχη ανάπτυξη του προϊόντος από το 1980-2009 η οποία υπολογίζεται περίπου 1500%¹⁸. Μπορεί όμως να ερμηνευθεί από το τότε ασταθές παγκόσμιο γεωπολιτικό τοπίο (οικονομική κρίση 1929, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος). Την εικοσαετία αυτή, τα στοιχεία δείχνουν ότι η αξία της αγροτικής παραγωγής έμεινε στάσιμη, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε κατά 9 μονάδες (δηλαδή από 55% το 1933 μειώθηκε σε 46% το 1952). Αυτό σημαίνει ότι η αύξηση του ΑΕΠ της περιόδου προήλθε από τον άλλο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και συγκεκριμένα τη βιομηχανία. Το 1952 παρατηρείται μια 100% περίπου αύξηση της παραγωγής των εργοστασίων επί της εργοστασιακής παραγωγής του 1933, στοιχείο το οποίο υποδηλώνει μια τάση αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής¹⁹. Ωστόσο η διάρθρωση του ΑΕΠ δείχνει ότι η οικονομία εξαρτιόταν, σε μεγάλο ποσοστό, από το αγροτικό προϊόν μέχρι το 1952, έτσι ώστε η Κίνα να μπορεί να χαρακτηριστεί, κυρίως, ως μια αγροτική οικονομία.

Όλα αυτά τα στοιχεία είναι χρήσιμα για να κατανοήσουμε την αφετηρία της Κίνας στη σύγχρονη ιστορία. Για να αναλύσουμε την οικονομία της Κίνας στη σύγχρονη συγκυρία, θα πρέπει να αναλυθεί η εποχή του Mao. Οι πολιτικές που εφήρμοσε ήταν σαφώς εμπνευσμένες από το Σοβιετικό καθεστώς και τη μαρξιστική θεωρία. Το Κομμουνιστικό Κόμμα, υπό τις οδηγίες του, είναι πάνω από όλα, πάνω από θρησκείες και πάνω από κάθε ιδεολογία, κάθε ενέργεια πρέπει να γίνεται υπέρ του κομματικού οφέλους.

---

¹⁷ Δίνεται εκτενέστερη περιγραφή της έννοιας του ΑΕΠ στο Κεφάλαιο 2

¹⁸ Το ποσοστό υπολογίστηκε βρίσκοντας το ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ από 1980 έως το 2009, δηλαδή χρησιμοποιήθηκαν μόνο δύο ημερομηνίες (δεν εκφράζει μέσο ετήσιο ρυθμό)

¹⁹ Βλ. Jinglian Wu, "Understanding and interpreting Chinese economic reform", 2005, pp.The Evolution of Chinas Reform Strategy, p.48

Η περίοδος κυριαρχίας του Μao (1949-1976), χωρίζεται σε τέσσερις περιόδους (οι οποίες διαχωρίζονται με βάση τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις της τότε περιόδου). Παρακάτω παραθέτονται τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε περίοδο, όπως επίσης συμπεριλαμβάνεται και η διετία μετά το θάνατο του Μao όπου ξεκαθαρίστηκε ποιος θα αναλάμβανε την ηγεσία του Κόμματος για τα επόμενα έτη. Οι περίοδοι που αναλύονται μέχρι το 1978 είναι:

α) Η σταδιακή μετάβαση (1949-1952)

Αρχικά, έγινε μεταρρύθμιση στην κατανομή της γης. Οι γαιοκτήμονες υποχρεώθηκαν να μεταβιβάσουν τη γη τους σε επίμορτους καλλιεργητές όπου την κυριότητα την είχε το κράτος. Οι αγρότες έμειναν ευχαριστημένοι με αυτή την ανακατανομή γης, από την άλλη οι γαιοκτήμονες εξοντώθηκαν βίαια από το καθεστώς. Σε αντίθεση με τους γαιοκτήμονες, οι βιομήχανοι αφέθηκαν να συνεχίσουν το έργο τους. Οι κρατικές εταιρείες ανακτήθηκαν από τη νέα κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Δικαιώματα όπως η ελευθερία του λόγου και η ελευθερία να ταξιδεύεις ή να διαλέγεις το επάγγελμα σου διατηρήθηκαν, παρόλα αυτά άρχισαν να δημιουργούνται υποψίες για τον ερχομό του "στυγνού" απολυταρχισμού²⁰.

β) Το Πενταετές πλάνο²¹ (1952-1957)

Μετά το 1952 τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αναδιοργανώνονται και σταματούν να λειτουργούν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια τα οποία συγχωνεύονται με τα κρατικά και το νέο σχήμα να λειτουργεί με βάση το σοβιετικό πρότυπο. Τα σύνορα με το Hong Kong κλείνουν. Οι ιδιοκτήτες όλων των ιδιωτικών επιχειρήσεων υποχρεώνονται να παραδώσουν τις επιχειρήσεις τους και να αρχίσουν να λειτουργούν ως διαχειριστές κάτω από τις οδηγίες του κράτους. Οι αγρότες έπρεπε να παραδίδουν τη σοδειά τους σε κρατικά υποκαταστήματα. Απαγορεύτηκε το εμπόριο αγροτικών προϊόντων και η κυβέρνηση κάθε περιοχής έγινε διανομέας τροφής. Αξιοσημείωτα είναι, επίσης, τα τεχνάσματα του Μao εκείνη την εποχή για να εξαφανισθεί η λογοκρισία απέναντι στο καθεστώς του, πολλοί διανοούμενοι φυλακίσθηκαν και άλλοι εξαφανίστηκαν²².

²⁰ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp: Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.26

²¹ Πενταετή πλάνα ακολούθησαν και άλλα, αυτό είναι το πρώτο, τα πενταετή πλάνα αποτελούν πρωτοβουλία της Κεντρικής Επιτροπής και θέτουν στόχους προς υλοποίηση, το 2011 τέθηκε το 12^ο πενταετές πλάνο

²² Βλ. David C.Wright, "The History of China", 2001, pp.: The People's Republic: From First Breath to Mao's Death

γ) Μεγάλο Άλμα προς τα εμπρός (Great Leap Forward) & προσαρμογή (1958-1965)

Το 1958, ο Μάο θέλοντας να αυξήσει την παραγωγή της χώρας με γρήγορο ρυθμό εφήρμοσε το Great Leap Forward²³. Σύμφωνα με αυτό το πλάνο, οι αγρότες οργανώθηκαν σε κοινότητες (communes), όποτε με λίγα λόγια οι αγρότες τότε που ήταν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζούσαν όχι σε ιδιόκτητα σπίτια αλλά σε κοινότητες και τρέφονταν με τα κουπόνια που τους έδινε το κράτος. Οι εργασίες που έθετε ο Μάο στις κοινότητες δεν είχαν κανένα "λογικό υπόβαθρο", μια από αυτές ήταν να φτιάξουν φούρνους για την επεξεργασία σιδήρου πίσω στις αυλές τους χωρίς να έχουν καμία τεχνογνωσία²⁴. Αποτέλεσμα ήταν να μειωθεί η παραγωγή τροφίμων με συνέπεια, να πεθάνουν από λιμό 25 εκατομμύρια άνθρωποι. Λιμός που οφείλεται και σε άλλους παράγοντες, όπως η λάθος κατανομή της διανομής τροφής²⁵.

Τα τελευταία χρόνια αυτής της περιόδου έγινε μια αναπροσαρμογή επειδή ο Μάο έχασε μεγάλο μέρος της δημοτικότητας του. Ο Μάο παρέμεινε στην προεδρία του Κομμουνιστικού Κόμματος αλλά η κυβέρνηση άλλαξε ηγεσία. Ο Liu Shaoqi νέος πρόεδρος της κυβέρνησης, κράτησε πιο μετριοπαθή στάση επιτρέποντας σε ορισμένους αγρότες να καλλιεργούν σε ιδιωτικές εκτάσεις, παρόλο το σύστημα των κομμούνων. Το 1964, ο πρωθυπουργός Zhou Enlai ανακοίνωσε εκσυγχρονιστικά μέτρα για την Κίνα πάνω σε 4 τομείς: στην άμυνα, στη βιομηχανία, στη γεωργία, στην επιστήμη και την τεχνολογία. Οι πολιτικές αυτές δεν υλοποιήθηκαν λόγω της μεσολάβησης της Πολιτισμικής Επανάστασης.

δ) Η Πολιτισμική Επανάσταση (1966-1976)

Ο Μάο μπορεί να μην είχε τη δυνατότητα να λαμβάνει σωστές οικονομικές αποφάσεις, αλλά είχε μεγάλη ηγετική και πολιτική ικανότητα. Ήξερε να ελέγχει τα πλήθη με αποτελεσματικό τρόπο. Στην Πολιτισμική Επανάσταση απευθύνθηκε στην κινέζικη νεολαία γνωρίζοντας πολύ καλά πόσο θερμόαιμη και εκρηκτική μπορεί να γίνει. Θέλοντας να ανατρέψει τη γραφειοκρατία του κόμματος και της κυβέρνησης ίδρυσε την Κόκκινη Φρουρά που αποτελούνταν αποκλειστικά από νέους. Η Κόκκινη

²³ Βλ. Raphael Shen, "China's economic reform: an experiment in pragmatic socialism", Greenwood Publishing Group, 2000, Chapter 1, China under Mao

²⁴ Το σίδηρο δεν τον εμπορεύονταν, τον παραχωρούσαν στις τοπικές κρατικές εταιρείες, έναντι σχετικά μικρής ανταμοιβής.

²⁵ Βλ. F.C.Teiwes with Warren Sun, "China's Road to disaster", 1999, Conclusions p.177-185

Φρουρά επιτέθηκε στις “γερασμένες” διοικήσεις και σύντομα η εξουσία στο Κόμμα και στην κυβέρνηση άλλαξε χέρια. Τότε εκδόθηκε και το περίφημο Κόκκινο Βιβλίο με γνωστές φράσεις του Μao²⁶. Το εκπαιδευτικό σύστημα σταμάτησε να λειτουργεί και τα πανεπιστήμια έκλεισαν. Το κίνημα αυτό διήρκησε 10 χρόνια εμποδίζοντας τη σωστή λειτουργία της κινεζικής οικονομίας. Χιλιάδες νέοι “ερυθροφρουροί”²⁷, αγωνίστηκαν για να αλλάξουν τις συνειδήσεις εκατομμύριων ανθρώπων, προσπαθώντας να εξαλείψουν όλες τις πολιτισμικές παραδόσεις. Ο ριζοσπαστισμός του κινήματος ήταν τόσο έντονος, που ακόμα και τα κόκκινα φανάρια αντί για τα πράσινα έπρεπε να σημαίνουν ελεύθερη διάβαση. Αποτέλεσμα ευρύτερο, όλης αυτής της αναδιοργάνωσης ήταν να οπισθοδρομήσει η οικονομία²⁸.

ε) Η Ανάλυση ηγεσίας από τον Deng Xiaoping (1976-1978)

Το 1976, ύστερα από τον θάνατο του Μao, έπρεπε να βρεθεί διάδοχος. Για να υλοποιηθούν τα εκσυγχρονιστικά μέτρα χρειαζόντουσαν ρεαλιστές πολιτικοί παρά ριζοσπαστικοί. Η γνωστή Συμμορία των Τεσσάρων (Gang of Four), η τελευταία γυναίκα του Μao, Jiang Qing και άλλοι τρεις συνεργάτες της έχασαν την πολιτική τους επιρροή, παρά τη σημαντική τους συνεισφορά στο Κόμμα τα προηγούμενα χρόνια. Αν και ο Μao όρισε ως διάδοχο του τον Hua Guofeng, το 1978 ο Deng Xiaoping έγινε ο νέος ηγέτης λόγω της υποστήριξης της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος. Με την προεδρία του Deng Xiaoping²⁹ η Κίνα γύρισε νέα σελίδα στην ιστορία της. Το 1979 (αν και είχαν γίνει επίσημες κινήσεις τα προηγούμενα έτη), καθιερώθηκαν επίσημες διπλωματικές σχέσεις με τις Η.Π.Α. με εκατέρωθεν επισκέψεις σημαντικών πολιτικών των δύο χωρών, ιδρύθηκαν πρεσβείες και συμφωνήθηκαν κοινοπραξίες για τεχνολογική έρευνα. Για να εξηγήσει όμως κανείς την οικονομική μεταρρύθμιση που εξελίσσεται στην Κίνα εκείνη την εποχή πρέπει πρώτα να κατανοήσει πως λειτουργούσε η Κίνα μέχρι το 1978, τη μορφή της οικονομίας της, τις ιεραρχίες στη διοίκηση, τη συμπεριφορά των οικονομικών μονάδων της, το πολίτευμα της, το ρόλο του Κόμματος, τα δικαιώματα των Κινέζων

²⁶ Βλ. Andrew Langley, “The Cultural Revolution: Years of Chaos in China”, 2008

²⁷ Έτσι αποκαλούντο

²⁸ Tang Tsou, 1986, “The Cultural Revolution and Post-Mao Reforms: A Historical Perspective”. University of Chicago Press

²⁹ Βλ. David C. Wright, “The History of China”, 2001, pp. Deng’s China

και πολλά άλλα χαρακτηριστικά που κάνουν την Κίνα τόσο ιδιόμορφη και ξεχωριστή θα αναλυθούν εν συντομία στη συνέχεια.

1.3 ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

1.3.1 ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Προτού αναφερθούμε στις μεταρρυθμίσεις, θα πρέπει να περιγράψουμε την κατάσταση που βρισκόταν η Κίνα πριν τις υποστεί. Θα πρέπει να γνωρίζουμε την αρχική κατάσταση για να κατανοήσουμε τη σημερινή. Βασικό στοιχείο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας είναι η σχεδιαζόμενη οικονομία. Η σχεδιαζόμενη οικονομία είναι μια μορφή οικονομίας που διαφέρει στη βασική της αρχή με την οικονομία της αγοράς. Ο τρόπος που λειτουργεί μια σχεδιαζόμενη οικονομία, καθορίζει κεντρικά το πώς και πόσα αγαθά παράγονται, καθορίζει επίσης το πώς κατανέμονται και πως συσσωρεύονται. Δηλαδή, η αρχική κατανομή των πόρων στην οικονομία καθορίζεται κεντρικά μέσω των αντίστοιχων σχεδίων.

Αντίθετα, η οικονομία της αγοράς -καπιταλισμός- είναι η οικονομία όπου η κατανομή των πόρων γίνεται μέσω του θεσμού της αγοράς και του μηχανισμού των τιμών. Οι παραγωγοί αποφασίζουν από μόνοι τους τι, πως και πόσα αγαθά θα παράγουν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των καταναλωτών. Υπάρχει ο ανταγωνισμός που επιτρέπει μόνο στις εταιρείες με τους καλύτερους συνδυασμούς ποιότητας και τιμής να παραμείνουν στην αγορά. Όλα αυτά δημιουργούν τάση για βελτιστοποίηση στην παραγωγή, είναι όπως έχει περιγράψει ο Schumpeter η “δημιουργική καταστροφή”, όταν παύεις να είσαι δημιουργικός και ανταγωνιστικός σε τιμωρεί η αγορά από μόνη της. Στις καπιταλιστικές κοινωνίες, η απόφαση είναι πόση κρατική παρέμβαση θα πρέπει να έχουμε στους παραγωγούς και τους καταναλωτές, δηλαδή πόσο “αόρατο” θα είναι το χέρι του Adam Smith. Πολλές σχολές σκέψης υπάρχουν πάνω στον καπιταλισμό για το αν είναι αυτορυθμιζόμενος ή αν χρειάζεται μια συνεχή επίβλεψη. Η οικονομία της αγοράς είναι το μοντέλο της οικονομίας που γεννήθηκε στην Ευρώπη και είναι κατασκεύασμα των “Δυτικών” κοινωνιών, σε αντίθεση με τη σχεδιαζόμενη οικονομία που είναι δημιούργημα της ρωσικής επανάστασης η οποία βασίστηκε στις θεωρίες του Karl Marx.

Από την άλλη μεριά, στη σχεδιαζόμενη οικονομία έχουμε μια κεντρική εξουσία η οποία αποφασίζει τι θα παραχθεί, με ποιο τρόπο θα παραχθεί, πώς θα παραχθεί

αλλά και το πώς θα κατανοηθεί. Επίσης αυτή η εξουσία αποφασίζει για το πώς θα επενδύσει τα αποθέματα της παραγωγής. Υπάρχει ένας κεντρικός σχεδιασμός που αποφασίζει για την παραγωγή, την κατανομή, την επένδυση και τη συσσώρευση του κεφαλαίου, πολλές φορές για αυτό το λόγο καλείται κατευθυνόμενη οικονομία³⁰.

Η οικονομία της Κίνας από το 1953 ως το 1978, αν και κεντρικά σχεδιαζόμενη, δεν επεκτεινόταν σε όλη την επικράτειά της, αλλά στο μεγαλύτερο κομμάτι της. Η κινεζική ελεγκτική αρχή είναι η Επιτροπή Οικονομικού Ελέγχου του Κρατικού Συμβουλίου, η οποία ελέγχει όλα τα κεφαλαιουχικά αγαθά (παραγωγικές μονάδες, γη τεχνολογικός εξοπλισμός κ.α.) δηλαδή, με λίγα λόγια, ελέγχει άμεσα ή έμμεσα τις επιχειρήσεις, τα αγροκτήματα και τα εργοστάσια. Κάθε παραγωγική ενέργεια ελέγχεται από την επιτροπή αυτή³¹. Δύο είδη καταναλωτικών αγαθών υπάρχουν στη σχεδιαζόμενη οικονομία της Κίνας, αυτά που διανέμονται με κουπόνια και αυτά που αγοράζονται με χρήματα. Και στις δύο περιπτώσεις τα αγαθά αγοράζονται από καταστήματα τα οποία τα διαχειρίζεται η κεντρική εξουσία. Οι μισθοί και τα κουπόνια που λαμβάνουν οι εργάτες και αγρότες καθορίζονται από την κεντρική εξουσία και εξαρτώνται άμεσα από τις παραγωγικές απαιτήσεις. Η ροή των αγαθών καθορίζεται από την κεντρική οργάνωση της ελεγκτικής αρχής και όχι από τις ίδιες τις οικονομικές μονάδες όπως συμβαίνει στην οικονομία της αγοράς. Επίσης οι τιμές των αγαθών δεν καθορίζονται από τον νόμο της προσφοράς και της ζήτησης αλλά από την Κρατική Επιτροπή Τιμών του Κρατικού Συμβουλίου. Αυτή η μορφή λειτουργίας της σχεδιαζόμενης οικονομίας θυμίζει, σε μεγάλο βαθμό, τον τρόπο που λειτουργεί ο στρατός, ο οποίος έχει μια κεντρική ιεραρχική διοίκηση. Όλες οι ενέργειες διευθύνονται από τους διοικητές και κάθε ενέργεια που γίνεται είναι καθορισμένη από μια ανώτερη στρατιωτική ηγεσία. Ο κάθετος τρόπος οργάνωσης, μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα όταν οι απαιτήσεις είναι μεγάλες, ή όταν ο όγκος των ανθρώπων για αξιοποίηση είναι σχετικά μεγάλος από την άλλη μεριά όμως παραβιάζονται βασικές αρχές και δικαιώματα.

Ωστόσο, υπάρχει μια βασική μακροοικονομική αρχή που θα πρέπει να τηρείται στα πλαίσια αυτού του είδους της οικονομίας: η προσφορά του συνολικού προϊόντος

---

³⁰ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.30

³¹ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.34

να ισούται με τη συνολική ζήτησή του (σχέση ισορροπίας)³². Κάθε επιχείρηση θα πρέπει να γνωρίζει μια πλειάδα από στοιχεία για να επιτυγχάνει το βέλτιστο αποτέλεσμα. Για να γίνει αυτό σε μια σχεδιαζόμενη οικονομία απαιτούνται τρεις προϋποθέσεις. Η πρώτη, είναι να συλλέγονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες οι οποίες μας δίνουν τον όγκο της ζήτησης των καταναλωτών, αλλά και τις συνθήκες παραγωγής όλων των επιχειρήσεων. Η δεύτερη, είναι να δίνονται οι "σωστοί ερεθισμοί" σε κάθε κρατική επιχείρηση έτσι ώστε να παράγει με τον πιο οικονομικό τρόπο και να εισάγει νέα αποτελεσματικότερα προϊόντα. Τρίτον, να καθορίζονται με "σωστό τρόπο" οι τιμές των καταναλωτικών αγαθών έτσι ώστε να γίνεται "δίκαιη διανομή".

Από τη μια υπάρχει η κεντρική εξουσία που ρυθμίζει τους κανόνες και από την άλλη βρίσκονται οι οικονομικές μονάδες του οικονομικού συστήματος που λειτουργούν κάτω από τους κανόνες αυτούς. Το ότι η σχεδιαζόμενη οικονομία διαφέρει από την οικονομία της αγοράς, σημαίνει ότι και οι οικονομικές μονάδες της συμπεριφέρονται διαφορετικά, σε σχέση με αυτές της αγοράς. Σε μια κεντρικά σχεδιαζόμενη οικονομία με καταναλωτικά κουπόνια, το εισόδημα αποτελείται από κουπόνια και από χρήματα όπου και τα δύο έχουν αγοραστική δύναμη. Τα εμπορεύματα τα οποία αποκτιούνται μέσω κουπονιών είναι συγκεκριμένα (κυρίως βασικά αγαθά) και τα κουπόνια που εκδίδονται ισούνται με την ποσότητα που πρόκειται να διατεθεί. Τα υπόλοιπα αγαθά ένας καταναλωτής μπορεί να τα αγοράσει με το υπολειπόμενο εισόδημα (μετά την αφαίρεση των δαπανών για τις ελεγχόμενες ποσότητες βασικών προϊόντων, περισσεύει ένα υπολειπόμενο εισόδημα) που έχει στην κατοχή του, οι τιμές των αγαθών αυτών ρυθμίζονται από την Κρατική Επιτροπή Τιμών. Θεωρώντας, ότι, κάθε εμπόρευμα σχετίζεται έμμεσα ή άμεσα σε μικρό ή μεγάλο ποσοστό με ένα άλλο εμπόρευμα (η ζήτηση του ενός επηρεάζει τη ζήτηση ενός άλλου), συμπεραίνουμε ότι η θεωρία κατανάλωσης μοντελοποιείται με διαφορετικό τρόπο³³ και οι συσχετισμοί είναι διαφορετικοί.

Για να περιγράψουμε πως προκύπτουν οι μισθοί των εργατών και των αγροτών σε μια σχεδιαζόμενη οικονομία θα πρέπει να αναφέρουμε τη δομή της οργάνωσης του εργατικού δυναμικού. Συγκεκριμένα, οι κομμούνες, χωρίζονται σε

³² Βλ. O.Blanchard, "Μακροοικονομική", 2006, σ.81

³³ Βλ. Neary, J.P and K.W.S. Roberts, "The theory of household behavior under rationing" European Economic Review, 13 (Jan.1980),pp. 25-42

ταξιαρχίες και οι ταξιαρχίες σε ομάδες εργασίας. Σύμφωνα με τις επίσημες πηγές της Κίνας³⁴ ο συνολικός πληθυσμός των κομμούνων το 1979 ήταν 807 εκατομμύρια, το πλήθος των κομμούνων ήταν 53.348 με 699.00 ταξιαρχίες και 5.154.000 ομάδες. Στις κομμούνες αναθέτονται έργα (αγροτικά, κατασκευαστικά κοκ) από την κεντρική εξουσία, για να διεκπεραιωθούν. Στα έργα αυτά, ο κεντρικός σχεδιασμός καθορίζει τη ζητούμενη ποσότητα παραγωγής και προμηθεύει με εισροές την κάθε κομμούνα. Η αμοιβή κάθε εργαζόμενου είναι κομμάτι του συνολικού εισοδήματος της ομάδας που ανήκει, το κομμάτι αυτό προσδιορίζεται από έναν συντελεστή που βασίζεται σε ένα σύστημα με πόντους (πόντους εργασίας). Ο συντελεστής προκύπτει από το κλάσμα που έχει ως αριθμητή τους πόντους του εργάτη και παρονομαστή το άθροισμα των συνολικών πόντων όλης της ομάδας του, δηλαδή, ο μισθός του εργαζομένου είναι ανάλογος με την απόδοση του επί του συνόλου. Συνεπώς, ο εργάτης δεν απολαμβάνει τα κέρδη του οριακού προϊόντος εργασίας του³⁵. Έτσι, εάν ένας εργάτης παράγει περισσότερο, η προσπάθεια του αυτή προστίθεται στη συνολική παραγωγή, γεγονός που δεν αυξάνει τον συντελεστή του και άρα οι απολαβές του δεν αυξάνονται αισθητά. Το χαρακτηριστικό αυτό μειώνει όμως, το κίνητρο για εργασία.

Το είδος εργασίας κάθε εργάτη εκχωρείται από τα γραφεία εργασίας, γραφεία που δεν έχουν την απαιτούμενη εξειδίκευση για να ταιριάζουν τις κατάλληλες δουλειές στους κατάλληλους εργάτες με συνέπεια να “κλονίζεται” η παραγωγικότητα³⁶. Παρόμοιο πρόβλημα παρατηρείται, και σε μεγαλύτερες διαστάσεις, όταν η ίδια η κεντρική διαχείριση αναθέτει έργα στα οποία γίνονται σφάλματα επειδή δεν υπάρχει η αναγκαία πείρα και γνώση (π.χ. να αναθέσει ένα αγροτικό έργο, παραγωγής ενός αγροτικού αγαθού σε κομμούνες οι οποίες δεν βρίσκονται σε κατάλληλη περιοχή για την παραγωγή του).

Για να γίνει κατανοητό σε ποια σημεία το καθεστώς της σχεδιαζόμενης οικονομίας είναι προβληματικό, μπορούμε να πάρουμε ως παράδειγμα³⁷ ένα εργοστάσιο που αποτελεί μια οικονομική μονάδα και να αναλύσουμε σε ποια σημεία εμφανίζονται οι παθογένειες. Ο σκοπός των ανθρώπων που διοικούν το εργοστάσιο,

---

³⁴ Βλ. “Almanac of China’s Economy”, 1981. Hong Kong: Modern Cultural Company Ltd.

³⁵ Βλ. “The Cambridge History of China: Volume 15, The People’s Republic of China”, Τόμος 15, Μέρος 2

³⁶ Βλ. G.C.Chow, “China’s Economic Transformation”, 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.34

³⁷ Βλ. G.C.Chow, “China’s Economic Transformation”, 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.36

δεν είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους αλλά η ικανοποίηση των στόχων της κεντρικής εξουσίας, οπότε δεν υπάρχει κίνητρο αύξησης προϊόντος ή εισαγωγής νέου προϊόντος. Οι εισροές του, είναι επίσης προκαθορισμένες από την κεντρική εξουσία, αφαιρώντας έτσι τα κίνητρα για οικονομικότερη διαχείριση τους. Από τη μεριά των εργατών, η εξασφάλιση του επαγγέλματος τους όπως και το γεγονός ότι οι μισθοί τους είναι ανεξάρτητοι από την παραγωγικότητά τους, αποτελούν χαρακτηριστικά που μειώνουν τα κίνητρα απόδοσης (την παρακίνηση).

Ο τρόπος με τον οποίο ρυθμίζονται οι εκροές του συνολικού παραγωγικού συστήματος διαφέρει από αυτόν της ελεύθερης αγοράς, αυτό οφείλεται στο ότι η παραγωγή, η διανομή και η συσσώρευση κεφαλαίου ρυθμίζονται από την κεντρική εξουσία. Η κεντρική εξουσία είναι αυτή που αποφασίζει την παραγόμενη ποσότητα κάθε προϊόντος. Για να αυξηθεί η παραγωγή ενός προϊόντος θα πρέπει να μειωθεί η παραγωγή ενός άλλου. Πώς όμως, μεταφέρονται οι πόροι ενός εμπορεύματος σε ένα άλλο; Πρέπει η κεντρική εξουσία να γνωρίζει τις απαιτούμενες εισροές που χρειάζονται για την παραγωγή κάθε εμπορεύματος έτσι ώστε να παράγεται και το ζητούμενο αποτέλεσμα. Για να υπάρχει ισορροπία υλικών, δηλαδή να ισούται η συνολική παραγωγή με τη συνολική προσφορά εισροών, υπάρχει μια καθορισμένη διαδικασία από την κεντρική εξουσία. Αρχικά, θέτονται πρωταρχικοί στόχοι παραγωγής για κάθε επιχείρηση και μέσω ενδιάμεσων διοικητικών αρχών ρυθμίζονται οι απαιτούμενες εισροές, στη συνέχεια η κεντρική εξουσία συγκρίνει τις συνολικές εισροές με τη συνολική παραγωγή όλων των επιχειρήσεων. Στην περίπτωση που είναι ίσες υπάρχει ισορροπία, σε περίπτωση όμως που δεν έχουμε ισορροπία, η κεντρική εξουσία υποδεικνύει σε κάποιες επιχειρήσεις να μειώσουν τις απαιτούμενες τους εισροές, σε κάποιες άλλες να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους και σε άλλες που δεν παράγουν βασικά προϊόντα να μειώσουν τις εκροές τους. Αυτή η διαδικασία εφαρμόζεται σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους ετήσιους στόχους που θέτει η κεντρική εξουσία.

Σε μια οικονομία αγοράς όταν έχουμε υπερβάλλουσα ζήτηση, οι τιμές των αγαθών αυξάνονται μέχρι να επιτευχθεί ισορροπία. Ο μηχανισμός των τιμών (σύμφωνα με την προσφορά-ζήτηση) είναι αυτός που επιφέρει την ισορροπία. Αντίθετα στη σχεδιαζόμενη οικονομία, δεν υπάρχει μηχανισμός στον οποίο μια επιχείρηση με μεγάλα αποθέματα εμπορευμάτων να μπορεί να μεταφέρει αυτό το

πλεόνασμα πόρων σε μια επιχείρηση η οποία έχει ελλειμματικές εισροές, που σημαίνει ότι δεν εξισορροπείται η ζήτηση και η προσφορά των εισροών.

Από το 1949, στην Κίνα, οι προσφορά εισροών κάθε επιχείρησης άρχισε σταδιακά να ελέγχεται από τη χρηματοπιστωτική και οικονομική επιτροπή του διοικητικού συμβουλίου της κεντρικής εξουσίας³⁸. Στην αρχή τα υλικά που ελέγχονταν άμεσα από την κεντρική κυβέρνηση μέσω ενδιάμεσων διοικητικών αρχών ήταν οκτώ, αλλά κυρίως τα θεωρούμενα ως βασικά όπως το τσιμέντο, ο άνθρακας και το ξύλο. Σε λίγα χρόνια τα υλικά που βρίσκονταν κάτω από κρατικό έλεγχο ανήλθαν σε 500 περίπου. Τα υπόλοιπα αγαθά κατανέμονταν από τοπικές αυτόνομες αρχές. Σκοπός της τότε κεντρικής εξουσίας ήταν να ελέγχονται και να παρέχονται από αυτήν μόνο τα σημαντικότερα αγαθά και υπηρεσίες, σύμφωνα με το θεωρητικό μοντέλο κομμουνισμού της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Παράλληλα, με τη διακίνηση των εμπορευμάτων, υπάρχουν και οι εγχρήματες συναλλαγές. Η ανάγκη για ισορροπία στη ροή χρήματος εξαρτάται άμεσα από την ισορροπία στη ροή υλικών. Σε μια σχεδιαζόμενη οικονομία οι κρατικές επιχειρήσεις έχουν έσοδα και έξοδα όπως συμβαίνει σε κάθε είδους επιχείρηση. Το πώς ρυθμίζονται έτσι ώστε να αποφεύγεται το έλλειμμα, είναι μια διαδικασία η οποία καθορίζεται από την κεντρική εξουσία. Στην περίπτωση που μια κρατική επιχείρηση δημιουργεί έλλειμμα, η κεντρική κυβέρνηση την επιδοτεί. Για να υπάρχει σωστή μεταφορά πόρων σε όλες τις επιχειρήσεις, προκειμένου να σχηματιστεί νέο κεφάλαιο γίνεται αποτίμηση του συνολικού ελλείμματος όλων των επιχειρήσεων. Το έλλειμμα αυτό χρηματοδοτείται μέσω δανεισμού ή αύξησης της φορολογίας.

Όσο, αφορά το σύστημα τιμολόγησης, η επιτροπή που καθορίζει τις τιμές από τη μια μεριά μπορεί να εμποδίζει τη λειτουργία του ανταγωνισμού από την άλλη μεριά μπορεί να βοηθάει στη δικαιότερη κατανομή των βασικών εμπορευμάτων κατανάλωσης, ενώ παράλληλα μπορεί να μετατρέπει ελλείμματα σε πλεονάσματα και να αποτρέπει τον πληθωρισμό. Οι τιμές βασικών αγαθών (διατροφή και εστίαση) είναι αρκετά χαμηλές έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η απόκτηση τους από κάθε νοικοκυριό, ενώ υπάρχουν άλλα αγαθά συμπληρωματικά (αυτοκίνητο και τηλεόραση) τα οποία

---

³⁸ Βλ. Li Kaixin, "How China Manages its Supplies." Almanac of China's Economy, 1982. Hong Kong: Modern Cultural Company Ltd., pp.613-20

είναι πολύ ακριβά σε σχέση με το μέσο εισόδημα. Σε κάποιες περιπτώσεις, οι τιμές των αγαθών που διανέμονται τοπικά ελέγχονται από τοπικές διοικήσεις.

Κλείνοντας το κομμάτι αυτό, στο οποίο γίνεται μια περιγραφή των κανόνων λειτουργίας που θεσμοθετήθηκαν από το καθεστώς του Μao, μπορούμε να συνοψίσουμε τα κύρια προβλήματα ως τα εξής³⁹: (α) μεγάλη γραφειοκρατία λόγω του τεράστιου κρατικού τομέα, (β) λάθος στοιχεία και ελλιπής ενημέρωση με αποτέλεσμα τις λάθος επιλογές της κεντρικής εξουσίας λόγω του μεγάλου πληθυσμού της Κίνας, των πολλών επιχειρήσεων και επίσης του μεγάλου ιεραρχικού χάσματος στις δυνάμεις εξουσίας και (γ) σύγκρουση συμφερόντων κεντρικής εξουσίας με τα τοπικά συμφέροντα.

---

³⁹ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.41

1.3.2 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Έχοντας περιγράψει τις βασικές αρχές με βάση τις οποίες λειτουργεί μια σχεδιαζόμενη οικονομία και ειδικότερα η περίπτωση της Κίνας, είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε καλύτερα το πώς εκδηλώνεται το όραμα της Μεταρρύθμισης. Πώς από μια οικονομία που λειτουργεί σχεδιασμένα εξελίσσεται, με αργούς και σταθερούς ρυθμούς, σε μια οικονομία όχι “απόλυτα ελεύθερη”, αλλά σε μια οικονομία που έχουν εισαχθεί βασικοί καπιταλιστικοί μηχανισμοί.

Μέχρι το 1978, το καθεστώς της οικονομίας στην Κίνα ήταν ελεγχόμενο στο συντριπτικό ποσοστό της επικράτειας. Από το 1978 που ανέλαβε την εξουσία ο Deng Xiaoping άρχισε ο μετασχηματισμός της κινέζικης οικονομίας⁴⁰. Οι στρεβλώσεις της σχεδιαζόμενης οικονομίας, η αποτυχία της Πολιτισμικής Επανάστασης σε συνδυασμό με παραδείγματα γειτονικών χωρών που είχαν αναπτυχθεί με μεγάλους ρυθμούς κάτω από τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την υποδοχή των νέων μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων.

Στον κλάδο της γεωργίας αφού έγινε κατανοητό από την κεντρική εξουσία ότι το σύστημα με τις κομμούνες δεν είναι αρκετά αποτελεσματικό, έγιναν κάποιες αλλαγές. Στην ουσία έγινε μια εσωτερική αναδιάρθρωση⁴¹, κάθε αγροτικό νοικοκυριό που του είχε ανατεθεί ένα κομμάτι γης ήταν υπεύθυνο να παραδίδει την προκαθορισμένη ποσότητα ενός συγκεκριμένου προϊόντος προκειμένου η κομμούνα να ικανοποιήσει τους στόχους του κεντρικού σχεδιασμού, αφού ικανοποιούσε την υποχρέωση αυτή ήταν σε θέση να διαχειριστεί το πλεόνασμα του με όποιον τρόπο θέλει. Το σύστημα αυτό ονομάστηκε σύστημα εμπιστοσύνης παραγωγής των νοικοκυριών (ή αλλιώς σύστημα οικιακής ευθύνης) και υιοθετήθηκε επίσημα από την κεντρική κυβέρνηση. Επιτράπηκαν επίσης οι αγροτικές αγορές και επανακτήθηκε το δικαίωμα από τους αγρότες να ασχολούνται με την κτηνοτροφία και να έχουν στην κατοχή τους ορισμένα ζώα. Οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις επανήλθαν σε ιδιώτες, ενώ η γη εξακολουθεί να ανήκει στις κομμούνες. Με το πέρασμα του χρόνου, εξασφαλίζεται

---

⁴⁰ Αρκετοί τον ερμηνεύουν ως τη συνέχεια από το 1964 των εκσυγχρονιστικών μέτρων πάνω σε 4 τομείς στην άμυνα, στην βιομηχανία, στη γεωργία, στην επιστήμη και την τεχνολογία, η οποία διακόπηκε από την Πολιτισμική Επανάσταση

⁴¹ Βλ. Zhou, Kate Xiao. “How the Farmers Changed China: Power of the People. Boulder”, CO: Westview Press, 1996

το δικαίωμα στους αγρότες να μεταφέρουν τη γη που τους έχουν αναθέσει για καλλιέργεια, σε άλλα πρόσωπα, δηλαδή επαναφέρεται το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

Στην περίπτωση των κρατικών επιχειρήσεων⁴², οι οποίες αποτελούσαν τις δεύτερες πιο σημαντικές οικονομικές μονάδες, η μεταρρύθμιση ήταν πιο δύσκολο να πετύχει. Αυτό οφείλεται κυρίως στην ιδεολογία του Κομμουνιστικού Κόμματος η οποία δεν μπορούσε να δεχτεί τον απόλυτο διαχειριστικό έλεγχο από ιδιώτες. Επίσης κρατικοί υπάλληλοι όλων των βαθμίδων ιεραρχίας, δεν ήταν πρόθυμοι να χάσουν από τα χέρια τους, τη δύναμή που τους προσέφεραν οι επιχειρήσεις αυτές. Το 1978 ξεκίνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα όπου δόθηκε περισσότερη αυτονομία σε κρατικές επιχειρήσεις, μέσα σε δύο χρόνια ο αριθμός ανήλθε στις 6 χιλιάδες επιχειρήσεις. Το 1981 το 80%⁴³ των κρατικών επιχειρήσεων συμμετείχαν στο πειραματικό πρόγραμμα της μεταρρύθμισης. Τα βασικά νεωτεριστικά στοιχεία που εισήχθησαν ήταν τα εξής⁴⁴: (α) διαχείριση των παρακρατηθέντων κερδών προς όφελος των ίδιων των επιχειρήσεων (επένδυση κεφαλαίων και ρυθμίσεις στην παραγωγή), (β) πληρωμή μονάδων ανάλογα με την παραγωγικότητα τους, (γ) αύξηση του ρόλου των αγορών, (δ) εξορθολογισμός του διοικητικού συστήματος κυρίως στα χαμηλότερα επίπεδα διοίκησης και (ε) ενδυνάμωση εταιρειών συλλογικής ιδιοκτησίας. Η περιορισμένη επιτυχία του πειράματος αυτού οδήγησε τους ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος σε περαιτέρω μέτρα το 1984. Στα παραπάνω στοιχεία προστέθηκαν και άλλα ρυθμιστικά μέτρα : (α) δόθηκε σε μεμονωμένες κρατικές επιχειρήσεις αυτονομία σε ότι αφορά την παραγωγή, την προσφορά, την τιμολόγηση, την επένδυση και το προσωπικό, (β) εκτός από ορισμένα βασικά προϊόντα, άλλαξε το καθεστώς παραγωγής τους από υποχρεωτικά ελεγχόμενο σε καθοδηγούμενο, (γ) επιτράπηκε σε περισσότερα προϊόντα να καθορίζονται από τις αρχές της ελεύθερης αγοράς (προσφορά και ζήτηση) , (δ) αναβαθμίστηκε το τραπεζικό και γενικότερα το χρηματοοικονομικό σύστημα έτσι ώστε να βελτιωθεί ο κρατικός μηχανισμός εσόδων και (ε) επεκτάθηκε το εμπόριο με αποτέλεσμα να εισαχθούν εξελιγμένες τεχνολογίες στις επιχειρήσεις. Οι κινήσεις αυτές προετοίμασαν το έδαφος για

---

⁴² Βλ. Lin, Justin Yifu, Fang Chai, and Zhou Li. "The China Miracle: Development Strategy and Economic Reform". Hong Kong: Chinese University Press, 1996

⁴³ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.38

⁴⁴ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. Experiments with Planning and Economic Disruptions, p.41

μεγαλύτερα ανοίγματα προς το καπιταλιστικό οικονομικό μοντέλο με τη μεταρρύθμιση στις κρατικές εταιρείες να βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό των κομμουνιστικών χωρών είναι ο έλεγχος τιμών και αυτό γίνεται κυρίως για να παρέχονται τα βασικά αγαθά στο λαό. Το 1984, η Κεντρική Επιτροπή αποφάσισε επίσης να μεταβεί σταδιακά σε ένα σύστημα τιμολόγησης καθορισμένο από την αγορά. Η υλοποίηση του σχεδίου αυτού δεν θα μπορούσε να γίνει απότομα γιατί θα πλήττονταν άμεσα οι αδύναμες οικονομικά τάξεις. Αποτέλεσμα ήταν να εισαχθεί ένα σύστημα τιμολόγησης δύο βαθμίδων, στη μια βαθμίδα τιμολόγησης οι τιμές παραμένουν ως έχουν ενώ στην άλλη βαθμίδα οι τιμές για τα ίδια προϊόντα καθορίζονται από την αγορά. Το σύστημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένο γιατί, μια δεκαετία αργότερα οι χορηγούμενες τιμές εξομοιώθηκαν με αυτές της αγοράς, στο μεγαλύτερο ποσοστό των προϊόντων, και αυτό οφείλεται κυρίως, στις επιχειρήσεις οι οποίες έγιναν αισθητά πιο ανταγωνιστικές αλλά και στην πετυχημένη αγροτική μεταρρύθμιση η οποία ισχυροποίησε τη θέση των αγροτών.

Σοβαρές μεταρρυθμίσεις εφαρμόστηκαν στον τραπεζικό κλάδο όπως επίσης και στον κλάδο του εμπορίου. Κλάδοι οι οποίοι βοήθησαν σε μεγάλο βαθμό στην ενίσχυση της δύναμης της Κίνας σε παγκόσμιο επίπεδο και αναλύονται παρακάτω.

Στον μη κρατικό τομέα, δηλαδή στις συλλογικές και ατομικές επιχειρήσεις και στις επιχειρήσεις χρηματοδοτούμενες από ξένο κεφάλαιο παρατηρήθηκε μια οικονομική επέκταση⁴⁵. Αρκετές κρατικές εταιρείες μεταμορφώθηκαν σε συλλογικές επιχειρήσεις με τα ακίνητα τους να ανήκουν στο κράτος και τους ιδιώτες απλά να πληρώνουν ενοίκιο στο κράτος. Στα αστικά κέντρα σχηματίστηκαν εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις συλλογικού συμφέροντος με τη βοήθεια των τοπικών αρχών. Ωστόσο το μη εκσυγχρονισμένο νομικό σύστημα δεν διασαφηνίζει επαρκώς τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των εταιρειών αυτών.

Σύμφωνα με τις βασικές αρχές της μακροοικονομίας η ανάπτυξη του συνολικού προϊόντος σε μια οικονομία μακροπρόθεσμα εξαρτάται κυρίως από το ρυθμό αποταμίευσης, τη λειτουργία των θεσμών και το εκπαιδευτικό σύστημα⁴⁶.

⁴⁵ Βλ. Yasheng Huang, "Capitalism with Chinese characteristics: entrepreneurship and the state", Cambridge University Press, 2008

⁴⁶ Βλ. O. Blanchard, "Μακροοικονομική", 2006, σ.67

Ύστερα από την Πολιτισμική Επανάσταση τα πανεπιστήμια άνοιξαν και δόθηκε η ευκαιρία σε μαθητές να εισάγονται στα πανεπιστήμια της Κίνας αλλά και του εξωτερικού. Διανοούμενοι οι οποίοι είχαν περιθωριοποιηθεί επανήλθαν στο ακαδημαϊκό προσκήνιο και γενικότερα το εκπαιδευτικό σύστημα εκσυγχρονίστηκε (νέα βιβλία, υποτροφίες κοκ) κυρίως μέσω συνεργασιών με ξένα ακαδημαϊκά ιδρύματα⁴⁷.

Πολλοί τομείς συμπεριελήφθησαν στην ευρύτερη μεταρρύθμιση και με τον καιρό έγινε εμφανής η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων. Το ζήτημα είναι αν επετεύχθησαν οι στόχοι του Κόμματος, ή καλύτερα αν βελτιώθηκε η οικονομική κατάσταση της χώρας. Αν και πολλά από τα στοιχεία που δίνει στη δημοσιότητα η Κίνα δεν είναι αξιόπιστα⁴⁸, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι το εθνικό προϊόν της Κίνας έχει αυξηθεί "θεματικά" (σύμφωνα και με τα εμπορικά στοιχεία της όπως επίσης και την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση ενέργειας). Το μεγάλο ζήτημα για τους οικονομολόγους είναι να κατανοήσουν το πόσο δίκαια διανέμεται αυτό το προϊόν αλλά και το κατά πόσο βελτιώνεται το επίπεδο διαβίωσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία των ηνωμένων εθνών, από την έναρξη της μεταρρύθμισης μέχρι το 2009 ο μέσος όρος ετήσιας ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος είναι περίπου 10%⁴⁹, γεγονός που, ποσοτικά, μας υποχρεώνει να χαρακτηρίσουμε τη μεταρρύθμιση ως αποτελεσματική. Αυτό οφείλεται κυρίως στη σταδιακή προσαρμογή μέσω πειραματικών συνδυασμών της οικονομίας της αγοράς και παλιότερων δομών της, όπως επίσης οφείλεται και στην εγκατάλειψη ιδεολογικών στηριγμάτων και στην υιοθέτηση πραγματολογικών δεδομένων (το προϋπάρχον ιδεολογικό υπόβαθρο υποβαθμίστηκε λόγω κοινωνικοπολιτικών γεγονότων όπως η αποτυχία της Πολιτισμικής Επανάστασης και η κατάρρευση του Σοβιετικού Κομμουνιστικού καθεστώτος και δημιούργησε πιο πρόσφορο έδαφος για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων). Δεν είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε τον πρωταρχικό στόχο της ηγεσίας της Κίνας όταν ξεκίνησε η μεταρρύθμιση. Δηλαδή, αν ο στόχος ήταν η μεγέθυνση ή η ανάπτυξη στην Κίνα ή η μετάβαση σε οικονομία αγοράς ή η ευημερία του λαού κοκ, αλλά έχουμε ένα βασικό στοιχείο που προκύπτει από τις

---

⁴⁷ Βλ. Chow, Gregory C. and Yan Shen "The Demand for Education in China", International Economic Journal, 2006

⁴⁸ Βλ. T.G.Rawski "What is happening to China's GDP statistics?", Department of Economics, University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA 15260, USA, China Economic Review 12 (2001) 347-354

⁴⁹ Βλ. Κεφάλαιο 2 της εργασίας, 2.1.1.α. ΑΕΠ

μακροοικονομικές μετρήσεις, ότι το ΑΕΠ σε βάθος χρόνου αναπτύσσεται με ένα σταθερά ανοδικό ρυθμό.

Η μεταρρύθμιση εκτός όμως από θετικά αποτελέσματα είχε και αρνητικές συνέπειες. Μια μεταρρύθμιση δεν επιφέρει μόνο τους ζητούμενους στόχους αλλά έχει συνολικές επιδράσεις. Στα τέλη της δεκαετίας του '80, ο μεγάλος πληθωρισμός και η έξαρση φαινομένων διαφθοράς οδήγησαν στα συμβάντα της πλατείας Tiananmen⁵⁰ όπου μαζεύτηκαν χιλιάδες φοιτητές να διαμαρτυρηθούν. Το αποτέλεσμα ήταν να χρησιμοποιηθεί ο κινέζικος κόκκινος στρατός για την καταστολή των διαδηλώσεων με εντολή του Χίαορिंग. Οι εκατοντάδες νεκροί που άφησε πίσω ο στρατός στιγμάτισαν την εικόνα της Κίνας. Δεν είναι η μόνη αξιοσημείωτη λαϊκή αντίδραση στο εσωτερικό της Κίνας, υπάρχουν και άλλα γεγονότα μη σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γενικότερα βάνουσων και απολυταρχικών συμπεριφορών. Η εργασία δεν επικεντρώνεται σε τέτοια ζητήματα, αλλά η άποψη που μπορεί να διατυπωθεί είναι: η επιτυχία ενός οικονομικού συστήματος εξαρτάται άμεσα από το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δηλαδή, παρόλη την οικονομική ανάπτυξη της χώρας σε επίπεδο ΑΕΠ, οι πολίτες θα πρέπει αντίστοιχα να επωφελούνται αντίστοιχα και να έχουν κατοχυρωμένα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα.

Έχοντας δώσει μια σύντομη περιγραφή για την πορεία της Κίνας μέσα στον χρόνο, είμαστε σε θέση να ερμηνεύσουμε και να κατανοήσουμε σε μεγαλύτερο βάθος τη σημερινή κατάσταση στην κινεζική οικονομία. Η εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος, το ολοένα αυξανόμενο εμπόριο, η αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού, η μεγάλη ζήτηση ενέργειας και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι ζητήματα τα οποία μας ωθούν να κατανοήσουμε του μακροοικονομικούς μηχανισμούς της οικονομίας της Κίνας.

---

⁵⁰ Βλ. Shen Tong , "Almost a Revolution", (Houghton Mifflin:1990)

Κεφάλαιο 2^ο : Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Έχοντας παραθέσει μια συνοπτική εικόνα για το οικονομικό περιβάλλον της Κίνας, από τις απαρχές της μέχρι και το τέλος της εποχής του Μao, στο παρακάτω κομμάτι της εργασίας επικεντρωνόμαστε στα μακροοικονομικά μεγέθη της Κίνας από το 1980 και ύστερα. Η επιλογή του συγκεκριμένου έτους έγινε με βάση το στοιχείο, ότι η μεταρρύθμιση και γενικότερα το ευρύτερο “άνοιγμα” των αγορών της οικονομίας της Κίνας εφαρμόζεται από το 1978 και ύστερα. Θέλοντας να περιγράψουμε το μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας αυτής, παρατηρήθηκε ότι τα στοιχεία που υπάρχουν για τα μακροοικονομικά της μεγέθη είναι αμφισβητούμενα⁵¹ έως και σήμερα, θεωρούνται όμως αρκετά ακριβή για οικονομετρική ανάλυση⁵². Το μεγαλύτερο πλήθος των στοιχείων συλλέχθηκε από την βάση δεδομένων των Ηνωμένων Εθνών (United Nations : www.unstats.un.org), η οποία ενημερώνεται από τις επίσημες κινέζικες αρχές, την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund), τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Organization for Economic Cooperation and Development), καθώς επίσης και από επίσημα στοιχεία των αρχών των Η.Π.Α..

Στην ενότητα 1.3.2, παρουσιάστηκε αρχικά η φάση της μεταρρύθμισης με ένα γενικό τρόπο, προκειμένου, στη συνέχεια να προσεγγίσουμε την Κίνα στην οικονομία της αγοράς. Παρακάτω, γίνεται η προσπάθεια οριοθέτησης της περιόδου αυτής (1980-2009) σε επιμέρους χρονικές περιόδους. Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται για καλύτερη κατανόηση των φάσεων της σύγχρονης κινέζικης οικονομίας. Η σύγχρονη ιστορία της Κίνας ορίζεται από το 1978 έως και σήμερα, μετά δηλαδή, την εκλογή του Deng Xiaoping ως προέδρου. Από το 1978, ξεκίνησαν οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες με βάση τις σταδιακές μεταρρυθμίσεις που εκτυλίχθηκαν στην Κίνα χωρίζονται σε τέσσερις χρονικές περιόδους⁵³.

⁵¹ Βλ. T.G.Rawski “What is happening to China’s GDP statistics?”, Department of Economics, University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA 15260, USA, China Economic Review 12 (2001) 347–355

⁵² Βλ. G.C.Chow, “China’s Economic Transformation”, 2007, pp. Analysis of the Macroeconomy, p.95

⁵³ Βλ. Brandt, Loren et al (2008), “China’s Great Transformation”, Cambridge: Cambridge university press pp.5-10

Η πρώτη σειρά μεταρρυθμίσεων προσδιορίζεται χρονικά από το 1978 έως το 1984. Σε αυτή την περίοδο ξεκίνησαν οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της γεωργίας, όπου όπως έχουμε αναφέρει και προηγουμένα, έγινε, ως ένα βαθμό η αποσύνθεση των κομμούνων και εισαγωγή του συστήματος οικιακής ευθύνης (όπου κομμάτια γης των κομμούνων άρχισαν να χωρίζονται σε ιδιωτικά οικόπεδα). Αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί η γεωργική παραγωγή και κατ' επέκταση το βιοτικό επίπεδο των αγροτών⁵⁴. Μεταρρυθμίσεις υλοποιήθηκαν και στην αστική βιομηχανία όπου εισήχθη ένα διπλό σύστημα τιμών στο οποίο οι κρατικές εταιρείες μπορούσαν να πουλήσουν την παραγωγή που υπερβαίνει το μερίδιο το καθορισμένο από την κεντρική εξουσία, όπως επίσης και να πουλούν σύμφωνα με τις τιμές της σχεδιαζόμενης οικονομίας αλλά και της οικονομίας αγοράς. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις απέκτησαν δυνατότητα λειτουργίας και άνοιξαν οι πόρτες για ξένες επενδύσεις σε ειδικές οικονομικές ζώνες.

Το δεύτερο στάδιο της μεταρρύθμισης είναι από το 1984 έως το 1993. Τα χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής, είναι η μείωση της κρατικής παρέμβασης στις ιδιωτικές επιχειρήσεις αλλά και σε άλλους οικονομικούς παράγοντες, με τις ιδιωτικοποιήσεις να περιορίζονται μόνο σε μη βιώσιμες επιχειρήσεις. Βασική ρύθμιση αποτέλεσε η αποκέντρωση του ελέγχου από το κράτος, αφήνοντας τις τοπικές ηγεσίες να πειραματιστούν με τρόπους που θα απόφεραν οικονομική ανάπτυξη και ιδιωτικοποίηση του κρατικού τομέα⁵⁵. Οι δημοτικές και επαρχιακές επιχειρήσεις αν και ανήκαν ονομαστικά στις τοπικές κυβερνήσεις, ουσιαστικά ήταν ιδιωτικές και άρχισαν να καταλαμβάνουν μερίδια της αγοράς εις βάρος του κρατικού τομέα. Στον αντίποδα της αντιπολίτευσης, ο Chen Yun πρεσβύτερος ηγέτης της, εμπόδισε αρκετές από τις μεταρρυθμίσεις που θα έθιγαν τα συμφέροντα συγκεκριμένων ομάδων⁵⁶. Ο πληθωρισμός προσέγγισε υψηλά επίπεδα όπως και η διαφθορά με αποτέλεσμα τα γεγονότα στην πλατεία Tiananmen (1989) όπως αναφέρεται παραπάνω. Ωστόσο, ο Χίαορिंग μέσα από αυτό το έκρυθμο περιβάλλον δεν υποχώρησε κα επιβεβαίωσε την ανάγκη για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις. Με διαταγή του, το 1990, άνοιξε το χρηματιστήριο της Shanghai ύστερα από 40 χρόνια. Αν και η οικονομία αναπτύχθηκε ραγδαία εκείνη την περίοδο, σημειώθηκαν ζημιές στα έσοδα του κράτους, οι οποίες λειτούργησαν ως διαρροή στην οικονομία. Τις χρονιές 1985, 1988 και 1992 τα

⁵⁴ Βλ. Brandt, Loren et al (2008), "China's Great Transformation", Cambridge: Cambridge university press pp.7

⁵⁵ Βλ. Brandt, Loren et al (2008), "China's Great Transformation", Cambridge: Cambridge university press pp.8

⁵⁶ Βλ. Naughton, Barry et al (2008), "A Political Economy of China's Economic Transition in China's Great Transformation", China's Great Transformation, Cambridge: Cambridge university press p.114

επίπεδα πληθωρισμού δημιούργησαν προβλήματα. Παρόλα αυτά, από το 1992 και ύστερα επιταχύνθηκαν οι ιδιωτικοποιήσεις και στα μέσα της δεκαετίας του '90 για πρώτη φορά το μερίδιο παραγωγής του ιδιωτικού τομέα (ως ποσοστό του ΑΕΠ) ξεπέρασε αυτό του δημοσίου τομέα.

Από το 1993 έως το 2005 έχουμε την τρίτη περίοδο. Ο Χίαορινγκ πέθανε το 1997 έχοντας επιλέξει τους διαδόχους του Jiang Zemin και Zhu Rongji, οι οποίοι ήταν ένθερμοι μεταρρυθμιστές. Πριν πεθάνει, είχε αναγκάσει πολλούς από τους συντηρητικούς όπως ο Chen Yu να συνταξιοδοτηθούν. Το 1997 και 1998 συνέβησαν μεγάλης κλίμακας ιδιωτικοποιήσεις, οι περισσότερες κρατικές επιχειρήσεις (πλην μερικών μεγάλων μονοπωλίων), έκαναν εκκαθάριση των περιουσιακών τους στοιχείων και πωλήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές. Στο διάστημα 2001-2004 ο αριθμός των κρατικών επιχειρήσεων μειώθηκε κατά 48%⁵⁷, στο ίδιο διάστημα ο Zemin και ο Rongji μείωσαν τους δασμούς, δημιούργησαν ευνοϊκότερους όρους για την ανάπτυξη του εμπορίου, αναμόρφωσαν το τραπεζικό σύστημα, αποσύνθεσαν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του Μao, ανάγκασαν τον Απελευθερωτικό Στρατό του Λαού (People's Liberation Army) να εκποιήσει τις επιχειρήσεις τις οποίες διέυθυνε, μείωσαν τον πληθωρισμό και προσχώρησαν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (World Trade Organization). Οι εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις, επέφεραν ένα κλίμα δυσαρέσκειας λόγω των συσσωρευμένων απολύσεων. Το 2005, ο εγχώριος ιδιωτικός τομέας υπερέβη το 50% του ΑΕΠ⁵⁸ (δηλαδή οι ιδιωτικές επιχειρήσεις παράγουν παραπάνω από το μισό του εγχωρίου προϊόντος). Ωστόσο, ορισμένα μονοπώλια εξακολουθούν να παραμένουν όπως το πετρέλαιο και ο τραπεζικός κλάδος⁵⁹. Η Κίνα, είχε μετατραπεί σε μια σοσιαλιστική οικονομία αγοράς, όπου ο ιδιωτικός τομέας επεκτάθηκε σε μεγάλο βαθμό και λόγω αυτής της επέκτασης η ιδιωτική πρωτοβουλία άρχισε να παίζει σημαντικότερο ρόλο⁶⁰.

Η τέταρτη περίοδος από το 2005 έως σήμερα, είναι η περίοδος όπου ο "συντηρητικός" Hu-Wen ανέλαβε την διοίκηση της χώρας θέλοντας να αναστρέψει

⁵⁷ Βλ. Rawski, G. Thomas et al (2008), "China's Industrial Development", China's Great Transformation, Cambridge: Cambridge university press p.573

⁵⁸ Βλ. "Blue Book on Private Economy Development" published by All-China Federation of Industry and Commerce (ACFIC) on September 2006

⁵⁹ Κλάδοι οι οποίοι μελετούνται στο Κεφάλαιο 3

⁶⁰ Βλ. Brandt, Loren et al (2008), "China's Great Transformation", Cambridge: Cambridge university press pp.19

πολλές από τις μεταρρυθμίσεις του Χίαορινγκ⁶¹. Δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην ισονομία του λαού, αυξήθηκαν οι επιδοτήσεις, αυξήθηκε ο έλεγχος στον τομέα της υγείας, διακόπηκαν οι ιδιωτικοποιήσεις και εφαρμόστηκε μια “χαλαρή” νομισματική πολιτική (η οποία οδήγησε στο σχηματισμό ενός είδους φούσκας όπου οι τιμές των ακινήτων τριπλασιάστηκαν). Ο προνομιακός κρατικός τομέας ήταν ο κύριος αποδέκτης των δημοσίων επενδύσεων, η λογική της κεντρικής κυβέρνησης είναι η αύξηση των “κολοσσιαίων” εθνικών επιχειρήσεων έτσι ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν με μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες⁶².

Μέσα από τη συνεκτική παρουσίαση των σύγχρονων ιστορικό-οικονομικών γεγονότων μπορεί να διατυπωθεί η άποψη ότι ασχέτως από την αύξηση του ΑΕΠ, η μεταρρύθμιση διεκπεραιώθηκε κατά ένα σημαντικό βαθμό στην Κίνα και το κεντρικό κράτος περιόρισε την εξουσία του σε αρκετούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Στη συνέχεια αναλύεται το μακροοικονομικό περιβάλλον της οικονομίας της Κίνας. Ειδικότερα, με βάση τις περιόδους που ορίσαμε προηγούμενα σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά τους θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε το μακροοικονομικό περιβάλλον της Κίνας.

---

⁶¹ Βλ. “Liberalization in Reverse” Published on May 4, 2009 by Derek Scissors, Ph.D. (<http://www.heritage.org/Research/Commentary/2009/05/Liberalization-in-Reverse>)

⁶² Ίδια πηγή με το 50

2.1 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Το μέγεθος του συνολικού προϊόντος παραγωγής στους λογαριασμούς εθνικού εισοδήματος μιας χώρας ονομάζεται ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)⁶³. Οι περισσότερες χώρες έχουν αρμόδια αρχή (σύστημα εθνικών λογαριασμών⁶⁴) υπεύθυνη για τον υπολογισμό⁶⁵ του παραγωγικού αποτελέσματος το οποίο μπορεί να υπολογιστεί με τρεις τρόπους : (α) ως η συνολική αξία των τελικών προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών), (β) ως το άθροισμα των εισοδημάτων που δημιουργήθηκε από την παραγωγή των προϊόντων αυτών και (γ) ως τις δαπάνες που έγιναν για την απόκτηση τους, κατά τη διάρκεια μιας δεδομένης χρονικής περιόδου (στην περίπτωση της εργασίας ανά έτος). Κάθε τρόπος έχει ξεχωριστή μέθοδο για τον υπολογισμό του προϊόντος μιας οικονομίας. Στην περίπτωση του τρόπου (α) έχουμε τη μέθοδο της προστιθέμενης αξίας η οποία υπολογίζει το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, στην περίπτωση (β) έχουμε την εισοδηματική μέθοδο η οποία υπολογίζει το ακαθάριστο εγχώριο εισόδημα και στην περίπτωση (γ) έχουμε τη μέθοδο της δαπάνης η οποία υπολογίζει την ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη. Αν, οι μετρήσεις, με κάθε μέθοδο ξεχωριστά γίνουν με ακρίβεια, τα τρία παραπάνω μεγέθη πρέπει να εξάγουν το ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή, θεωρητικά το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν συμπίπτει με το ακαθάριστο εγχώριο εισόδημα και την ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη (προϊόν = εισόδημα = δαπάνη)⁶⁶.

Προτού αναλύσουμε τις συνιστώσες που συνθέτουν το ΑΕΠ από την πλευρά της δαπάνης, θα πρέπει να αναφέρουμε την διαφορά ονομαστικού και πραγματικού μεγέθους. Στην περίπτωση που υπολογίζουμε ένα μέγεθος ονομαστικά, σημαίνει ότι όλες οι τιμές των προϊόντων υπολογίζονται με την τρέχουσα τιμή τους. Στην περίπτωση όπου θέλουμε το πραγματικό μέγεθος, θέτουμε ένα έτος βάσης και υπολογίζουμε το μέγεθος για κάθε διαφορετικό έτος σύμφωνα με τις τιμές του έτους βάσης. Όταν μετράμε με σταθερές τιμές είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε την πραγματική μεταβολή του μεγέθους. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του πραγματικού ΑΕΠ δεν υπεισέρχεται η έννοια του πληθωρισμού (η αύξηση του

⁶³ ΑΕΠ στα αγγλικά Gross Domestic Product, GDP

⁶⁴ Οι εθνικοί λογαριασμοί μετρούν το αποτέλεσμα από τη λειτουργία ενός οικονομικού συστήματος.

⁶⁵ Σύνθετη και περίπλοκη διαδικασία, η οποία δεν αναλύεται στην εργασία αυτή.

⁶⁶ Βλ. Α. ΜΠΕΛΕΓΡΗ-ΡΟΜΠΟΛΗ, Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα: Τεχνολογία & Επιχειρηματικότητα, Κεφάλαιο 1, ΤΟ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ, 2004

επιπέδου των τιμών), με αποτέλεσμα να είναι πιο ξεκάθαρη η μεταβολή στον όγκο παραγωγής ή κατανάλωσης προϊόντων. Στην εργασία, επεξεργάζονται τα μεγέθη σε πραγματικές τιμές και όχι σε ονομαστικές. Οι ονομαστικές τιμές των μεγεθών μπορούν να υπολογισθούν με τη βοήθεια του αποπληθωριστή (deflator) ή του δείκτη τιμών καταναλωτή (CPI, Consumer Price Index)⁶⁷.

Επίσης, τα μεγέθη τα οποία μετρούνται σε νομισματικές μονάδες, έχουν ως νομισματική μονάδα το δολάριο⁶⁸, επειδή στα στοιχεία των διεθνών οργανισμών (από τους οποίους συλλέχθηκαν τα στοιχεία, αναφέρονται στην εισαγωγή του κεφαλαίου 2) που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση μας είναι εκφρασμένα σε δολάρια. Για την μετατροπή από δολάρια σε γιουάν ή αντίστροφα έχουν χρησιμοποιηθεί οι αντίστοιχες τιμές για την συναλλαγματική ισοτιμία τους.

---

⁶⁷ Στην ενότητα 2.1.2 γίνεται περαιτέρω ανάλυση των δεικτών

⁶⁸ Βλ. "The Implementation of Monetary Policy - The Federal Reserve in the International Sphere", Retr. 2010-08-24.

2.1.1 ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ

Όταν οι μακροοικονομολόγοι μελετούν μια οικονομία, εξετάζουν κατά κύριο λόγο το προϊόν, την ανεργία, τον πληθωρισμό και την κατάσταση στο ισοζύγιο πληρωμών. Ο βασικότερος δείκτης μέτρησης του προϊόντος είναι η μέτρηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ). Το ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής αναφέρεται στην αξία αγοράς όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται μέσα σε μια χώρα (εγχώριο) σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Σε μια οικονομία τα περισσότερα προϊόντα που παράγονται προορίζονται προς πώληση. Η μέτρηση των δαπανών για να αγοραστούν τα προϊόντα αυτά αποτελεί ένα τρόπο μέτρησης της παραγωγής. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω αυτή η μέθοδος υπολογισμού, είναι η μέθοδος της δαπάνης (για τον υπολογισμό του ΑΕΠ). Το ΑΕΠ ως δείκτης συναντά κάποια κενά, δεν συμπεριλαμβάνει της δραστηριότητες της παραοικονομίας και την αξία παραγωγής που αφορά την ιδιοκατανάλωση (όταν εννοούμε παραγωγή, δεν υπεισέρχονται στοιχεία παραγωγής τα οποία δεν αποκτιούνται με ανταλλαγή χρημάτων π.χ. οικιακό μαγείρεμα, επισκευαστικές εργασίες από τον ίδιο τον ιδιώτη κοκ.). Επίσης ως στοιχείο από μόνο του αγνοεί την σύνθεση και την κατανομή της παραγωγής και δεν αποτελεί ποιοτικό μέτρο σύγκρισης⁶⁹. Εξετάζοντας το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) από την πλευρά της δαπάνης⁷⁰, θεωρούμε ως δαπάνη, το άθροισμα της δαπάνης για κατανάλωση (C), των δημοσίων δαπανών (G), των δαπανών για επένδυση (I) και τη διαφορά εξαγωγών-εισαγωγών (NX).

$$Y=C+G+I+NX$$

Συμβολίζουμε το ΑΕΠ με Y

Κάθε μια από τις παραπάνω συνιστώσες έχει την δικιά της σημασία. Το C που συμβολίζει την δαπάνη για κατανάλωση, αποτελεί, συνήθως, και τη μεγαλύτερη συνιστώσα του ΑΕΠ στην οικονομία. Είναι η κατανάλωση που γίνεται από τους

⁶⁹ Βλ. "Αρχές Οικονομικής Θεωρίας", ΟΕΒΔ, Κεφάλαιο 7

⁷⁰ Σύμφωνα με το U.S. Bureau of Economic Analysis "Σε γενικές γραμμές, τα δεδομένα πηγής για τις δαπάνες στοιχεία θεωρούνται πιο αξιόπιστα από εκείνα για τα συστατικά του εισοδήματος" βλ. Concepts and Methods of the United States National Income and Product Accounts, chap. 2

ιδιώτες, αναφέρεται και ως τελική καταναλωτική δαπάνη νοικοκυριών (household final consumption expenditure).

Οι δημόσιες δαπάνες συμβολίζονται με G, και αντιπροσωπεύουν την αγορά αγαθών και υπηρεσιών⁷¹ από το κράτος (και τους υπόλοιπους δημόσιους φορείς διοίκησης). Συνήθως αναφέρεται και ως τελική κυβερνητική καταναλωτική δαπάνη (general government final consumption expenditure). Περιλαμβάνονται οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, οι αγορές εξοπλισμού γραφείου, οι αγορές στρατιωτικών εξοπλισμών και οποιαδήποτε άλλη δαπάνη από το Δημόσιο. Δεν συμπεριλαμβάνονται όμως οι κρατικές μεταβιβαστικές πληρωμές, η κοινωνική ασφάλιση, τα επιδόματα ανεργίας και οι καταβολές τόκων δημοσίου χρέους. Τα στοιχεία που δεν προσμετρούνται στις δημόσιες δαπάνες, εξηγούν την μεγάλη διαφορά που υπάρχει με τις συνολικές δημόσιες δαπάνες.

Με I συμβολίζονται οι δαπάνες για επένδυση (επενδύσεις), όταν αναφερόμαστε στις δαπάνες για επένδυση (στην συγκεκριμένη περίπτωση που αναλύουμε το ΑΕΠ με τη μέθοδο της δαπάνης), εννοούμε τις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (gross fixed capital formation). Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν επενδύσεις των επιχειρήσεων στον τομέα του εξοπλισμού για παράδειγμα και δεν περιλαμβάνουν ανταλλαγές υφισταμένων περιουσιακών στοιχείων. Η αγορά οποιοδήποτε εξοπλισμού για μια επιχείρηση ή η κατασκευή κτιρίων περιλαμβάνονται στις επενδύσεις, όπως επίσης και η αγορά νέων σπιτιών από τα ιδιωτικά νοικοκυριά. Η λέξη επένδυση στην περίπτωση αυτή λειτουργεί "παραπλανητικά" υπό την έννοια ότι οι επενδύσεις στο ΑΕΠ δεν σημαίνουν αγορά χρηματοοικονομικών αγαθών⁷². Η αγορά χρηματοοικονομικών αγαθών χαρακτηρίζεται ως αποταμίευση και αποτελεί μια εναλλαγή πράξεων, μια μεταβίβαση των απαιτήσεων σχετικά με τη μελλοντική παραγωγή η οποία δεν αποτελεί άμεση δαπάνη για προϊόντα.

Η τελευταία συνιστώσα είναι οι καθαρές εξαγωγές ή το εμπορικό ισοζύγιο (net exports), η οποία προκύπτει από την αφαίρεση των εισαγωγών (Im) από τις εξαγωγές (X), δηλαδή $NX = X - Im$. Οι εισαγωγές αντιπροσωπεύουν τις ακαθάριστες εισαγωγές και

⁷¹ Στα C,G,I έχουμε δαπάνες για τελικά αγαθά και όχι ενδιάμεσα, βλ. Thayer Watkins, "Gross Domestic Product from the Transactions Table for an Economy", commentary to first table, "Transactions Table for an Economy". (Page retrieved November 2009.)

⁷² Βλ. Thayer Watkins, San José State University Department of Economics, "Gross Domestic Product from the Transactions Table for an Economy", commentary to first table, "Transactions Table for an Economy". (Page retrieved November 2009.)

θεωρούνται οι αγορές ξένων αγαθών και υπηρεσιών από τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και το κράτος. Οι εισαγωγές, προφανώς δεν είναι εγχώρια προϊόντα για αυτό το λόγο αφαιρούνται από το εγχώριο προϊόν. Εξαγωγές θεωρούνται οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών από άλλα έθνη.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στοιχεία σχετικά με την οικονομία της Κίνας την περίοδο 1980-2009. Συγκεκριμένα στον πίνακα 2.1.1.α παρουσιάζονται τα στοιχεία των μεγεθών της δαπάνης C,G,I,NX και του Y σε εκατομμύρια δολάρια σε σταθερές τιμές του 2005. Στον πίνακα 2.1.1.β παρουσιάζονται οι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής αλλά και οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής των μεγεθών αυτών. Τέλος στον πίνακα 2.1.1.γ παρουσιάζονται τα μεγέθη αυτών, ως ποσοστά επί του ΑΕΠ. Ειδικότερα, οι πίνακες αυτοί δείχνουν την συμπεριφορά των μεγεθών αυτών και διευκολύνουν την εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομία της χώρας.

Πίνακας 2.1.1.α: ΑΕΠ της Κίνας κατά είδος δαπάνης, σε εκατομμύρια \$, σταθερές τιμές 2005

ΑΕΠ κατά είδος δαπάνης, σε σταθερά δολάρια του 2005 (σε εκατομμύρια)								κατά κεφαλή ΑΕΠ σε δολάρια
Έτος	C	G	I	Im	X	NX	Y	
1980	95,323	26,293	85,301	35,644	49,679	14,035	220,760	318
1981	105,480	27,938	84,096	39,245	57,944	18,699	232,371	301
1982	117,495	31,303	93,639	35,280	59,001	23,721	253,320	298
1983	131,063	34,510	105,827	39,567	58,605	19,038	280,919	314
1984	189,183	55,829	97,544	51,359	66,929	15,570	323,537	312
1985	216,816	60,080	116,747	76,072	68,291	-7,781	367,125	299
1986	230,280	66,003	126,427	74,246	68,777	-5,469	399,657	290
1987	247,967	67,940	144,720	68,120	74,314	6,194	445,905	309
1988	268,079	67,168	157,491	83,348	79,978	-3,370	496,144	380
1989	254,457	67,900	135,772	85,757	81,975	-3,782	516,344	416
1990	264,683	73,924	139,597	71,983	86,230	14,247	536,129	361
1991	282,597	88,522	159,871	61,584	77,350	15,766	585,454	373
1992	326,499	105,563	200,121	79,342	89,606	10,264	668,585	434
1993	365,838	122,327	266,358	125,398	103,658	-21,740	762,215	550
1994	387,677	131,295	306,116	135,818	136,537	719	862,040	495
1995	433,594	128,054	339,636	151,727	152,356	629	956,255	636
1996	479,052	140,567	373,607	178,212	183,301	5,089	1,051,852	742
1997	502,936	152,824	403,424	196,310	239,683	43,373	1,149,661	812
1998	537,527	169,343	448,193	196,899	253,338	56,439	1,239,309	854
1999	586,398	191,871	475,241	219,300	276,349	57,049	1,333,501	892
2000	635,330	216,993	525,228	295,030	362,317	67,287	1,445,551	958
2001	671,292	240,960	573,349	337,075	403,521	66,446	1,565,647	1,050
2002	715,392	260,184	647,460	408,547	483,075	74,528	1,708,184	1,151
2003	760,257	275,762	754,982	489,042	563,360	74,318	1,879,053	1,295
2004	814,208	295,912	847,217	605,485	687,208	81,723	2,068,930	1,512
2005	869,108	324,678	943,395	711,862	836,621	124,759	2,302,719	1,786
2006	944,317	353,409	1,051,229	826,298	992,643	166,345	2,595,164	2,142
2007	1,044,462	392,675	1,169,055	926,070	1,148,374	222,304	2,963,677	2,648
2008	1,135,369	426,531	1,291,539	996,060	1,237,079	241,019	3,248,190	3,360
2009	1,238,534	469,379	1,590,660	975,273	1,109,505	134,232	3,543,776	3,769

Πηγή : Βλ. Παράρτημα 1 (Πίνακας από το site των ηνωμένων εθνών ο οποίος περιγράφει πηγή και μεθοδολογία για τον υπολογισμό των μεγεθών)

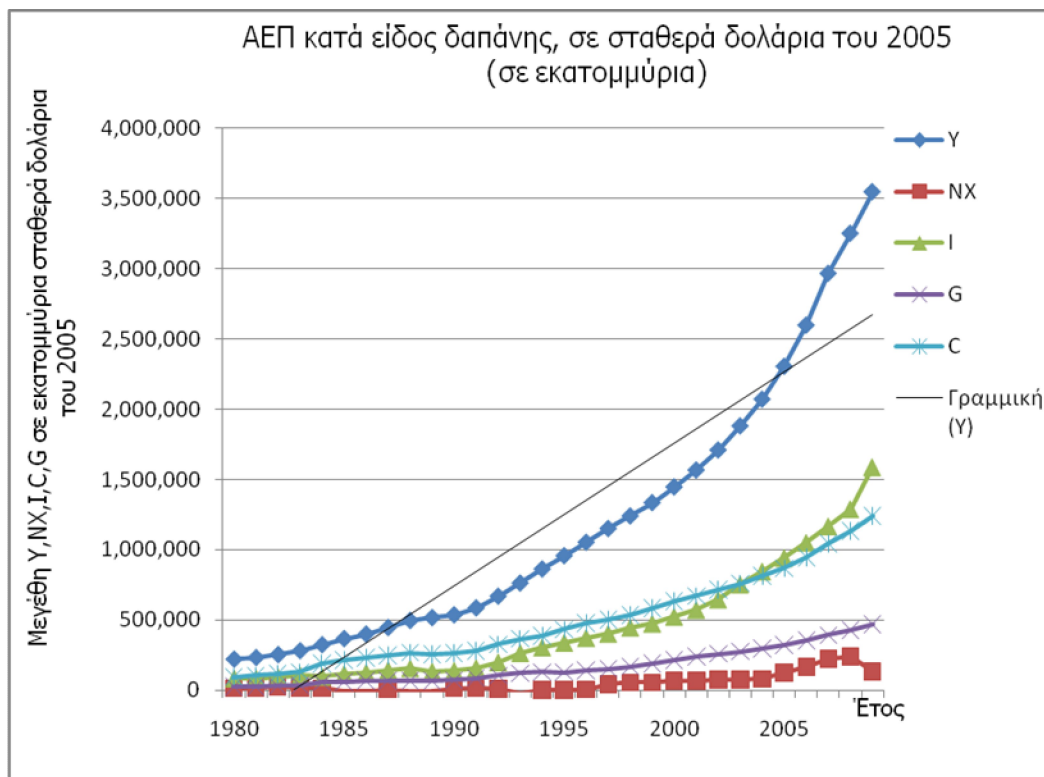
Πίνακας 2.1.1.β: Ετήσιος και μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης κατά είδος δαπάνης (1980-2009)

Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης κατά είδος δαπάνης							
Έτος	C	G	I	Im	X	NX	Y
1980	10.6	4	12.3	0.9	8	0.2	7.8
1981	10.7	6.3	-1.4	10.1	16.6	0.3	5.3
1982	11.4	12	11.3	-10.1	1.8	0.3	9
1983	11.5	10.2	13	12.2	-0.7	-0.2	10.9
1984	44.3	61.8	-7.8	29.8	14.2	-0.2	15.2
1985	14.6	7.6	19.7	48.1	2	-1.5	13.5
1986	6.2	9.9	8.3	-2.4	0.7	-0.3	8.9
1987	7.7	2.9	14.5	-8.3	8.1	-2.1	11.6
1988	8.1	-1.1	8.8	22.4	7.6	-1.5	11.3
1989	-5.1	1.1	-13.8	2.9	2.5	0.1	4.1
1990	4	8.9	2.8	-16.1	5.2	-4.8	3.8
1991	6.8	19.7	14.5	-14.4	-10.3	0.1	9.2
1992	15.5	19.3	25.2	28.8	15.8	-0.3	14.2
1993	12	15.9	33.1	58	15.7	-3.1	14
1994	6	7.3	14.9	8.3	31.7	-1.0	13.1
1995	11.8	-2.5	11	11.7	11.6	-0.1	10.9
1996	10.5	9.8	10	17.5	20.3	7.1	10
1997	5	8.7	8	10.2	30.8	7.5	9.3
1998	6.9	10.8	11.1	0.3	5.7	0.3	7.8
1999	9.1	13.3	6	11.4	9.1	0.0	7.6
2000	8.3	13.1	10.5	34.5	31.1	0.2	8.4
2001	5.7	11	9.2	14.3	11.4	0.0	8.3
2002	6.6	8	12.9	21.2	19.7	0.1	9.1
2003	6.3	6	16.6	19.7	16.6	0.0	10
2004	7.1	7.3	12.2	23.8	22	0.1	10.1
2005	6.7	9.7	11.4	17.6	21.7	0.5	11.3
2006	8.7	8.8	11.4	16.1	18.6	0.3	12.7
2007	10.6	11.1	11.2	12.1	15.7	0.3	14.2
2008	8.7	8.6	10.5	7.6	7.7	0.1	9.6
2009	9.1	10	23.2	-2.1	-10.3	-0.4	9.1
Μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης κατά είδος δαπάνης							
1980-2009	8.5	10.0	10.9	12.9	12.7	-	9.9

Υποσημειώσεις: 1. Οι τιμές των ετησίων ρυθμών μεταβολής έχουν προκύψει από τις τιμές των παραπάνω μεγεθών σύμφωνα με τον τύπο $((Y_2 - Y_1) / Y_1) * 100$ (όπου το Y_1 είναι η αμέσως προηγούμενη τιμή από το Y_2)

2. Οι τιμές των μέσων ετησίων ρυθμών μεταβολής υπολογίζονται σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Παραρτήματος 3.

Διάγραμμα 2.1.1: ΑΕΠ κατά είδος δαπάνης, σε εκατομμύρια \$, σταθερές τιμές 2005, περίοδος 1980-2009

Από τους πίνακες 2.1.1.α, 2.1.1.β και το διάγραμμα 2.1.1 προκύπτει ότι το ΑΕΠ αυξάνεται με ένα ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης που κυμαίνεται στο 10%. Οι μεγάλοι αυτοί ρυθμοί ανάπτυξης κατατάσσουν, τα τελευταία χρόνια, την Κίνα στις 15 χώρες με την μεγαλύτερη ανάπτυξη (σύμφωνα με το CIA Fact book). Οι χρονιές στις οποίες παρουσιάζεται μια σχετικά έντονη επιβράδυνση της ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι το 1989 και το 1990, αλλά και τα έτη 1997 και 1998 με μια πιο ήπια επιβράδυνση. Από την άλλη πλευρά στα έτη 1984, 1985, 1992, 1993, 1994 και 2007 παρατηρείται το επίπεδο ανάπτυξης να βρίσκεται 3 μονάδες πάνω από το μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπολογίσθηκε 9%, ρυθμός περίπου αντίστοιχος με του ΑΕΠ. Οι εκτιμήσεις του CIA Fact book

κατατάσσουν το μέγεθος αυτό στην 126^η θέση παγκοσμίως για το 2010⁷³, δηλαδή βρίσκεται αρκετά χαμηλά παγκοσμίως

Οι συνιστώσες του ΑΕΠ παρουσιάζουν και αυτές, αντίστοιχους μέσους ρυθμούς ανάπτυξης. Το 1989, φαίνεται να είναι χρονιά έντονων οικονομικών διαταραχών αφού παρατηρείται μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων -5% και -14% αντίστοιχα. Το 1995 οι δημόσιες δαπάνες παρουσιάζουν πτωτική τάση χωρίς να συμβαίνει το ίδιο και στα υπόλοιπα μεγέθη. Όσον αφορά τις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου για τις οποίες θα μπορούσαν να εξαχθούν συμπεράσματα για την νομισματική πολιτική της χώρας, παρατηρείται ένα είδος ταλάντωσης στο μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης. Για τις περισσότερες χρονιές η Κίνα έχει εμπορικό πλεόνασμα, ιδιαίτερα τα τελευταία 16 χρόνια της περιόδου. Αυτά τα τελευταία χρόνια, φαίνεται ότι οι εξαγωγές και οι εισαγωγές έχουν ίδια συμπεριφορά, περίπου. Το 2009 παρουσιάζονται στα μεγέθη αυτά οι επιπτώσεις της πρόσφατης παγκόσμιας κρίσης με μια ετήσια μείωση μικρότερη από αυτή που φαίνεται για το 1991.

---

⁷³ Υπάρχει μεγάλη διαφορά στις εκτιμήσεις της CIA η οποία υπολογίζει 7,600\$ GDP per capita (κατά κεφαλήν ΑΕΠ) για το 2010 και την εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών 3,769\$ για το 2009. Επίσης το μέγεθος είναι υπολογισμένο με βάση τις τρέχουσες τιμές του ΑΕΠ.

Πίνακας 2.1.1.γ: Ποσοστό είδους δαπάνης επί του ΑΕΠ για την Κίνα (1980-2009)

Ποσοστό είδους δαπάνης επί του ΑΕΠ (%)						
Έτος	C	G	I	X	Im	NX
1980	51	15	29	11	11	0
1981	52	15	27	12	12	0
1982	52	15	27	12	10	2
1983	52	14	28	10	9	1
1984	51	15	29	11	11	0
1985	52	14	29	10	14	-4
1986	50	14	30	11	14	-3
1987	50	14	31	16	16	0
1988	51	13	31	17	18	-1
1989	51	14	26	16	17	-1
1990	49	14	25	18	15	3
1991	48	15	27	20	17	3
1992	47	15	31	22	20	2
1993	44	15	36	22	24	-2
1994	43	15	34	24	22	2
1995	45	13	33	22	20	2
1996	46	13	32	19	17	2
1997	45	14	32	21	17	4
1998	45	14	33	20	16	4
1999	46	15	34	20	17	3
2000	46	16	34	23	21	2
2001	45	16	35	23	21	2
2002	44	16	36	25	23	2
2003	42	15	39	29	27	2
2004	40	14	41	34	31	3
2005	38	14	41	36	31	5
2006	36	14	41	38	31	7
2007	35	13	40	39	30	9
2008	36	14	42	52	40	12
2009	37	14	44	39	31	8

Υποσημείωση: Τα ποσοστά προέκυψαν με απλή μέθοδο των τριών από τα στοιχεία του Πίνακα 2.1.1.α

Η συμμετοχή κάθε κατηγορίας δαπάνης στη συνολική δαπάνη αποτυπώνει ως ένα τη διάρθρωση των κατευθύνσεων των χρηματικών ροών, αλλά και το γενικότερο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής μιας χώρας. Στην περίπτωση της Κίνας η ιδιωτική κατανάλωση έχει μειωθεί ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, το μερίδιο αυτό της μείωσης έχει καταληφθεί από τις επενδύσεις. Αυτό μπορεί να σημαίνει, ότι γενικότερα η κεντρική

πολιτική της χώρας κατευθύνει τα κεφάλαια περισσότερο προς τις επενδύσεις με αποτέλεσμα να μειώνεται αντίστοιχα η ιδιωτική κατανάλωση. Σε σύγκριση με “καθαρά” καπιταλιστικές χώρες έχουμε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε μερίδιο ιδιωτικής κατανάλωσης 58% επί του ΑΕΠ το 1980, το οποίο αυξήθηκε σε 65% το 2009, ενώ αντίστοιχα στις Η.Π.Α. από 63% σε 70% (στοιχεία από τις βάσεις δεδομένων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου). Οι δημόσιες δαπάνες δεν διαφοροποιούνται ως ποσοστό επί του ΑΕΠ. Τέλος, σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός, ότι τα τελευταία χρόνια το εμπορικό πλεόνασμα συνεισφέρει στην αύξηση του ΑΕΠ, ιδιαίτερα τα 4 τελευταία έτη όπου έχει μέσο όρο 9% επί του ΑΕΠ.

Συνεπώς, αξιοσημείωτη παρατήρηση είναι ότι παρόλο το γεγονός ότι αυξάνεται το ΑΕΠ, τα ιδιωτικά νοικοκυριά δεν επωφελούνται από αυτή την ανάπτυξη. Αντίθετα, η αύξηση των επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, δίνει την εντύπωση ότι όλο το κέρδος από το προϊόν που παράγεται επενδύεται για περαιτέρω ανάπτυξη. Τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κεντρική πολιτική που χαράζεται δεν εστιάζει τόσο στην ευμάρεια των νοικοκυριών, αλλά στην γενικότερη ενδυνάμωση της χώρας ως παραγωγική δύναμη.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στοιχεία για τον πληθωρισμό και την απασχόληση, ενώ στο τελευταίο κομμάτι του κεφαλαίου γίνεται η προσπάθεια σύνδεσης όλων των διακυμάνσεων των μεγεθών με τις χρονικές περιόδους που προσδιορίστηκαν παραπάνω οι οποίες χαρακτηρίζονται και οριοθετούνται από ριζικές τομές και μεταρρυθμίσεις στο οικονομικό και πολιτικό καθεστώς της Κίνας.

2.1.2 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Μια σημαντική παράμετρος σε μια οικονομία είναι ο πληθωρισμός. Ο πληθωρισμός (inflation) εκφράζει μια συνεχή μεταβολή στο γενικό επίπεδο τιμών σε μια οικονομία. Ο ρυθμός πληθωρισμού είναι ο ρυθμός στον οποίο το επίπεδο τιμών μεταβάλλεται. Οι οικονομολόγοι εξετάζουν συνήθως, το επίπεδο των τιμών με δύο δείκτες τιμών⁷⁴: τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ (GDP deflator or implicit price deflator for GDP) και τον δείκτη τιμών καταναλωτή, ΔTK (Consumer price index, CPI). Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ σε ένα έτος t ορίζεται ως ο λόγος του ονομαστικού ΑΕΠ προς το πραγματικό ΑΕΠ το έτος t , είναι ένας αριθμοδείκτης ο οποίος τίθεται ίσος με 100 στο έτος βάσης (στην περίπτωση μας 2005). Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ δίνει μια μέση τιμή παραγωγής σε μια οικονομία και όχι μια μέση τιμή στην κατανάλωση. Με την κατανάλωση, ασχολείται ο ΔTK ο οποίος δίνει το κόστος για ένα συγκεκριμένο καλάθι από αγαθά και υπηρεσίες, προσπαθώντας να αναπαραστήσει το “καλάθι της νοικοκυράς” ενός τυπικού καταναλωτή μιας μεσοαστικής περιοχής μιας πόλης. Ως δείκτης, τίθεται και αυτός ίσος με 100 ανάλογα το έτος βάσης t .

Οι δύο δείκτες αυτοί δεν έχουν ουσιαστικά καμία οικονομική ερμηνεία⁷⁵, αυτό που απασχολεί τους οικονομολόγους είναι ο ρυθμός μεταβολής τους, διότι με τον ρυθμό μεταβολής τους είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε το ποσοστό αύξησης των τιμών. Ο αποπληθωριστής και ο ΔTK δεν απαραίτητο να έχουν ίσες τιμές, οι ρυθμοί μεταβολής τους είναι τα μεγέθη τα οποία θεωρητικά δεν θα πρέπει να έχουν μεγάλη απόκλιση. Η διαφοροποίηση των δύο δεικτών έγκειται στο γεγονός ότι ο ένας εκφράζει τη δέσμη αγαθών που παράγονται στην οικονομία (αποπληθωριστής), ενώ ο άλλος τη δέσμη αγαθών που αγοράζονται από τους καταναλωτές (ΔTK). Υπάρχουν προϊόντα του ΑΕΠ που δεν πωλούνται στους καταναλωτές όπως υπάρχουν προϊόντα που αγοράζονται από τους καταναλωτές και δεν είναι εγχώριας παραγωγής.

⁷⁴ Βλ. Olivier Blanchard, “Μακροοικονομική”, 2006, σ.65

⁷⁵ Βλ. Olivier Blanchard, “Μακροοικονομική”, 2006, σ.63

Πίνακας 2.1.2: Στοιχεία πληθωρισμού

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ						
Έτος	ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (δολάρια)	ΑΕΠ σε σταθερά δολάρια 2005	Αποπληθωριστής (2005=100)	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής αποπληθωριστή	Δείκτης τιμών καταναλωτή (CPI) (2005=100)	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής ΔΤΚ (CPI)
1980	306,520	220,760	139	-8	22	2
1981	293,851	232,371	126	-9	23	3
1982	295,369	253,320	117	-7	24	2
1983	314,636	280,919	112	-4	25	2
1984	317,352	323,537	98	-13	26	3
1985	309,082	367,125	84	-14	27	12
1986	304,347	399,657	76	-10	30	7
1987	329,851	445,905	74	-3	32	7
1988	413,438	496,144	83	12	38	19
1989	459,782	516,344	89	7	45	18
1990	404,494	536,129	75	-16	47	3
1991	424,116	585,454	72	-4	48	4
1992	499,859	668,585	75	4	51	6
1993	641,068	762,215	84	12	59	15
1994	582,653	862,040	68	-19	73	24
1995	756,960	956,255	79	16	86	17
1996	892,013	1,051,852	85	8	93	8
1997	985,045	1,149,661	86	1	95	3
1998	1,045,199	1,239,309	84	-2	95	-1
1999	1,100,776	1,333,501	83	-1	93	-1
2000	1,192,836	1,445,551	83	0	94	0
2001	1,316,557	1,565,647	84	1	94	1
2002	1,454,040	1,708,184	85	1	93	-1
2003	1,647,918	1,879,053	88	4	95	1
2004	1,936,501	2,068,930	94	7	98	4
2005	2,302,719	2,302,719	100	6	100	2
2006	2,779,871	2,595,164	107	7	101	1
2007	3,458,332	2,963,677	117	9	106	5
2008	4,416,103	3,248,190	136	16	113	6
2009	4,984,426	3,543,776	141	4	112	-1

Υποσημειώσεις: 1. Ο αποπληθωριστής έχει προκύψει από την διαίρεση του ονομαστικού ΑΕΠ με το πραγματικό και ο ρυθμός μεταβολής έχει υπολογιστεί μεταβολής με την πράξη $((Y2-Y1)/Y1)$ (όπου το Y1 είναι η αμέσως προηγούμενη τιμή από το Y2).

2. Με τον ίδιο τρόπο έχει υπολογιστεί και η μεταβολή του CPI, οι τιμές του CPI είναι οι τιμές που δίνει η databank του IMF.

Στον πίνακα 2.1.2, οι τιμές των ρυθμών μεταβολής των δύο δεικτών δεν δείχνουν να συγκλίνουν σε ικανοποιητικό βαθμό μέχρι το 1995, από το έτος αυτό και ύστερα παρουσιάζεται μια σχετική ομοιομορφία. Για τα έτη 1988 και 1993 και οι δύο εκτιμήσεις των ρυθμών μεταβολής βρίσκονται πάνω από το 10%, στοιχείο που δείχνει να έρχεται σε συμφωνία με τις οικονομικές εξελίξεις που περιγράφονται στη προηγούμενη ενότητα του κεφαλαίου.

Συνεπώς, η Κίνα φαίνεται να δέχεται πληθωριστικές πιέσεις για τα έτη 1988 και 1989 όπως και για την περίοδο 1993-1995. Οι πιέσεις αυτές οφείλονται κυρίως στις μεταρρυθμίσεις. Το γεγονός όμως, ότι η νομισματική πολιτική της χώρας ελέγχεται (όπως αναλύεται στην ενότητα 3.1) από την κεντρική εξουσία, σε συνδυασμό με τα κατάλοιπα της σχεδιαζόμενης οικονομίας δημιουργούν ευχέρεια στην εξομάλυνση των επιπέδων πληθωρισμού.

2.1.3 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τελευταία, αλλά εξίσου σημαντική παράμετρος, η οποία βοηθάει στην κατανόηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος μιας χώρας είναι η απασχόληση. Απασχόληση (L) ορίζεται, ως ο αριθμός των ατόμων οι οποίοι έχουν εργασία και ανεργία⁷⁶ (U) ο αριθμός των ατόμων οι οποίοι δεν έχουν εργασία αλλά ψάχνουν να βρουν δουλειά. Το άθροισμα τους είναι το εργατικό δυναμικό (L)⁷⁷.

Έχουμε: $L = N + U$

και το ποσοστό ανεργίας (u) προκύπτει: $u = \frac{U}{L}$

Οι εκτιμήσεις αυτών των μεγεθών είναι περίπλοκες, δηλαδή εκτιμούνται με περίπλοκα μαθηματικά μοντέλα, διότι μπορεί να υποστηριχθεί η άποψη ότι δεν είναι εύκολο να έχεις στοιχεία για την επαγγελματική κατάσταση ενός ολόκληρου πληθυσμού (ιδιαίτερα για την Κίνα η οποία είναι η πολυπληθέστερη χώρα του κόσμου). Τα στοιχεία που αναλύονται για τα μεγέθη αυτά, προέρχονται από τη βάση δεδομένων του ΔΝΤ (IMF) και θεωρείται ότι, κατά προσέγγιση, ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Ο τρόπος εξαγωγής τους όπως και ο αναλυτικότερος ορισμός τους περιέχονται στο παράρτημα 2.

Η Κίνα είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στον πλανήτη αλλά και το μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό. Σε ποσοστό ανεργίας κατατάσσεται στη 41^η θέση παγκοσμίως με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Η.Π.Α. να καταλαμβάνουν την 105^η και 106^η θέση αντίστοιχα (σύμφωνα με το CIA Fact book). Αν και το ποσοστό του άνεργου πληθυσμού είναι σχετικά μικρό, ο άνεργος πληθυσμός υπολογίζεται ότι ανέρχεται στον τριπλάσιο πληθυσμό της Ελλάδας, γεγονός ανησυχητικό για την παγκόσμια κοινότητα ευρύτερα.

⁷⁶ Ο υπολογισμός των ανέργων είναι πολύπλοκος, διότι δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί ποιος ψάχνει για δουλειά

⁷⁷ Ο γενικός αυτός ορισμός δίνεται από το βιβλίο του O.Blanchard, "Μακροοικονομική", 2006, σ.80

Ζήτημα το οποίο θα μελετηθεί στο Κεφάλαιο 4, είναι το κατά πόσο αυτό το μεγάλο εργατικό δυναμικό συμβάλει στην ανάπτυξη του ΑΕΠ ή αν απλά καλύπτει την έλλειψη τεχνολογίας.

Πίνακας 2.1.3: Απασχόληση & Ανεργία

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (σε χιλιάδες)						
Έτος	Πληθυσμός*	Εργατικό δυναμικό*	Απασχολούμενοι (L)	Ποσοστό απασχολουμένων	Άνεργοι	Ποσοστό ανέργων*
1980	981,235	503,112	477,957	95	25,155	5
1981	993,885	516,436	495,778	96	20,657	4
1982	1,008,630	530,575	514,658	97	15,917	3
1983	1,023,310	546,698	535,765	98	10,933	2
1984	1,036,825	561,719	550,484	98	11,234	2
1985	1,051,040	576,233	564,708	98	11,524	2
1986	1,066,790	590,552	578,740	98	11,811	2
1987	1,084,035	604,717	592,622	98	12,094	2
1988	1,101,630	618,970	606,590	98	12,379	2
1989	1,118,650	631,433	612,490	97	18,943	3
1990	1,135,185	643,917	624,599	97	19,317	3
1991	1,150,780	654,571	641,479	98	13,091	2
1992	1,164,970	663,144	649,881	98	13,262	2
1993	1,178,440	671,118	650,984	97	20,133	3
1994	1,191,835	679,208	658,831	97	20,376	3
1995	1,204,855	687,521	666,895	97	20,625	3
1996	1,217,550	695,235	674,378	97	20,857	3
1997	1,230,075	703,319	682,219	97	21,099	3
1998	1,241,935	710,801	689,477	97	21,324	3
1999	1,252,735	718,587	697,030	97	21,557	3
2000	1,262,645	725,958	704,179	97	21,778	3
2001	1,271,850	734,043	704,681	96	29,361	4
2002	1,280,400	741,714	712,045	96	29,668	4
2003	1,288,400	748,423	718,486	96	29,936	4
2004	1,296,075	754,509	724,329	96	30,180	4
2005	1,303,720	760,627	730,201	96	30,425	4
2006	1,311,020	766,465	735,806	96	30,658	4
2007	1,317,885	771,078	740,235	96	30,843	4
2008	1,324,655	776,880	761,343	98	15,537	2
2009	1,331,460	783,157	751,830	96	31,326	4

Υποσημειώσεις: Τα μεγέθη τα οποία έχουν (*) είναι απευθείας δοσμένα, για τα υπόλοιπα έγιναν απλές πράξεις. Η μεθοδολογία εκτίμησης τους παρατίθεται στο Παράρτημα 2.

Ο πίνακας 2.1.3 ο οποίος παρουσιάζει τα στοιχεία της απασχόλησης, δείχνει ότι το εργατικό δυναμικό κινείται παράλληλα με την αύξηση του πληθυσμού. Τα ποσοστά των απασχολουμένων και των ανέργων δεν μεταβάλλονται αισθητά το ένα εις βάρος του άλλου. Συγκρίνοντας το εργατικό δυναμικό της Κίνας με άλλες χώρες όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (241 εκατομμύρια), οι Η.Π.Α. (159 εκατομμύρια), η Ινδία (457 εκατομμύρια) και η Βραζιλία (100 εκατομμύρια) παρατηρούμε ότι έχει ξεκάθαρη υπεροχή στον συγκεκριμένο συντελεστή παραγωγής.

2.1.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και τα χρονικά πλαίσια τα οποία οριοθετήθηκαν για τη συνολική χρονική περίοδο 1980-2009, μελετάται αν τα γεγονότα ανταποκρίνονται στις παρατηρήσεις των μεγεθών. Για κάθε χρονικό διάστημα θα μπορούσαν να εξαχθούν τα εξής συμπεράσματα:

Για την περίοδο 1980-1984, όπου ξεκίνησε ουσιαστικά το κίνημα των μεταρρυθμίσεων ο μέσος όρος ανάπτυξης του ΑΕΠ κυμάνθηκε στο 8.5%, δηλαδή, 1,5 μονάδα παρακάτω από το συνολικό της περιόδου. Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών, λόγω της αύξησης της αγροτικής παραγωγής η οποία οφειλόταν στην αφετηρία αποσύνθεσης των κομμούνων (αύξηση ιδιωτικής πρωτοβουλίας) παρατηρείται το 1984 όπου η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 44%. Το ποσοστό αυτό εξηγείται επίσης, από την ανεξαρτητοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων όσο αφορά την πώληση του πλεονάσματος τους με κριτήρια οικονομίας της αγοράς. Το σχετικά μικρό άνοιγμα στις αγορές του εξωτερικού επέφερε ένα εμπορικό πλεόνασμα το οποίο δείχνει να είχε μια αυξητική τάση. Θετικό στοιχείο για την Κίνα, τότε, φαίνεται να είναι η αισθητή μείωση του ποσοστού των ανέργων, το οποίο μπορεί να υποστηριχθεί ότι οφείλεται στην αναθέρμανση της οικονομίας (αύξηση της προσφοράς εργασίας). Τα ποσοστά των κατηγοριών των δαπανών επί του ΑΕΠ δεν φαίνεται να μεταβάλλονται, στοιχείο το οποίο υποδεικνύει ότι η διάρθρωση της οικονομίας είχε αρχίσει να μεταβάλλεται σταδιακά. Η σταδιακή αυτή προσαρμογή σε ένα σύστημα αγοράς οικονομίας δεν αύξησε το επίπεδο των τιμών σε ανησυχητικά ποσοστά, αντιθέτως όπως παρατηρείται στον πίνακα 2.1.2 , ο ρυθμός μεταβολής του ΔTK κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Για την περίοδο 1984-1993, μπορεί να αναφερθεί ότι οι επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων άρχισαν να γίνονται πιο ορατές. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από έντονη ανάπτυξη του προϊόντος, περίπου 10,5%, αλλά και από μεγάλους ρυθμούς πληθωρισμού για ορισμένες χρονιές (1985, 1988 και 1992). Η αντίθεση της αντιπολίτευσης στις μεταρρυθμίσεις σε συνδυασμό με την έλλειψη διαφάνειας είχαν ως επακόλουθο έναν αντίστοιχα υψηλό πληθωρισμό για το 1989 και μια μείωση του ρυθμού ανάπτυξης οι οποίες οδήγησαν σε έκρυθμες καταστάσεις (βλ. γεγονότα στην

πλατεία Tiananmen). Το άνοιγμα του χρηματιστηρίου το 1990 σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, απέφεραν μια έντονη ανάπτυξη για το 1991,1992 και 1993 η οποία συνοδεύτηκε και από υψηλούς ρυθμούς πληθωρισμού. Σε αυτό το δεύτερο στάδιο της μεταρρύθμισης, φαίνεται ότι το ποσοστό των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου επί του ΑΕΠ να αυξάνεται εις βάρος της ιδιωτικής κατανάλωσης η οποία μειώνεται ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, γεγονός, το οποίο μπορεί να οφείλεται στην αύξηση των ιδιωτικοποιήσεων και στην ευρύτερη αύξηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στις κρατικές επιχειρήσεις (οι οποίες αύξησαν τις επενδύσεις τους). Οι δαπάνες αυτές των επενδύσεων, όπως φαίνεται και στο κεφάλαιο 4, αύξησαν το τεχνολογικό επίπεδο των υποδομών της χώρας για την επόμενη περίοδο. Τα ποσοστά επί του ΑΕΠ λαμβάνουν ασυνήθιστες τιμές για μια χώρα⁷⁸ όσο αφορά το ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης το οποίο άρχισε να φθίνει στην συγκεκριμένη περίπτωση, στοιχείο το οποίο δείχνει μια ευρύτερη νοοτροπία ή οικονομική κουλτούρα όπου η επένδυση και η αποταμίευση φαίνονται να είναι σημαντικότερες της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η νοοτροπία αυτή μπορεί να εξάγει το συμπέρασμα ότι το πλεόνασμα του προϊόντος χρησιμοποιείται για περαιτέρω ανάπτυξη του και όχι για την αύξηση της ευμάρειας των κινέζων. Τέλος, αν και για την συγκεκριμένη περίοδο τα μεγέθη των εισαγωγών και εξαγωγών διπλασιάζονται, το εμπορικό ισοζύγιο δείχνει να μην συνεισφέρει στο προϊόν.

Για την περίοδο 1993-2005, η κινέζικη οικονομία διανύει μια σταθερή υψηλή ανάπτυξη του προϊόντος της, περίπου 9.7% με το ΑΕΠ να τριπλασιάζεται από το 1993 στο 2005. Οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού των προηγούμενων ετών έχουν πτωτική τάση από το 1994 και ύστερα. Αντίθετα, η ανεργία αυξάνεται κατά 1,5 μονάδες περίπου, λόγω των συσσωρευμένων απολύσεων οι οποίες οφείλονται στις εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις. Η περαιτέρω μείωση του ποσοστού της ιδιωτικής κατανάλωσης από 44% το 1993 σε 38% το 2005 κάνει έντονο το στοιχείο που παρατηρήθηκε παραπάνω, δηλαδή ότι το πλεόνασμα του προϊόντος της χώρας διατίθεται για περαιτέρω ανάπτυξη του. Οι ευνοϊκές ρυθμίσεις για το εμπόριο και η προσχώρηση στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου⁷⁹ έδωσαν ώθηση στο εμπόριο, το

⁷⁸ Στις περισσότερες χώρες η ιδιωτική κατανάλωση είναι 60-70% επί του ΑΕΠ και αυτό προκύπτει από σύγκριση στοιχείων με άλλες χώρες από βάσεις δεδομένων κυρίως του IMF για την συγκεκριμένη περίπτωση

⁷⁹ Βλ. Κεφάλαιο 3, Εμπόριο 3.3, περιληπτική περιγραφή του οργανισμού

εμπορικό πλεόνασμα έφτασε σε σημείο να κατέχει το 5% του συνολικού προϊόντος το 2005.

Για την περίοδο 2005-2009, το πλάνο για μια "αρμονική κοινωνία"⁸⁰, το οποίο είχε ως βασικούς πυλώνες την παιδεία, την ιατρική περίθαλψη και την κοινωνική ασφάλιση βασίστηκε στα θεμέλια της ανάπτυξης των προηγούμενων ετών (η αύξηση του κράτους πρόνοιας προσδιορίζεται στο 11^ο πενταετές πλάνο⁸¹). Το ΑΕΠ, έως και την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση αναπτύχθηκε κατά μέσο όρο 11.4% από το 2005 μέχρι 2009. Το ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης επί του ΑΕΠ συνεχίζει να πέφτει 1 με 2 ποσοστιαίες μονάδες. Το χαρακτηριστικό αυτό, το οποίο παρατηρείται για τις δύο προηγούμενες περιόδους, είναι από τα στοιχεία που προβληματίζουν περισσότερο, γιατί παρότι το ΑΕΠ αναπτύσσεται με έντονους ρυθμούς δεν δείχνει να επωφελούνται αναλογικά από αυτή την ανάπτυξη τα ιδιωτικά νοικοκυριά. Στο εμπόριο, παρατηρείται μια αύξηση στο εμπορικό πλεόνασμα ως ποσοστό επί του ΑΕΠ κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες ετησίως, η οποία φρενάρεται από την πρόσφατη παγκόσμια κρίση. Το ποσοστό της ανεργίας, σταθεροποιείται στο 4% του ενεργού πληθυσμού, ενώ ο ρυθμός πληθωρισμού αυξάνεται έως το 2008 και το 2009 πέφτει αισθητά.

Συνδυάζοντας τις πληροφορίες που έχουν προκύψει από τις πηγές με τα στοιχεία των μακροοικονομικών μεγεθών παρατηρούμε ότι για τη συνολική φάση των μεταρρυθμίσεων, έχουμε εμφανή αποτελέσματα στην κινέζικη οικονομία. Αν ο στόχος της Κίνας ήταν η μεγέθυνση της οικονομίας μέσω μιας μεγάλης παραγωγής προϊόντος, τότε η μεταρρύθμιση χαρακτηρίζεται ως αποδοτική. Μια μεταρρύθμιση η οποία δείχνει να έχει σκοπό την συνεχή ανάπτυξη και όχι τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου ζωής των κινέζων⁸². Το ποσοστό των δαπανών για ιδιωτική κατανάλωση, για επενδύσεις και για εξαγωγές φαίνεται να βρίσκεται σε μια διαβάθμιση η οποία δεν παρατηρείται αντίστοιχα σε χώρες με μεγάλα ΑΕΠ.

Στη συνέχεια γίνεται μελέτη βασικών κλάδων της οικονομίας της Κίνας. Οι κλάδοι αυτοί είναι ο τραπεζικός, η ενέργεια και το εμπόριο.

---

⁸⁰ Βλ. Post Store (2006-10-12). "China's Party Leadership Declares New Priority: 'Harmonious Society'". washingtonpost.com. Retrieved 2011-01-20

⁸¹ Βλ. "The Eleventh Five-Year Plan and Hong Kong Economy". 2006-03-06. Retrieved 2010-01-13.

⁸² Δεν έχουν γίνει ακόμα ορατές οι κοινωνικές πολιτικές του πενταετούς πλάνου

Κεφάλαιο 3^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται διερεύνηση σε τρεις βασικούς κλάδους της κινέζικης οικονομίας σε θεωρητικό επίπεδο. Οι κλάδοι αυτοί είναι το τραπεζικό σύστημα, η ενέργεια και το εμπόριο. Γίνεται ανάλυση της εξέλιξης τους κυρίως κατά τη μεταρρύθμιση και περιγράφεται συνοπτικά η πρόσφατη εικόνα τους. Οι τρεις αυτοί κλάδοι θεωρήθηκαν σημαντικοί διότι έχουν μεγάλο αντίκτυπο και συνδέονται στην παραγωγή εγχώριου προϊόντος, ενώ συγχρόνως επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία.

3.1 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Οι θεσμοί της νομισματικής πολιτικής θεωρούνται ίσως το πιο σημαντικό εργαλείο πολιτικής, όπως έχει πει και ο Mayer Amschel Rothschild μέλος της γνωστής οικογένειας χρηματιστών “Δώστε μου τον έλεγχο του χρήματος των εθνών και δεν με ενδιαφέρει ποιος φτιάχνει τους νόμους” (Give me control of a nation's money and I care not who makes the laws).

Η Κίνα προερχόμενη από ένα βαθύ ιστορικό και πολυτάραχο παρελθόν, παρουσίασε για πρώτη φορά μορφές τραπεζικών ιδρυμάτων την εποχή της δυναστείας των Song (960-1126 μ.Χ.). Μικρές τράπεζες άρχισαν να ενώνονται σε μορφές συντεχνιών σε δύο μορφές τραπεζικών οργανισμών ευρύτερα γνωστών: Piao-hao και Qian-zhuang (τα όργανα αυτά διαφοροποιούνταν στις λειτουργίες τους αλλά και στην μορφή τους). Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα έχουμε την πρώτη είσοδο ξένης τράπεζας, ενώ παρατηρείται επίσης εμφάνιση νέων κυβερνητικών και ιδιωτικών τραπεζών την ίδια εποχή περίπου. Η εποχή από το 1926 ως το 1937, θεωρείται η χρυσή εποχή για τον τραπεζικό εκσυγχρονισμό της Κίνας, όπου παρατηρείται μεγάλη επέκταση του τραπεζικού συστήματος⁸³. Σημαντική προσοχή πρέπει να δοθεί από την εποχή του Mao και μεταγενέστερα, από το 1949 και μετά. Η προσαρμογή του τραπεζικού συστήματος του κομμουνιστικού καθεστώτος σε ένα σύστημα προσαρμοσμένο στους σύγχρονους όρους των καπιταλιστικών κοινωνιών, είναι και το ζήτημα που θα μας απασχολήσει παρακάτω.

Πριν ξεκινήσει η οικονομική μεταρρύθμιση στην Κίνα όλες οι τραπεζικές υπηρεσίες εκτελούνταν από την τράπεζα του Λαού (PBOC: People's Bank of China) και όλα τα υποκαταστήματα της. Οι κύριες λειτουργίες της ήταν να παρέχει χρήμα σε κυκλοφορία, να παρέχει κεφάλαια σε κρατικές επιχειρήσεις και σε άλλες κυβερνητικές μονάδες και να δέχεται καταθέσεις ταμειευτηρίου από τους πολίτες (χωρίς να έχει την ευχέρεια να δανειοδοτεί ιδιωτικές επιχειρήσεις). Οι κρατικές επιχειρήσεις δέχονταν επενδυτικά κεφάλαια, για να λειτουργήσουν αποκλειστικά σύμφωνα με το κεντρικό πλάνο της κυβέρνησης (χωρίς να λειτουργούν κάτω από τη ζήτηση μιας ελεύθερης

---

⁸³ Βλ. “Annals of Mr. Liang Yansun of Sanshui”, Hong Kong 1939, reissued as “Modern Chinese Historical Series.” Taipei: Wenxing Book Co., 1962

αγοράς με ενδιάμεσες επιχειρήσεις). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να ελέγχεται το χρήμα πιο εύκολα και άμεσα από την τράπεζα του Λαού. Το 1983 ο σχεδιασμός άλλαξε και η τράπεζα του Λαού μετεξελίχθηκε σε κεντρική τράπεζα με τέσσερις ειδικές τράπεζες από κάτω: την Βιομηχανική και Εμπορική τράπεζα της Κίνας, την Αγροτική τράπεζα της Κίνας, την Κατασκευαστική τράπεζα του Λαού της Κίνας και την Τράπεζα της Κίνας που ειδικεύεται σε διεθνής συναλλαγές. Στις τράπεζες αυτές στην αρχή δόθηκε αρκετή πιστωτική αυτονομία, που σε συνδυασμό με την ελευθερία αποφάσεων από βιομηχανικές επιχειρήσεις οδήγησε σε μια ταχεία αύξηση προσφορά χρήματος η οποία είχε ως επακόλουθο την ανάπτυξη του προϊόντος της Κίνας αλλά και την αύξηση του πληθωρισμού, ταυτόχρονα⁸⁴. Σκοπός που επετεύχθη με τον καιρό, ήταν να μετατραπεί η τράπεζα του Λαού της Κίνας σε κεντρική τράπεζα με τις υπόλοιπες τράπεζες να την πλαισιώνουν ως εμπορικές τράπεζες. Το 1995 το Κογκρέσο του Λαού της Κίνας επέβαλε το νόμο όπου διασαφηνίζεται ο νέος ρόλος της τράπεζα του Λαού της Κίνας και των εμπορικών τραπεζών, καθώς και η νέα οργανωτική μορφή των εξειδικευμένων κρατικών τραπεζών. Από το 1996, το σύστημα οργάνωσης της οικονομίας βελτιώθηκε βαθμιαία, οι πλήρως κρατικές εμπορικές τράπεζες μετασχηματίστηκαν στις σύγχρονες οικονομικές επιχειρήσεις που πρωταγωνιστούν στην κινέζικη οικονομία, ενώ πάνω από 120 μεσαίες και μικρές εμπορικές τράπεζες εταιρικής συμμετοχής συστήθηκαν ή αναδιοργανώθηκαν⁸⁵. Το 2003 καθιερώθηκε η Ρυθμιστική Επιτροπή τραπεζών της Κίνας (CBRC: China Banking Regulatory Commission, η οποία έχει εποπτικό ρόλο στην κεντρική τράπεζα), ακόμα ιδρύθηκαν η Ρυθμιστική Επιτροπή τίτλων της Κίνας (CSRC) και η Ασφαλιστική Ρυθμιστική Επιτροπή της Κίνας (CIRC), επιτροπές με καθορισμένες ευθύνες οι οποίες συντονίζονται για την εύρυθμη λειτουργία του συνολικού οικονομικού συστήματος.

Εκτός των παραπάνω εμπορικών τραπεζών που αναφέρθηκαν υπάρχουν και αρκετές μικρότερες εμπορικές τράπεζες με λειτουργίες και υπηρεσίες παρόμοιες με αυτές τραπεζών που ανήκουν σε ελεύθερες αγορές⁸⁶. Οι βασικές λειτουργίες είναι να δέχονται καταθέσεις από το κοινό, να χορηγούν πίστωση, να διευθετούν λογαριασμούς σε εγχώριο και ξένο νόμισμα, να προεξοφλούν εμπορικά έγγραφα, να

⁸⁴ Βλ. Eijffinger, Sylvester C., J. De Haan: "The Political Economy of Central Bank Independence." Special Papers in International Economics, no.19 Princeton University: International Finance Section, 1996

⁸⁵ Βλ. Jefferson, Gary H., T. Rawski: "Enterprise Reform in Chinese Industry", Journal of Economic Perspectives, 8 (1994), pp47-70

⁸⁶ Βλ. Yi, Gang "Money, Banking and Financial Markets in China." Boulder, CO: Westview Press, 1994

εκδίδουν δικά τους ομόλογα, να πουλάνε και να αγοράζουν κρατικά ομόλογα, να ασκούν διατραπεζικές συναλλαγές, να αγοράζουν και να πουλάνε ξένο νόμισμα, να παρέχουν εγγύηση πίστωσης, να παρέχουν ασφάλεια και περαιτέρω υπηρεσίες οι οποίες είναι εγκεκριμένες από την κεντρική τράπεζα. Οι τράπεζες αυτές είναι υπεύθυνες για το κέρδος ή τη ζημία τους, γεγονός που τις καθιστά υπεύθυνες για την στρατηγική που ακολουθούν. Υπάρχουν όμως, κάποιοι παράγοντες οι οποίοι εμποδίζουν τις τράπεζες να λειτουργούν με τους όρους που γνωρίζουμε στις ελεύθερες αγορές.

Ένα στοιχείο που επηρεάζει αρνητικά το ευρύτερο τραπεζικό σύστημα είναι ότι οι εμπορικές τράπεζες είναι νεοσύστατοι οργανισμοί, σε ένα οικονομικό περιβάλλον το οποίο δεν έχει εξοικειωθεί απόλυτα με το νέο καθεστώς, με αποτέλεσμα τα άτομα που διαχειρίζονται τέτοιους οργανισμούς να προέρχονται από το παλιό καθεστώς όπου το τραπεζικό σύστημα ήταν σχεδιαζόμενο έτσι ώστε να αδυνατούν να κατανοήσουν πλήρως φιλελεύθερες συμπεριφορές και κανόνες. Επίσης, το βασικό στοιχείο της Κίνας, το Κόμμα, που εμφανίζεται σε κάθε τομέα και πτυχή της οικονομίας, κάνει τα πράγματα αρκετά αδιαφανή⁸⁷. Η διαφθορά και το μέγεθος της στην Κίνα είναι τέτοια ώστε κάθε άρχοντας τοπικός ή μη οδηγεί τις τράπεζες σε μη διαφανείς διαδικασίες λειτουργίας για ικανοποίηση συγκεκριμένων συμφερόντων (γεγονός που οφείλεται κυρίως στο μεγάλο χάσμα της κεντρικής εξουσίας με την τοπική). Επίσης άλλο ένα ζήτημα για τέτοιου είδους τράπεζες είναι ότι παρόλη την αυτονομία τους, υπάρχουν αρκετοί εξωτερικοί αλλά και εσωτερικοί παράγοντες που τους περιορίζουν σε ένα αυστηρό πλαίσιο (βασικά μακροοικονομικά μεγέθη καθορίζονται από την εγχώρια και την διεθνή οικονομία).

Η τράπεζα του Λαού της Κίνας, δηλαδή, η κεντρική τράπεζα της Κίνας, έχει ως βασικό μέλημα να διαμορφώνει την νομισματική πολιτική, να βελτιώνει τους μακροοικονομικούς κανονισμούς και να ασκεί έλεγχο στις χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και στην αγορά χρήματος ευρύτερα. Διοικείται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο που είναι μέρος της κυβερνητικής εξουσίας και ο πρόεδρος της διορίζεται από τον πρόεδρο της Κίνας, στοιχεία που δείχνουν την άμεση εξάρτηση στο Κόμμα. Οι βασικές αρμοδιότητες της είναι η άσκηση νομισματικής πολιτικής, η έκδοση και η κυκλοφορία του νομίσματος, η επιτήρηση, η έγκριση και διαχείριση νομισματικών

⁸⁷ Βλ. World Bank, "The Chinese Economy Fighting Inflation, Deepening Reforms" Washington DC: WB, 1996

ιδρυμάτων, η επιτήρηση και διαχείριση χρηματοοικονομικών αγορών, η έγκριση κανόνων και οδηγιών για τους κανονισμούς λειτουργίας νομισματικών ιδρυμάτων, η διαχείριση των αποθεμάτων ξένου νομίσματος και χρυσού, η διαχείριση χρηματοοικονομικών λογαριασμών της κυβέρνησης, η διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του συστήματος πληρωμών και εκκαθάρισης, η παροχή στατιστικών δεδομένων, ερευνών, αναλύσεων και προβλέψεων του χρηματοοικονομικού τομέα. Επίσης, ως κεντρική τράπεζα οφείλει να υπηρετεί και να συμμετέχει σε διεθνείς χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες και τέλος να εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα κάτω από τις οδηγίες του Συμβουλίου του Κράτους. Σημαντικό είναι να αναφερθεί, ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένες οδηγίες από την τράπεζα του Λαού στις εμπορικές τράπεζες για την ασφάλεια των καταθέσεων του κοινού οι οποίες 'διασφαλίζονται' από την συνολική εμπιστοσύνη των κινέζων⁸⁸. Συγκεκριμένα, η κεντρική τράπεζα έχει το σημαντικό έργο να καθορίζει την ποσότητα του προσφερόμενου χρήματος, τα επιτόκια και την συναλλαγματική ισοτιμία, σε συνεργασία με το Συμβούλιο του Κράτους, με το οποίο η συνεργασία του επεκτείνεται και σε άλλα οικονομικά ζητήματα μικρότερης εμβέλειας. Τα βασικά εργαλεία της είναι ο προσδιορισμός των υποχρεωτικών διαθεσίμων των εμπορικών τραπεζών, ο προσδιορισμός του βασικού επιτοκίου, η επαναχρηματοδότηση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που έχουν λογαριασμούς στην τράπεζα του Λαού και η διενέργεια πράξεων ανοικτής αγοράς (έχει πλέον τα χαρακτηριστικά μιας κεντρικής τράπεζας).

Η τραπεζική μεταρρύθμιση αποτελεί μέρος της ευρύτερης θεσμικής μεταρρύθμισης, από μια σχεδιαζόμενη αγορά σε μια ελεύθερη. Παλαιότερα η τράπεζα του Λαού ήταν κομμάτι της κεντρικής κυβέρνησης που υπαγόταν στο υπουργείο οικονομικών της Κίνας, τώρα αποτελεί οργανισμό που υπηρετεί το Συμβούλιο του Κράτους και λειτουργεί με έναν πιο αυτόνομο τρόπο. Οι κινήσεις οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης, αρκετές φορές, γίνονται με σπασμωδικό τρόπο κάτω από την πολιτική πίεση, και δεν αφήνεται η ίδια η αγορά να κατευθύνει την οικονομική τάση⁸⁹. Σύμφωνα με τις σύγχρονες μακροοικονομικές αρχές, ένας από τους ρόλους της τράπεζας είναι να διατηρεί τις τιμές των αγαθών σταθερές και ταυτόχρονα να

⁸⁸ Βλ. Eijffinger, Sylvester C., J. De Haan: "The Political Economy of Central Bank Independence." Special Papers in International Economics, no.19 Princeton University: International Finance Section, 1996

⁸⁹ Βλ. Yi, Gang "Money, Banking and Financial Markets in China." Boulder, CO: Westview Press, 1994

⁹⁰ Βλ. O. Blanchard, "Μακροοικονομική", 2006, σ.107

επιτυγχάνει οικονομική ανάπτυξη⁹⁰. Επειδή όμως υπάρχουν ορισμένες δομικές διαφορές και οικονομικές ιδιομορφίες στην κινέζικη οικονομία, καταλήγει η τράπεζα να καθορίζει τα επιτόκια όχι σύμφωνα με την δυναμική της αγοράς και το προσφερόμενο χρήμα, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται αισθητές ασυνέπειες στην κατανομή πόρων στην αγορά. Με λίγα λόγια έχουμε την κεντρική τράπεζα της Κίνας να είναι ένας οργανισμός με όλα τα χαρακτηριστικά και λειτουργίες που έχουν οι κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο, αλλά να λειτουργεί κάτω από το 'δάκτυλο' του Κόμματος. Δίνεται η εντύπωση ότι η μεταρρύθμιση έγινε για να μπορεί η Κίνα να μετέχει με πιο εύκολο τρόπο στο παγκόσμιο οικονομικό χάρτη και όχι για να μετατραπεί σε ελεύθερη οικονομία, θα μπορούσε να πει κάποιος ότι φοράει ένα καπιταλιστικό μανδύα για να ασκεί τις εκάστοτε πολιτικές του απολυταρχικού της καθεστώτος⁹¹.

Οι τέσσερις βασικές εμπορικές τράπεζες ανήκουν στο κράτος, αυτό έχει ως επακόλουθο να κληρονομούν και τα γραφειοκρατικά μειονεκτήματα τα οποία είναι οι ελλείψεις υπηρεσίες, η διαφθορά και η λάθος χρήση του επενδυτικού κεφαλαίου (σε ορισμένες περιπτώσεις). Η έλλειψη ανεξαρτησίας της τράπεζας του Λαού της Κίνας (δηλαδή της κεντρικής τράπεζας) η οποία υπαγορεύεται από τον νόμο έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις. Από την μια υπάρχει η αμεσότητα να γίνουν ακαριαία βελτιωτικές κινήσεις από την άλλη με τον ίδιο τρόπο γίνονται κινήσεις οι οποίες δεν είναι "καλές" και αναγκαίες. Για παράδειγμα τις χρονιές 1985, 1993 και 1994 ο πληθωρισμός έφτασε σε υψηλά ποσοστά (βλ. Κεφάλαιο 2, ενότητα 2.1.2 πληθωρισμός) και αυτό επειδή δεν έγινε σωστός έλεγχος από την κεντρική τράπεζα για το προσφερόμενο χρήμα στην αγορά. Σε αυτή την περίπτωση οι μακροοικονομικές θεωρίες λένε ότι η προσφορά χρήματος συσσωρεύει επενδυτικό κεφάλαιο το οποίο φέρνει άμεση ανάπτυξη, αλλά και αύξηση του επιπέδου των τιμών, επίσης οι οικονομίες οι οποίες περνούν μέσα από οικονομικές μεταρρυθμίσεις συναντούν παρόμοια προβλήματα (βλ. χώρες τις πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.).

Η τραπεζική μεταρρύθμιση δεν έχει ολοκληρωθεί πλήρως, είναι πολλά τα σημεία στα οποία όλες οι τράπεζες πρέπει να αλλάξουν κατεύθυνση⁹². Αυτός είναι και

---

⁹¹ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. The Banking and Financial System, p.245

⁹² Βλ. Jefferson, Gary H., T.Rawski: "Enterprise Reform in Chinese Industry", Journal of Economic Perspectives, 8 (1994), pp47-70

ο λόγος που η κυβέρνηση επιδιώκει την εκπαίδευση του προσωπικού των τραπεζών με σκοπό την βελτίωση της απόδοσης του ευρύτερου τραπεζικού συστήματος. Τα βασικότερα σημεία που πάσχουν ακόμα οι εμπορικές τράπεζες είναι ότι τα υποκαταστήματα τους δεν έχουν χρηματοοικονομική ανεξαρτησία με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κίνητρο κέρδους στις διοικήσεις τους, τα υποκαταστήματα δεν διαχειρίζονται το απόθεμα τους οπότε δεν προωθείται η ιδιωτική πρωτοβουλία (δεν υπάρχουν ιδιώτες μέτοχοι στην διοίκηση), επίσης δεν ενθαρρύνονται οι συγχωνεύσεις και οι συνεργασίες με τράπεζες του εξωτερικού και οι μισθοί των τραπεζικών υπαλλήλων είναι προκαθορισμένοι άρα μειώνεται το κίνητρο και επομένως η παραγωγικότητα⁹³. Η κεντρική τράπεζα από τη μεριά της θα πρέπει να βρει ένα σταθερό ρυθμό αύξησης του προσφερόμενου χρήματος (ρυθμό μεγαλύτερο από αυτόν της αύξησης του ΑΕΠ), παράλληλα ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος θα πρέπει να συνδυάζεται με τις τιμές των επιτοκίων. Τα επιτόκια μπορεί να διαμορφώνονται με ήπιο τρόπο σύμφωνα με τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης. Επίσης, θα πρέπει να καθοριστεί ένα σταθερό ποσοστό πίστωσης για κάθε επιχείρηση (κρατικές και ιδιωτικές) και τέλος, να αυξηθεί το υποχρεωτικό απόθεμα των εμπορικών τραπεζών έτσι ώστε να ελέγχεται αποτελεσματικότερα η δημιουργία του τραπεζικού χρήματος (κίνηση που βοηθά στον έλεγχο του προσφερόμενου χρήματος αλλά και στην αποφυγή τραπεζικών κινδύνων)⁹⁴.

Ένα πολύ λεπτό ζήτημα όσο και επίκαιρο, είναι η διαχείριση των επισφαλών δανείων, δηλαδή το πώς διαχειρίζονται οι εμπορικές τράπεζες τα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται και γενικότερα δεν παρέχουν κανένα οικονομικό όφελος για αυτές. Η κινέζικη κυβέρνηση το 1999, προκειμένου να αντιμετωπίσει τα μεγάλα ποσά χρεών που είχαν οι μεγάλες κρατικές εμπορικές τράπεζες στους ισολογισμούς τους, δημιούργησε τέσσερις εταιρείες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (AMC: asset-management corporations) με σκοπό την αναδιάρθρωση των χρεών καθεμιάς από τις μεγάλες τράπεζες. Η διαδικασία αναδιάρθρωσης χρέους, είναι να δέχεται κάθε τέτοια εταιρεία τα επισφαλή χρέη (στην ονομαστική τους αξία) ή οποιαδήποτε άλλα αξιόγραφα και να τα αξιοποιούν εμπορικά, σύμφωνα με τη δικιά τους επενδυτική στρατηγική.

⁹³ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. The Banking and Financial System, p.248

⁹⁴ Βλ. Yi, Gang "Money, Banking and Financial Markets in China." Boulder, CO: Westview Press, 1994

Εκτός από τις τράπεζες οι οποίες είναι οι σημαντικότεροι διαμεσολαβητές του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Κίνα, υπάρχουν και άλλοι οργανισμοί και ιδρύματα στην οικονομία της που βοηθούν στην λειτουργία του οικονομικού συστήματος επενδύοντας τις καταθέσεις του λαού και των εταιρειών με τον κατάλληλο τρόπο. Κάποια από αυτά τα ιδρύματα συμπεριλαμβάνουν επενδυτικές εταιρείες, χρηματιστήρια, αμοιβαία κεφάλαια, κρατικά και επαρχιακά καταπιστεύματα (trust) και ασφαλιστικά ταμεία⁹⁵.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ιδρύει τον Διεθνή κινέζικο οργανισμό επενδύσεων και καταπιστευμάτων (China International Trust and Investment Corporation 'CITIC'), με στόχο την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Η προσπάθεια αυτή, όντως προσέλκυσε ξένους επενδυτές γεγονός που οφείλεται στην εσφαλμένη πεποίθηση ότι η κινέζικη κυβέρνηση έδινε εγγύηση για τις επενδύσεις αυτές⁹⁶.

Μια δεκαετία αργότερα ιδρύονται τα χρηματιστήρια της Shenzhen και της Shanghai αυστηρά οριοθετημένα μέσα σε ένα νομικό πλαίσιο με σχεδόν 250 νόμους και κανονισμούς και γίνεται σαφής η πρόθεση της κυβέρνησης να ρυθμίζει την ανάπτυξη των χρηματιστηριακών αγορών. Δομικό χαρακτηριστικό της χρηματιστηριακής δραστηριότητας αποτελεί η διάκριση των μετοχών σε δύο τύπους A και B, με τις μεν A να μπορούν να αγοραστούν αποκλειστικά από κινέζους πολίτες που στη συνέχεια τους δόθηκε η δυνατότητα εξαγοράς και μετοχών τύπου B και τις δε B να απευθύνονται σε ξένους επενδυτές με τις συναλλαγές αυτές σε δολάρια, διαχωρισμός που αποτρέπει την κερδοσκοπία από τη πλευρά των ξένων επενδυτών. Το 2002 συστάθηκε ένα ειδικό σύστημα ξένων θεσμικών επενδυτών και δόθηκε άδεια σε 20 ξένα ιδρύματα για επενδύσεις σε μετοχές τύπου A, σηματοδοτείται λοιπόν μια νέα ροή ξένων επενδύσεων στην Κίνα. Στον παραπάνω διαχωρισμό δεν συμπεριλαμβάνεται το χρηματιστήριο του Hong Kong όπου έχουμε ένα τρίτο είδος μετοχών τύπου H.

Σημαντικό πρόβλημα ωστόσο στη λειτουργία των χρηματιστηρίων είναι ότι πολύ μικρό μέρος των κρατικών επιχειρήσεων διατίθεται σε μετοχές με αποτέλεσμα

⁹⁵ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. The Banking and Financial System, p.249

⁹⁶ Βλ. "Annals of Mr.Liang Yansunof Sanshui", Hong Kong 1939, reissued as "Modern Chinese Historical Series." Taipei: Wenxing Book Co., 1962

οι τιμές αυτών των μετοχών να είναι χαμηλές. Με βελτιωτικές ρυθμιστικές κινήσεις η κυβέρνηση προσπαθεί να αποτρέψει περαιτέρω μείωση, ωστόσο οι δείκτες των τιμών στα χρηματιστήρια της Shanghai και της Shenzhen βρίσκονταν σε χαμηλά επίπεδα. Παρά την αξιοσημείωτη ανάπτυξη των χρηματιστηρίων της Κίνας, που είναι τόσο μεγάλη ώστε σε διάρκεια 15 χρόνων να κατέχουν την τρίτη θέση στην Ασία⁹⁷ σε επίπεδο αγοράς το παραπάνω ζήτημα μπορεί αιτιολογηθεί από τα παρακάτω:

- i) μικρό μέρος του πλούτου της Κίνας διατίθεται υπό μορφή μετοχών
- ii) η γρήγορη οικονομική ανάπτυξη δεν προήλθε από κέρδη εταιρειών που ήταν εισηγμένες στα χρηματιστήρια
- iii) η κυβερνητική πολιτική επιμένει στο να κατέχει το σημαντικότερο μερίδιο όλων των κρατικών επιχειρήσεων, χωρίς να επιτρέπει ιδιωτικοποιήσεις
- iv) ο αντισυμβατικός τρόπος καθορισμού τιμών των μετοχών

Τέλος, οι ασφαλιστικές εταιρείες ύστερα από εικοσαετή αναστολή λειτουργίας τους άνοιξαν, πάλι. Παράλληλα επιτράπηκε και η δραστηριοποίηση ξένων ασφαλιστικών εταιριών. Στη δεκαετία του '90, εμφανίστηκε μία εκθετική αύξηση του συνολικού ποσού των ασφαλιστρών της Λαϊκής Ασφαλιστικής Εταιρείας της Κίνας, από 6,8 (σε 100 εκατομμύρια) γιουάν το 1990 αυξήθηκε σε 98,1 το 1996 σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών, οι οποίες εκτιμούν τις επόμενες δεκαετίες ότι ο ρυθμός αύξησης του κεφαλαίου αυτού θα ξεπεράσει τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ⁹⁸. Οι συντάξεις παρέχονται από ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και χορηγούνται από την κεντρική εξουσία. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία αρχίζουν και συμβάλουν σε εντονότερο βαθμό στο μεγάλο απόθεμα αποταμίευσης το οποίο μετατρέπεται σε επενδύσεις με την πάροδο του χρόνου.

⁹⁷ Βλ. Yi, Gang "Money, Banking and Financial Markets in China." Boulder, CO: Westview Press, 1994

⁹⁸ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, pp. The Banking and Financial System, p.251

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Το Renminbi (RMB, με κωδικό CNY και σύμβολο ¥) είναι το επίσημο νόμισμα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, αποτελεί το κύριο νόμισμα στην ηπειρωτική χώρα της Κίνας χωρίς να ισχύει το ίδιο για το Χονγκ Κονγκ και το Μακάο. Εκδίδεται από την τράπεζα του Λαού της Κίνας (δηλαδή την κεντρική τράπεζα της Κίνας η οποία είναι η αποκλειστική νομισματική αρχή). Η κύρια μονάδα του νομίσματος είναι το γιουάν (yuan), το οποίο έχει και άλλες υποδιαιρέσεις. Για παραπάνω από μια δεκαετία η αξία του νομίσματος είχε σταθερή ισοτιμία με το δολάριο. Στο αρχικό στάδιο της μεταρρύθμισης η συναλλαγματική ισοτιμία βρισκόταν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα, στη συνέχεια όμως για να μετατραπεί η Κίνα σε μεγάλη εμπορική δύναμη αναγκάστηκε να υποτιμήσει το νόμισμα έτσι ώστε να γίνουν τα βιομηχανικά της εμπορεύματα πιο ανταγωνιστικά στην παγκόσμια αγορά. Η επίσημη τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία είναι πολύ χαμηλότερη από την αξία του νομίσματος (αγοραστική δύναμη). Από το 2005 και ύστερα η Κίνα τρέχει πιλοτικά προγράμματα τα οποία αποσκοπούν στην ευρύτερη παγκοσμίως χρήση του γιουάν, δίνοντας την δυνατότητα στη συναλλαγματική ισοτιμία να κινείται ευέλικτα σε ένα μεγαλύτερο εύρος τιμών⁹⁹.

Πριν αναλάβει την εξουσία ο Mao, προς το τέλος της κυριαρχίας του Εθνικού Λαϊκού Κόμματος, μια ποικιλία από νομίσματα κυκλοφορούσαν στην Κίνα εκ των οποίων τα περισσότερα ήταν εκφρασμένα σε μονάδες γιουάν. Όταν, ανέλαβε το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας την εξουσία και ένα χρόνο αργότερα από την ίδρυση της τράπεζας του Λαού της Κίνας άρχισε να κυκλοφορεί ένα ενοποιημένο νόμισμα που αργότερα ονομάστηκε Renminbi. Υπεύθυνη για την έκδοσή του είναι κρατική εταιρεία, η Κινέζικη Εταιρεία Εκτύπωσης και Κοπής Χαρτονομισμάτων (CBPMC: China Banknote Printing and Minting) η οποία εδρεύει στο Πεκίνο και έχει εγκαταστάσεις σε όλη την επικράτεια της Κίνας.

Ως σήμερα η Κίνα έχει κάνει μικρά βήματα, ώστε να καθιερώσει το νόμισμα της ως βασικό διεθνές συναλλαγματικό νόμισμα μέσω του Χονγκ Κονγκ του οποίου η οικονομία λειτουργεί κάτω από πιο φιλελεύθερες αρχές. Το 2010 εκδόθηκαν κρατικά

---

⁹⁹ Βλ. Lipman, Joshua Klein (April 2011). "Law of Yuan Price: Estimating Equilibrium of the Renminbi". Michigan Journal of Business 4 (2). Retrieved 5/23/2011

και εταιρικά ομόλογα σε κινέζικο νόμισμα¹⁰⁰ τα οποία αγοράστηκαν από την Μαλαισία και τα McDonald's αντίστοιχα. Παρόμοιες κινήσεις σε εμπορικό και συναλλαγματικό επίπεδο αυξάνονται τα τελευταία χρόνια, ενδυναμώνοντας σταδιακά τη δύναμη του Renminbi (βλ. αναφορά στις εμπορικές σχέσεις των Ανατολικών χωρών).

Προσεγγίζοντας την ουσία, τα βασικότερα στοιχεία που μας ενδιαφέρουν σε ένα νόμισμα είναι η συναλλαγματική του αξία σε συνδυασμό με την αγοραστική του δύναμη. Στο παρακάτω πίνακα παρατηρούμε την σχέση του δολαρίου με το γιουάν και την αγοραστική του δύναμη, από τότε που ξεκίνησε η μεταρρύθμιση. Αξιοσημείωτη είναι η πρόσδεση του κινέζικου νομίσματος με το αμερικάνικο δολάριο από το 1997 έως το 2005, γεγονός που οφείλεται στην βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Κίνας¹⁰¹. Το 2005 άρθηκε αυτή η πρόσδεση, ωστόσο ύστερα από τρία χρόνια αποκαταστάθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης. Το 2010 η Τράπεζα του Λαού της Κίνας μετέβηκε σε μεταρρυθμίσεις του καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας του γιουάν αυξάνοντας την συναλλαγματική του ευελιξία, υποστηρίζοντας ταυτόχρονα ότι δεν θα υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις στο νόμισμα.

Όσο αφορά την αγοραστική δύναμη, παρατηρείται από τον παρακάτω πίνακα ότι μειώνεται κατά τη διάρκεια της μεταρρυθμιστικής περιόδου. Για παράδειγμα, το έτος 1994 για ένα αγαθό το οποίο κόστιζε 1 δολάριο στις Η.Π.Α. στην Κίνα το ίδιο αγαθό κόστιζε ένα δολάριο δια τρία. Ένας πολίτης των Η.Π.Α. αν επισκεπτόταν την Κίνα, τα ίδια αγαθά που αγόραζε στις Η.Π.Α. με ένα χρηματικό ποσό, στην Κίνα τα αγοράζει τρεις φορές πιο χαμηλά. Με λίγα λόγια, το νόμισμα διατηρείται υποτιμημένο σε σχέση με την οικονομία των Η.Π.Α..

---

¹⁰⁰ Βλ. "McDonald's RMB Corporate Bond Launched in HK" 2010-08-19 Xinhua Web Editor: Xu Leiyang, accessed October 7, 2010

¹⁰¹ Βλ. "In China, Tentative Steps Toward a Global Currency" article by David Barboza in The New York Times February 11, 2011

Πίνακας 3.1 Συναλλαγματική ισοτιμία και αγοραστική δύναμη Reminbi

Έτος	Συναλλαγματική ισοτιμία (γιουάν ανά δολάριο)	Ισοτιμία αγοραστικής δύναμης PPP, (γιουάν ανά διεθνή δολάρια)
1980	1	2
1981	2	2
1982	2	2
1983	2	2
1984	2	2
1985	3	2
1986	3	2
1987	4	2
1988	4	2
1989	4	2
1990	5	2
1991	5	2
1992	6	2
1993	6	3
1994	9	3
1995	8	3
1996	8	3
1997	8	3
1998	8	3
1999	8	3
2000	8	3
2001	8	3
2002	8	3
2003	8	3
2004	8	3
2005	8	3
2006	8	3
2007	8	4
2008	7	4
2009	7	4

Πηγή: Βλ. Παράρτημα 3

Το Renminbi έχει πλέον μετακινηθεί σε ένα καθεστώς συναλλαγματικής ισοτιμίας που βασίζεται στην προσφορά και τη ζήτηση της παγκόσμιας αγοράς σε σχέση με ένα καλάθι ξένων νομισμάτων. Η ημερήσια τιμή διαπραγμάτευσης του

αμερικανικού δολαρίου έναντι του γιουάν στη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος κινείται μέσα σε ένα στενό εύρος που κυμαίνεται στο 0,5% (από το 2007 και ύστερα) γύρω από την κεντρική ισοτιμία που έχει δημοσιευθεί από την Τράπεζα του Λαού της Κίνας. Το καλάθι ξένων νομισμάτων εξαρτάται κυρίως από το δολάριο των Η.Π.Α., το ευρώ, το γιεν Ιαπωνίας και της Νότιας Κορέας και δευτερευόντως από την Βρετανική λίρα, το baht Ταϊλάνδης, το ρωσικό ρούβλι, το δολάριο Αυστραλίας, το δολάριο Καναδά και το δολάριο Σιγκαπούρης¹⁰².

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι η Κίνα τα τελευταία δύο έτη προκαλεί αναταραχές στην παγκόσμια αγορά συναλλάγματος μετατοπίζοντας τα αποθέματα της από λογαριασμούς δολαρίων¹⁰³ σε λογαριασμούς νομισμάτων άλλων χωρών κυρίως ανταγωνιστικών. Για να διατηρήσει η Κίνα την συναλλαγματική ισοτιμία κυρίως με το δολάριο αλλά και με άλλα σημαντικά νομίσματα βασίστηκε στο εμπορικό της πλεόνασμα, στις ευρείες κλίμακας ξένες επενδύσεις και στην αγορά ξένου νομίσματος. Αποτέλεσμα ήταν να συσσωρευτεί μεγάλο απόθεμα ξένου συναλλάγματος και στα τέλη του 2008 να είναι η Κίνα η χώρα με το μεγαλύτερο απόθεμα παγκοσμίως. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα άλλα κράτη να επενδύουν σε δολάρια για να διατηρήσουν σε χαμηλά επίπεδα το δικό τους νόμισμα, γεγονός το οποίο βοηθάει το γιουάν που ήδη βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, να μην μεταβάλλεται σημαντικά έναντι του δολαρίου. Όλες αυτές οι ενέργειες έχουν οδηγήσει σε ένα διεθνή νομισματικό πόλεμο, όπου η Κίνα μέσω υποτιμήσεων του νομίσματος της προσελκύει επενδύσεις όλων των ειδών εις βάρος χωρών ανταγωνιστικών προς αυτήν (βλ. Βραζιλία, Κολομβία, Σιγκαπούρη κ.α.). Ανησυχητικό, είναι το γεγονός ότι ο νομισματικός πόλεμος συμπεριλαμβάνει και τις μεγαλύτερες δυνάμεις όπως οι Η.Π.Α. και η Ευρωπαϊκή Ένωση όπου το προϊόν τους βρίσκεται αντιμέτωπο με το ελκυστικό υποτιμημένο γιουάν¹⁰⁴.

---

¹⁰² Βλ. Wieland Wagner "China Plans Path to Economic Hegemony" article , Spiegel Online International

¹⁰³ Η Κίνα βρέθηκε την τελευταία δεκαετία να συσσωρεύει τεράστια συναλλαγματικά αποθεματικά, με μεγάλο εμπορικό πλεόνασμα (βλ. κεφάλαιο 2) αγοράζοντας όλα τα δολάρια που αυτό δημιουργούσε. Η κινεζική οικονομία ως σχεδιαζόμενη με τις επιλογές των επενδυτών να είναι ελάχιστες, κατόρθωσε να περιορίσει τον αντίστοιχο πληθωρισμό τον οποίο θα επέφερε

¹⁰⁴ Βλ. James Mackintosh (2010-09-28). "Currency War". The Financial Times. Retrieved 2010-10-11

3.2 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο τομέας της ενέργειας και οι επιπτώσεις του προς το περιβάλλον προβληματίζουν σε έντονο βαθμό την παγκόσμια κοινότητα και αυτό γιατί η Κίνα είναι η πρωταθλήτρια σε εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα¹⁰⁵. Αν και οι κινεζικές αρχές έχουν θέσει ως σημαντική προτεραιότητα στην ατζέντα τους την εφαρμογή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας¹⁰⁶, τα προβλήματα είναι έκδηλα.

Για να κατανοήσουμε τα μεγέθη, η Κίνα αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο καταναλωτή στον κόσμο καταλαμβάνοντας περίπου το 12%¹⁰⁷ της παγκόσμιας ενεργειακής κατανάλωσης. Ο ρυθμός αύξησης της ζήτησης αυτής είναι σημαντικός και αυτό αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3.2.1: Κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην Κίνα (τετράκις εκατομμύρια btu)

Έτος	Πετρέλαιο	Άνθρακας	Φυσικό Αέριο	Σύνολο
1980	3.8	12.5	0.6	17.3
1985	4.0	16.9	0.5	22.2
1990	4.9	20.7	0.6	27.0
1995	7.2	27.5	0.7	35.2
2000	9.7	22.7	1.2	36.7
2005	11.2	26.4	2.2	43.2
2010	14.2	33.3	3.4	55.3

Πηγή: Energy Information Administration

Η Κίνα αντιμετωπίζει κυρίως δύο προκλήσεις όσο αφορά την ενεργειακή της πολιτική¹⁰⁸. Το πρώτο ζήτημα που απασχολεί τις αρμόδιες κινεζικές αρχές είναι η βραχυπρόθεσμη αποδοτικότητα στον ενεργειακό τομέα που οφείλεται κυρίως στην

¹⁰⁵ Βλ. Liu, Jianguo and Jordan Nelson. "China's environment in a globalizing world", Nature, Vol. 434, pp. 1179-1186, June 30, 2005.' Retrieved April 2, 2008

¹⁰⁶ Βλ. Bradsher, Keith, Jan 30, 2010, "China leads global race to make clean energy", New York Times

¹⁰⁷ Πηγή: ΕΙΑ

¹⁰⁸ Βλ. Lieberthal, K., and M. Oksenberg (1998). "Policy Making in China: Leaders, Structures, and Processes." Princeton: Princeton University Press

διαχείριση και τον συντονισμό του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας. Τα τελευταία χρόνια η ενεργειακή ζήτηση αυξάνεται περίπου κατά 15% ετησίως, ενώ οι εισαγωγές πετρελαίου αυξάνονται με διπλάσιο ρυθμό¹⁰⁹. Στη σημερινή Κίνα υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις σε ηλεκτρικό ρεύμα και η συμφόρηση στις μεταφορές ενέργειας προκαλούν μεγάλα προβλήματα στη διανομή πετρελαίου και άνθρακα. Το δεύτερο ζήτημα, είναι η μακροπρόθεσμη διαχείριση της ενεργειακής πολιτικής, έτσι ώστε να διαμορφωθεί μια συνεκτική ενεργειακή πολιτική η οποία θα αποτελούσε την βάση για μια αποτελεσματικότερη και φιλικότερη προς το περιβάλλον ενεργειακής πολιτικής με ορίζοντα αρκετών δεκαετιών.

Η Κίνα είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος καταναλωτής πετρελαίου μετά τις Η.Π.Α., βρέθηκε από το να είναι καθарός εξαγωγέας πετρελαίου στις αρχές του 1990, να είναι ο τρίτος μεγαλύτερος καθарός εισαγωγέας πετρελαίου στον κόσμο το 2006. Η αύξηση της κατανάλωσης πετρελαίου της Κίνας υπολογίζεται ότι είναι το ένα τρίτο της παγκόσμιας αύξησης κατανάλωσης πετρελαίου για το 2009¹¹⁰. Η αύξηση της χρήσης του φυσικού αερίου έχει επίσης αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια, και η επιδίωξη για αύξηση των εισαγωγών σε φυσικό αέριο έχει οδηγήσει τη χώρα σε επενδύσεις σε αγωγούς αλλά και σε χρήση υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG). Επίσης, η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και καταναλωτής άνθρακα στον κόσμο, παράγοντας αρκετά σημαντικός για τις παγκόσμιες αγορές ενέργειας.

Το Νοέμβριο του 2008 η Κίνα "έριξε" στην αγορά πακέτο τόνωσης της οικονομίας της τάξης των 586 δις δολαρίων, εστιάζοντας και στην διατήρηση του ενεργειακού καθεστώτος της, έτσι ώστε να μειωθεί η εξάρτηση της από ξένες ενεργειακές αγορές. Στο πακέτο αυτό δόθηκε και ο στόχος για αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας και της ενεργειακής αποδοτικότητας. Μέτρα όπως η χρήση οικολογικών συσκευών και μηχανημάτων με φορολογικές ελαφρύνσεις και χαμηλά επιτόκια δανεισμού για κρατικές επιχειρήσεις που εξαγωγή ενέργεια κ.α. ήρθαν αντιμέτωπα με πιο πρόσφατα μέτρα νομισματικής σύσφιξης το 2010 τα οποία οφείλονται στην παγκόσμια κρίση.

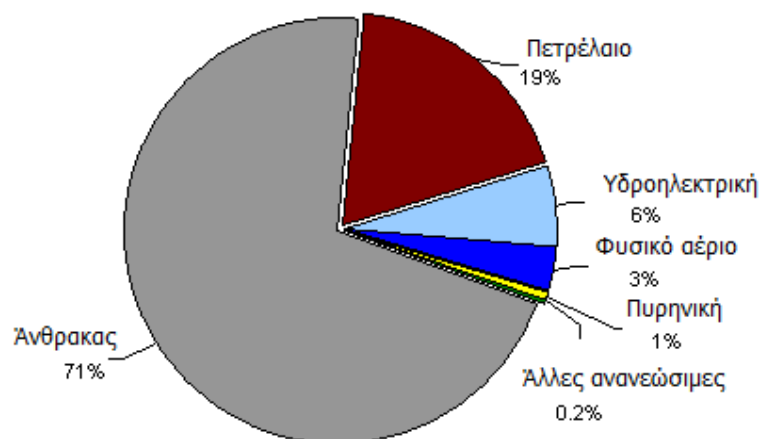
---

¹⁰⁹ Βλ. "China's oil imports set new record". Businessweek.com. Retrieved 2011-02-02.

¹¹⁰ Βλ. Miao Hong (2006). "China battles pollution amid full-speed economic growth." Chinese Embassy (UK), September 29, 2006.

Διάγραμμα 3.2.1

Συνολική Κατανάλωση Ενέργειας στην Κίνα (ανά είδος ενέργειας), 2008

Πηγή: EIA International Energy Statistics 2008

Ο άνθρακας καταλαμβάνει περίπου το 71% της συνολικής ενέργειας. Το πετρέλαιο αποτελεί τη δεύτερη πηγή κατανάλωσης ενέργειας με ποσοστό 19% επί της συνολικής ενέργειας. Ενώ, παρατηρείται η προσπάθεια της Κίνας για διαφοροποίηση του ενεργειακού της σχεδιασμού με τις υδροηλεκτρικές πηγές να καταλαμβάνουν το 6%, το φυσικό αέριο το 3%, η πυρηνική ενέργεια το 1% και τα υπόλοιπα είδη 0.2% της συνολικής ενέργειας. Η χαμηλή αποδοτικότητα του άνθρακα σε συνδυασμό με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της χρήσης του δίνουν την εκτίμηση ότι η ζήτηση για άνθρακα στην Κίνα ενδέχεται να μειωθεί δραστικά στα επόμενα χρόνια¹¹¹.

Όσο αφορά το πετρέλαιο, στην Κίνα εκτιμάται ότι το 2009 καταναλωνόντουσαν 8.3 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα. Από αυτά, τα 4 τα παράγαγε εγχώρια ενώ τα υπόλοιπα τα εισήγαγε. Το ίδιο έτος ξεπέρασε την Ιαπωνία και έπιασε την δεύτερη θέση πίσω από τις Η.Π.Α. ως εισαγωγέας (βλ. γράφημα 3.2.2)

¹¹¹ Βλ. Iok Jha, green technology correspondent. "China 'leads the world' in renewable energy". Guardian. Retrieved 2011-02-02.

Διάγραμμα 3.2.2

Πηγή: EIA Short-Term Energy Outlook (Σεπτέμβριος 2010)
Υποσημείωση: Δεν προσμετρούνται τα αποθέματα

Η Εθνική Επιτροπή Ανάπτυξης και Μεταρρυθμίσεων, NDRC (National Development and Reform Commission) είναι η κύρια αρχή χάραξης πολιτικής και ρύθμισης στον τομέα της ενέργειας, ενώ άλλα τέσσερα υπουργεία επιβλέπουν τις διάφορες συνιστώσες της πολιτικής για το πετρέλαιο της χώρας. Η κυβέρνηση ξεκίνησε την Εθνική Ενεργειακή Διοίκηση (National Energy Administration, NEA), το 2008¹¹², προκειμένου να λειτουργήσει ως βασικός ρυθμιστής ενέργειας για τη χώρα. Η διοικητική αρχή αυτή, που συνδέεται με την NDRC, είναι επιφορτισμένη με την έγκριση νέων έργων ενέργειας στην Κίνα, την τιμολόγηση χονδρικών πωλήσεων ενέργειας και την εφαρμογή της ενεργειακής πολιτικής της κεντρικής κυβέρνησης. Η NDRC είναι υπηρεσία του Κρατικού Συμβουλίου της Κίνας, το οποίο είναι το ανώτατο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας στη χώρα. Το 2010¹¹³, η κυβέρνηση διαμόρφωσε μια Εθνική Επιτροπή Ενέργειας η

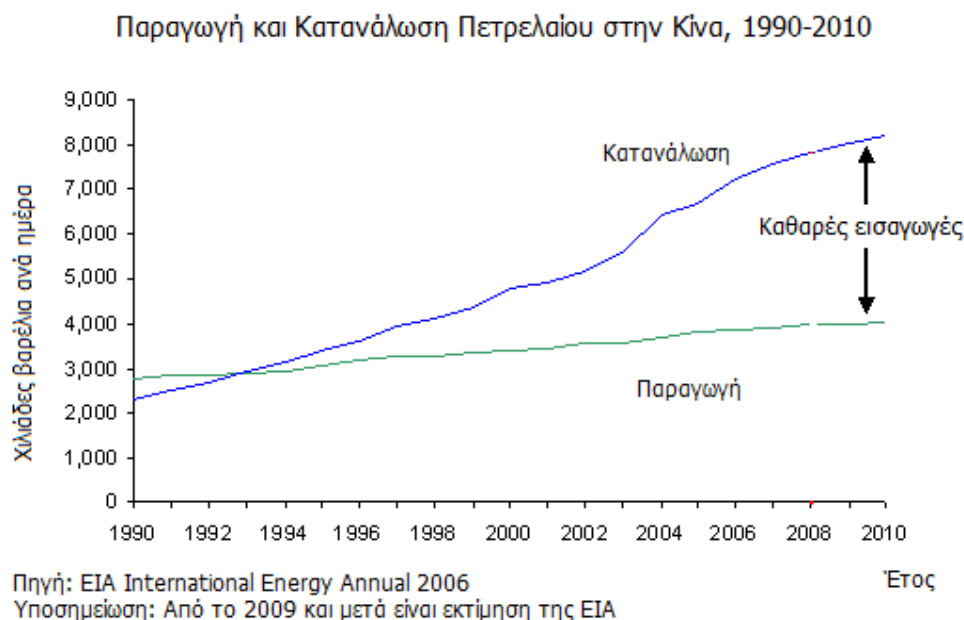
¹¹² Βλ. en.ndrc.gov.cn

¹¹³ Βλ. www.nea.com/China

οποία επιχειρεί να παγιώσει την ενεργειακή πολιτική μεταξύ των διαφόρων οργανισμών στο πλαίσιο του Κρατικού Συμβουλίου.

Εθνικές εταιρείες πετρελαίου (national oil companies, NOCs), όπως η CNPC (China National Petroleum Corporation) και η Sinopec (China Petroleum and Chemical Corporation) αναδιοργανώθηκαν μετά το 1994 σε δύο κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις, με περαιτέρω θυγατρικές εταιρείες (βλ. PetroChina), οι οποίες απασχολούν τον εγχώριο κλάδο. Πρόσθετες κρατικές επιχειρήσεις πετρελαίου προέκυψαν τα τελευταία χρόνια με σημαντικότερη την CNOOC (China National Offshore Oil Corporation), η οποία αν και ασχολείται περισσότερο με την υπεράκτια εξερεύνηση πετρελαίου έχει αναδειχθεί σε ανταγωνιστή της CNPC και της Sinopec¹¹⁴.

Διάγραμμα 3.2.3

Στο διάγραμμα 3.2.3, παρατηρείται η ανοδική ζήτηση για κατανάλωση πετρελαίου σε σχέση με τη σταθερή εγχώρια παραγωγή. Η κάλυψη των αναγκών αυτών φαίνεται να καλύπτεται από τις εισαγωγές όπως φαίνεται στο διάγραμμα 3.2.2.

¹¹⁴ Πηγή: EIA

Ένα από τα σημαντικά ενεργειακά στοιχεία της Κίνας, είναι η συνεχιζόμενη εξάρτηση της για άνθρακα. Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής άνθρακα παγκοσμίως, αντιπροσωπεύοντας το 30%¹¹⁵ σε κατανάλωση άνθρακα σε ολόκληρο τον κόσμο. Η χρήση του άνθρακα όμως, έχει αρνητικές συνέπειες. Πρώτον, αυτού του είδους η ενέργεια χαρακτηρίζεται ως χαμηλής απόδοσης ενέργεια. Δεύτερον, η εκτεταμένη χρήση άνθρακα χωρίς καθαρές τεχνολογίες προκαλεί μεγάλη ρύπανση.

Η ουσιαστική ενέργεια που αποκομίζεται ανά μονάδα βάρους άνθρακα είναι αποδεδειγμένο ότι είναι μικρότερη από αυτή του φυσικού αερίου και του πετρελαίου¹¹⁶. Επίσης τα ποσοστά ανάκτησης άνθρακα σε πολλά ορυχεία είναι αρκετά χαμηλά με μεγάλες ποσότητες να χάνονται στο έδαφος της γης χωρίς να μπορούν να ανακτηθούν. Επιπλέον, η αποδοτικότητα των συσκευών που χρησιμοποιούν άνθρακα στην Κίνα εξακολουθεί να είναι σημαντικά χαμηλότερη από το μέσο όρο σε σχέση με τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α.¹¹⁷ Η πρόοδος ήταν αργή όσον αφορά την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των καταναλωτικών ηλεκτρικών συσκευών και την εφαρμογή των κωδίκων κτηρίων που μειώνουν τις απώλειες θερμότητας. Τέλος, το χαμηλό επίπεδο τιμών τελικού χρήστη απέτυχε να παράσχει στους καταναλωτές κίνητρα για την εξοικονόμηση ενέργειας.

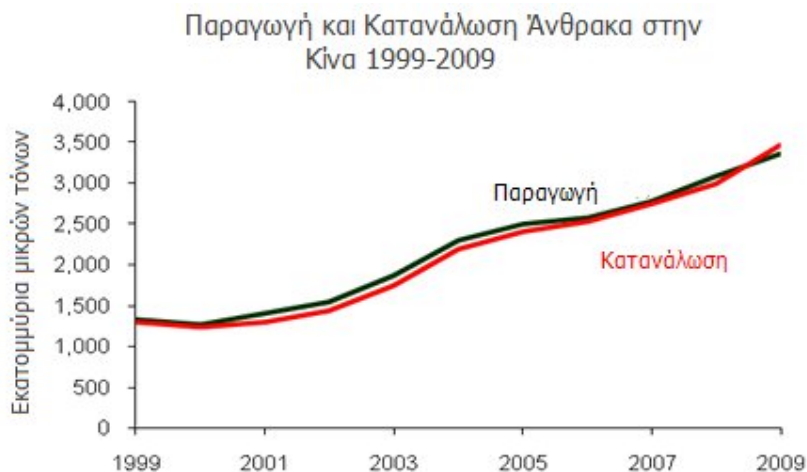
---

¹¹⁵ Πηγή: ΕΙΑ

¹¹⁶ Βλ. Owen, David (December 20, 2010). "Annals of Environmentalism: The Efficiency Dilemma". The New Yorker: pp. 78

¹¹⁷ Βλ. Ο.Ε.Κ.Δ. 2010

Διάγραμμα 3.2.4

Πηγή: EIA

Στο διάγραμμα 3.2.4 παρατηρείται η ανοδική τάση της παραγωγής και κατανάλωσης του άνθρακα στην Κίνα τα τελευταία χρόνια.

Η βιομηχανίες του άνθρακα είναι παραδοσιακά κατακερματισμένες μεταξύ μεγάλων κρατικών ορυχείων άνθρακα, τοπικών κρατικών ορυχείων και χιλιάδων μικρότερων ανθρακωρυχείων πόλεων και χωριών. Είναι αξιοσημείωτο ότι, οι τρεις μεγαλύτερες κρατικές εταιρείες άνθρακα κατέχουν λιγότερο από το 15% της συνολικής εγχώριας παραγωγής. Η Shenhua η οποία είναι η μεγαλύτερη εταιρεία άνθρακα παγκοσμίως, καταλαμβάνει το 9% της εγχώριας αγοράς. Τα χαμηλά επίπεδα τεχνολογικών υποδομών, εμφανίζονται έντονα στα χιλιάδες μικρά τοπικά ανθρακωρυχεία. Η έλλειψη επαρκών επενδύσεων, ο απαρχαιωμένος εξοπλισμός και τα χαμηλά επίπεδα ασφαλείας, εμποδίζουν την πλήρη αξιοποίηση των πόρων άνθρακα. Αν και τα μικρότερα ορυχεία άνθρακα κατέχουν σημαντικό μερίδιο της αγοράς, δεν καταφέρνουν να ανταποκριθούν στην ζήτηση της αγοράς¹¹⁸.

Στόχος του 12^{ου} πενταετούς πλάνου¹¹⁹ είναι η βελτίωση των ελαττωμάτων του κλάδου, μέσω επενδύσεων και συνεργασιών με ξένες εταιρείες και οργανισμούς. Σκοπός είναι, να γίνει η Κίνα πιο ανοικτή σε ξένες επενδύσεις στο τομέα του άνθρακα, να εκσυγχρονιστούν τα μεγάλα ορυχεία και να εισαχθούν νέες τεχνολογίες. Η CNCIEC

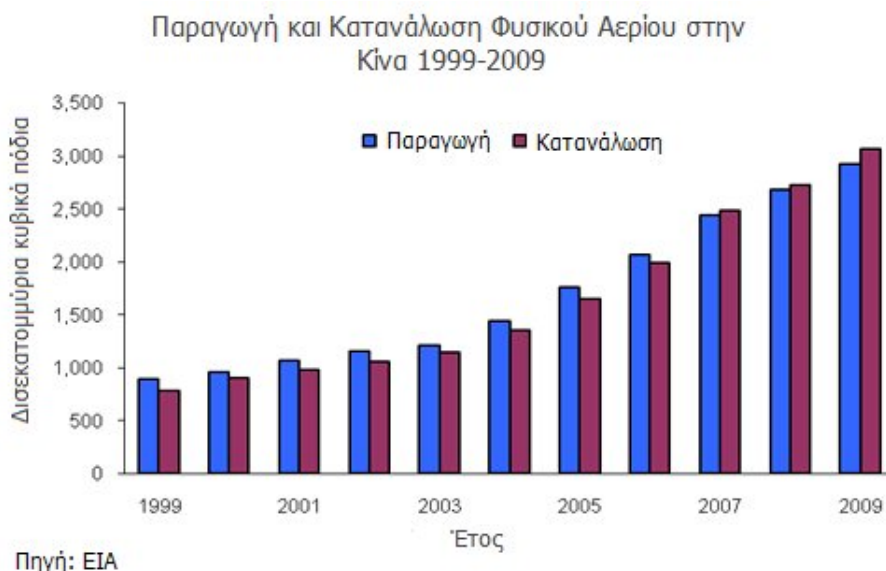
¹¹⁸ Βλ. "Country analysis briefs: China". Energy Information Administration. August, 2006. Retrieved 2008-07-02.

¹¹⁹ Βλ. "China unveils 12th Five-Year Plan". CNTV. October 28, 2010. Retrieved December 22, 2010.

(China National Coal Import and Export Corporation) είναι η βασική εταιρεία με σκοπό την προσέλκυση ξένων επενδυτών στον τομέα του άνθρακα¹²⁰.

Το φυσικό αέριο όπως και το πετρέλαιο κυριαρχείται από τις κρατικές εταιρείες CNPC, Sinopec και CNOOC. Η CNPC είναι η μεγαλύτερη εταιρεία φυσικού αερίου της χώρας καταλαμβάνοντας το 80% της συνολικής εγχώριας παραγωγής (σύμφωνα με τα στοιχεία της ίδιας της εταιρείας). Οι υπόλοιπες δύο εταιρείες έχουν και αυτές σημαντικό ρόλο στον κλάδο του άνθρακα με την Sinopec να διαχειρίζεται σημαντικά πεδία παραγωγής άνθρακα και την CNOOC να επικεντρώνεται σε σταθμούς εισαγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) έχοντας συμβάσεις με αρκετές ξένες εταιρείες¹²¹.

Διάγραμμα 3.2.5

Στο διάγραμμα 3.2.5 παρατηρείται μια αύξηση ζήτησης για κατανάλωση και παραγωγή άνθρακα τα τελευταία χρόνια. Από το 1999 φαίνεται ότι η Κίνα κάλυπτε τη ζήτηση για άνθρακα με την εγχώρια παραγωγή, ενώ το 2009 βρίσκεται σε σημείο να χρειάζεται εισαγωγές από άλλες χώρες.

Κλείνοντας με την παράθεση στοιχείων για τον ενεργειακό κλάδο, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι βασικότεροι φορείς ενέργειας στην χώρα παρουσιάζουν

¹²⁰ Πηγή: ΕΙΑ

¹²¹ Πηγή: ΕΙΑ

αυξητικές τάσεις, γεγονός το οποίο μπορεί να συνδεθεί με την συνεχή ανάπτυξη του προϊόντος. Η αυξανόμενη ζήτηση για ενέργεια δεν ακολουθείται από αντίστοιχες τεχνολογικές βελτιώσεις, όσο αφορά την παραγωγή και τη διανομή ενέργειας. Τα στοιχεία είναι ανησυχητικά διότι δεν φαίνονται ορατά αποτελέσματα στο χώρο των εναλλακτικών και βιώσιμων μορφών ενέργειας. Επίσης, το γεγονός ότι οι εγχώριοι φυσικοί πόροι ενέργειας δεν καλύπτουν τη συνολική εγχώρια κατανάλωση, προβληματίζει σε σημαντικό βαθμό την παγκόσμια αγορά ενέργειας.

3.3 ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Κίνα εξελίχθηκε σε ένα από τα κορυφαία εμπορικά έθνη. Μοιράζεται τη δεύτερη θέση στην κατάταξη με τις Η.Π.Α., με την Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι πρώτη. Ο κλάδος του εμπορίου επιφέρει τεράστια κέρδη στην Κίνα και το συνεχόμενα αυξανόμενο εμπορικό πλεόνασμα (το οποίο συνεισφέρει στο προϊόν) αποδεικνύει ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση για τα κινέζικα προϊόντα. Στην περίπτωση της Κίνας δεν έχουμε ελεύθερο εμπόριο, υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί στην συναλλαγή εμπορευμάτων και ξένου νομίσματος.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τα μεγέθη, παρατηρήθηκε (κεφάλαιο 2) ότι το 2009 το εμπορικό πλεόνασμα συνεισέφερε το 8% τους συνολικού εγχωρίου προϊόντος. Οι εξαγωγές από 50 δις δολάρια το 1980 (σταθερές τιμές 2005) βρέθηκαν να είναι το 2009 στα 1.110 δις δολάρια, ενώ αντίστοιχα οι εισαγωγές από 36 δις δολάρια το 1980 προσέγγισαν τα 975 δις δολάρια το 2009. Το 2004, η Κίνα ξεπέρασε την Ιαπωνία στις ανταλλαγές προϊόντων καταλαμβάνοντας παγκοσμίως την τρίτη θέση¹²². Το 2007 έγινε ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας, ξεπερνώντας τις Η.Π.Α., η αύξηση στις εξαγωγές της Κίνας ήταν τόσο έντονες τα τελευταία χρόνια, ώστε να υπερδιπλασιαστούν σε μέγεθος μέσα σε 5 χρόνια (2003 – 2008), με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης περίπου 27%, ενώ οι εισαγωγές κατά την περίοδο αυτή αυξήθηκαν κατά μέσο όρο 19% ετησίως.

Οι 5 μεγαλύτεροι εμπορικοί εταίροι σύμφωνα με τα εμπορικά στοιχεία της Κίνας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Η.Π.Α., η Ιαπωνία, η ASEAN¹²³ και το Hong Kong. Το 2008 το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της Κίνας γίνεται στην ΕΕ, στις Η.Π.Α. και στην Ιαπωνία, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών γίνεται από την Ιαπωνία, την ΕΕ και την ASEAN. Στον πίνακα 3.3.1 παρατηρούμε στις δύο τελευταίες στήλες τα νούμερα που προκύπτουν για τα εμπορικά ισοζύγια από την πλευρά της Κίνας και από την πλευρά των βασικών εμπορικών εταίρων της.

---

¹²² Βλ. Global Trade Atlas and World Trade Atlas

¹²³ Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) κράτη μέλη: Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Μπρουνέι, Καμπότζη, Λάος, Μιανμάρ και Βιετνάμ (παρακάτω παρατίθενται περεταίρω πληροφορίες), Βλ. Παράρτημα 4

Πίνακας 3.3.1: Εμπορικές Συναλλαγές Κίνας με τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους, 2008 (σε τρέχοντα δις δολάρια)

Χώρα	Συνολικό Εμπόριο	Κινέζικες Εξαγωγές	Κινέζικες Εισαγωγές	Εμπορικό Ισοζύγιο Κίνας	Εμπορικό Ισοζύγιο (όπως δηλώθηκε από την πλευρά του εμπορικού ετέρου)
Ευρωπαϊκή Ένωση	425.9	293	132.9	160.1	-247.6
Η.Π.Α.	333.8	252.3	81.5	170.8	-266.2
Ιαπωνία	266.8	116.2	150.6	-34.5	-18.6
ASEAN	231	114.1	116.9	-2.8	Δεν υπάρχουν στοιχεία
Χονγκ Κονγκ	203.7	190.8	12.9	177.8	-3.1
Συνολικό Εμπόριο Κίνας	2,560.40	1,428.90	1,131.50	297.4	Δεν υπάρχουν στοιχεία

Πηγή: Global Trade Atlas and World Trade Atlas βασισμένο σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών

Το Hong Kong αν και μικρό κρατίδιο το οποίο ανήκει στην Κίνα έχει μεγάλες εμπορικές σχέσεις με την Κίνα θεωρείται ότι έχει ξεχωριστό τελωνειακό τομέα από την Κίνα. Οπότε εξαγωγές οι οποίες γίνονται μέσω Hong Kong θεωρούνται εξαγωγές προς το Hong Kong.

Ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα της Κίνας είναι το πλεόνασμα της σε φθινό εργατικό δυναμικό, το οποίο έχει σε σχέση με τις υπόλοιπες οικονομικές οντότητες. Το κόστος εργασίας στην Κίνα είναι περίπου 18 φορές μικρότερο σε δολάρια σε σχέση με αυτό των Η.Π.Α.(τα τελευταία πέντε χρόνια)¹²⁴, γεγονός που καθιστά την Κίνα ανταγωνιστική κυρίως στην παραγωγή προϊόντων εντάσεως εργασίας, τα οποία καταλαμβάνουν σημαντικό μερίδιο των εξαγωγών της. Παραθέτοντας τον πίνακα 3.3.2 με τα κυριότερα εμπορεύματα εξαγωγών και εισαγωγών, είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε πιο το ρόλο που θέλει να αναλάβει η Κίνα στο διεθνή καταμερισμό έργων, καθώς επίσης και ποια στρατηγική ακολουθεί για να εκπληρώσει τους στόχους αυτούς.

¹²⁴ Βλ. Bureau of Labor Statistics

Πίνακας 3.3.2: Βασικά εμπορεύματα εξαγωγών και εισαγωγών, 2008

Εξαγωγές			Εισαγωγές		
Είδος	Ποσοστό επί των εξαγωγών	Ρυθμός αύξησης % (2007-2008)	Είδος	Ποσοστό επί των εισαγωγών	Ρυθμός αύξησης % (2007-2008)
Σύνολο	100	17.3	Σύνολο	100	18.3
Ηλεκτρικές μηχανές	23.9	13.9	Ηλεκτρικές μηχανές	23.6	3.5
Μηχανήματα	18.8	17.5	Ορυκτά καύσιμα	14.9	61.1
Ενδύματα	7.9	7.7	Μηχανήματα	12.3	11.5
Σίδηρος & χάλυβας	3.4	31.7	Μεταλλεύματα	7.5	58.1
Έπιπλα	3	19	Εργαλεία εξειδικευμένα (χειρ/κά,οπτικά..)	6.9	12

Πηγή: Global Trade Atlas and World Trade Atlas βασισμένο σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών

Πέρα από τους βασικούς εμπορικούς εταίρους που αναφέρθηκαν προηγουμένως υπάρχουν και άλλοι εμπορικοί εταίροι οι οποίοι είναι επίσης, στρατηγικής σημασίας¹²⁵. Η Αφρική (ορισμένες χώρες), η Βόρεια Κορέα και το Ιράν έχουν σημαντικούς εμπορικούς δεσμούς με την Κίνα. Οι εμπορικές σχέσεις (οι οποίες αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια) με τις χώρες αυτές, γεννούν αρκετά ερωτήματα γιατί από την μια πλευρά αποτελούν στρατηγικούς σύμμαχους της Κίνας όπου η Κίνα προμηθεύεται βασικούς πρωτογενείς πόρους (συμπεριλαμβανομένων και ενεργειακών πόρων) από αυτές, από την άλλη πλευρά είναι χώρες οι οποίες αποτελούν παγκόσμια απειλή σύμφωνα με την εξωτερική πολιτική των Η.Π.Α..

Επίσης σημαντικό στοιχείο, είναι η εισαγωγή της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου¹²⁶ (World Trade Organization, WTO) το 2001, η οποία έδωσε περαιτέρω ώθηση για ανάπτυξη του εμπορικού πλεονάσματος.

¹²⁵ Βλ. Παράρτημα 5, αναλυτικές πληροφορίες εμπορικών στοιχείων

¹²⁶ Βλ. Παράρτημα 6

Στο ισοζύγιο πληρωμών (Balance of Payments) καταγράφονται όλες οι συναλλαγές μιας χώρας με τον υπόλοιπο κόσμο στη διάρκεια ενός έτους. Πιο συγκεκριμένα το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (Current Account Balance, CA) το οποίο είναι μια συνιστώσα του ισοζυγίου πληρωμών αποτελείται από το εμπορικό ισοζύγιο και το ισοζύγιο άδηλων πόρων (εισπράξεις και πληρωμές για μερίσματα, τόκους, κέρδη, συντάξεις κοκ.)¹²⁷. Η συνιστώσα αυτή, είναι η σημαντικότερη από όλες τις άλλου είδους πληρωμές διότι δείχνει τη δύναμη της χώρας σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο, επηρεάζει το εθνικό εισόδημα και δείχνει κατά πόσο είναι αναγκαίος ο εξωτερικός δανεισμός¹²⁸. Στον πίνακα 3.3.3 παρατηρείται ότι CA ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν διαφοροποιείται αισθητά με αυτό του εμπορικού ισοζυγίου, δηλαδή παραμένει υψηλό τα τελευταία έτη, στοιχείο που υποδηλώνει τη δυναμική της χώρας αλλά και την ανεξαρτητοποίηση σε ένα βαθμό από τις εξωτερικές νομισματικές πολιτικές.

Όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις από και προς το εξωτερικό (Foreign Direct Investment), φαίνεται στον πίνακα 3.3.3 ότι από το 1993 και ύστερα ότι αυξάνονται οι επενδύσεις προς την Κίνα, ενώ από την αντίθετη πλευρά δεν παρατηρείται καμία αισθητή αύξηση. Στις επενδύσεις προς την Κίνα παρατηρείται το φαινόμενο "round-tipping"¹²⁹, το οποίο ίσως και να ανεβάζει το ποσοστό κατά ένα σημαντικό βαθμό. Οι επενδύσεις προς το εξωτερικό, γίνονται κυρίως στους κλάδους του εμπορίου και λιγότερο των τραπεζών, όπου όπως αναφέρθηκε στις προηγούμενες ενότητες του κεφαλαίου έχουν δημιουργηθεί "κολοσσιαίες" κρατικές εταιρείες με αρκετή κεφαλαιακή δύναμη ώστε να επενδύουν σε μεγάλο βαθμό.

---

¹²⁷ Για επίσημο ορισμό βλ. IMF Balance of Payments Manual

¹²⁸ Βλ. Ν.Κωστελέτου, "Θεωρία Ισοζυγίου Πληρωμών και Διεθνές Νομισματικό Σύστημα", 2006

¹²⁹ Φαινόμενο στο οποίο κινέζικα κεφάλαια μεταφέρονται σε χώρες με ιδανικά χαρακτηριστικά, ώστε να επωφεληθούν από αυτά, τα οποία κεφάλαια επιστρέφουν στην Κίνα

Πίνακας 3.3.3: Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών & Άμεσες ξένες επενδύσεις (FDI)

Έτος	Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	Άμεσες ξένες επενδύσεις, καθαρές εισροές (% του ΑΕΠ)	Άμεσες ξένες επενδύσεις, καθαρές εκροές (% του ΑΕΠ)
1980	n/a	n/a	n/a
1981	n/a	n/a	n/a
1982	3	0	0
1983	2	0	0
1984	1	0	0
1985	-4	1	0
1986	-2	1	0
1987	0	1	0
1988	-1	1	0
1989	-1	1	0
1990	3	1	0
1991	3	1	0
1992	2	3	1
1993	-3	6	1
1994	1	6	0
1995	0	5	0
1996	1	5	0
1997	4	5	0
1998	3	4	0
1999	2	4	0
2000	2	3	0
2001	1	3	1
2002	2	3	0
2003	3	3	0
2004	4	3	0
2005	7	4	1
2006	9	3	1
2007	11	4	0
2008	10	3	1
2009	6	2	1

Πηγή: State Administration of Foreign Exchange (Κινέζικη διοικητική αρχή)

Κεφάλαιο 4^ο : ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Ένας σημαντικός παράγοντας στις θεωρίες ανάπτυξης μια οικονομίας, ίσως από τους σημαντικότερους¹³⁰, είναι οι μεταβολές στην τεχνολογία. Η τεχνολογία της παραγωγής είναι μια συγκεκριμένη μέθοδος συνδυασμού των εισροών για την παραγωγή του προϊόντος¹³¹. Ως τεχνολογία ορίζονται όλες οι γνωστές τεχνικές, ενώ ως τεχνολογική πρόοδος χαρακτηρίζουμε νέες τεχνικές όπου με τις ίδιες εισροές παράγουν μεγαλύτερο αποτέλεσμα από τις ήδη υπάρχουσες, ποιοτικές βελτιώσεις και καινοτομίες¹³². Η τεχνολογική πρόοδος οφείλεται στις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (Research and Development) καθώς επίσης και στη διάχυση της γνώσης¹³³.

Στο κεφάλαιο αυτό, σκοπός είναι να εκτιμηθούν οι μεταβολές στην τεχνολογία παραγωγής για την συνολική οικονομία της Κίνας. Η συνολική παραγωγικότητα των εισροών (Total Factor Productivity T.F.P.), είναι ο δείκτης που εκφράζει το γενικό τεχνολογικό επίπεδο της χώρας.

Όπως υποστηρίζει ο Joel Mokyr, ένας βασικός λόγος για τον οποίο τα "πλούσια" έθνη παράγουν περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες είναι το επίπεδο της τεχνολογίας τους. Στην περίπτωση της Κίνας, το ερώτημα είναι, γιατί ένα κράτος με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τους περισσότερους εργαζομένους στο πλανήτη, δεν έχει αντίστοιχα το μεγαλύτερο προϊόν. Το ερώτημα αυτό, αν και είναι εύλογο, είναι εσφαλμένο διότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στη δημιουργία προϊόντος, όπως το φυσικό κεφάλαιο, η τεχνολογική πρόοδος και το οικονομικό και θεσμικό περιβάλλον.

Για να γίνει η εκτίμηση της τεχνολογίας παραγωγής και της μεταβολής της, απαιτείται η κατάλληλη συνάρτηση παραγωγής και το αντίστοιχο μεθοδολογικό πλαίσιο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, χρησιμοποιείται το υπόδειγμα του Solow για την εκτίμηση της συνολικής παραγωγικότητας, μέσω της συνάρτησης παραγωγής

---

¹³⁰ Βλ. O.E.C.D. 1996 p.57

¹³¹ Βλ. Begg et al. 1998, p.258

¹³² Βλ. Jones 1993 p.190, Rosenberg 1982, p.3

¹³³ Βλ. O.E.C.D. 1996

Cobb-Douglas. Η εξωγενής¹³⁴ προσέγγιση της τεχνολογίας μας δίνει συνολικά τη συμβολή της στην ανάπτυξη του συστήματος αναφοράς.

---

¹³⁴ Στις σύγχρονες θεωρίες οικονομικής ανάπτυξης, η τεχνολογία θεωρείται, είτε εξωγενής είτε ενδογενής. Στην εξωγενή προσέγγιση μπορεί να μελετηθεί η συνεισφορά της τεχνολογίας όταν οι συντελεστές παραγωγής παραμένουν σταθεροί. Ο συντελεστής A (τεχνολογία) όπως αναφαιρέτα παρακάτω είναι μια παράμετρος εξωγενής μεταβλητή.

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ GROWTH ACCOUNTING

Προτού, όμως περιγραφεί το μεθοδολογικό πλαίσιο, είναι αναγκαίο να περιγράψουμε τη συνάρτηση παραγωγής και το υπόδειγμα Cobb-Douglas. Η νεοκλασική μέθοδος περιγραφής της παραγωγικής διαδικασίας γίνεται μέσω μιας μαθηματικής συνάρτησης, τη συνάρτηση παραγωγής. Η συνάρτηση αυτή είναι μια σχέση μεταξύ παραγόμενου προϊόντος και συντελεστών παραγωγής, δηλαδή στη συνάρτηση αυτή γίνεται η προσπάθεια να μοντελοποιηθεί μαθηματικά το πώς ο συνδυασμός αυτών των συντελεστών μετασχηματίζεται σε προϊόν.

Η συνάρτηση παραγωγής ορίζεται ως η μέγιστη ποσότητα παραγωγής Y που μπορεί να επιτευχθεί από κάθε τεχνικά αποτελεσματικό συνδυασμό¹³⁵ των συντελεστών παραγωγής $X_1, X_2, \dots, X_n$ στη μονάδα του χρόνου, με τα μεγέθη να εκφράζονται σε φυσικές μονάδες¹³⁶.

Η γενική μορφή της συνάρτησης παραγωγής, στις περισσότερες οικονομετρικές εφαρμογές έχει την εξής μορφή :

$$Y=A \cdot f(L,K) \quad (4.1)$$

Όπου Y το προϊόν, L η εργασία, K το κεφάλαιο και A μια παράμετρος που εκφράζει το επίπεδο της τεχνολογίας.

Επιπλέον, η συνάρτηση παραγωγής μας δίνει τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε την κατά κλίμακα απόδοση της παραγωγικής διαδικασίας, δηλαδή εκφράζεται κατά πόσο επηρεάζεται το προϊόν από μια μεταβολή ενός ή όλων των συντελεστών. Το μειονέκτημα της συνάρτησης αυτής, είναι ότι ομογενοποιεί τα μεγέθη των συντελεστών, τα οποία μεγέθη προκύπτουν από διαφορετικούς παράγοντες¹³⁷.

¹³⁵ Βλ. Beggt et al. (1998),p.256

¹³⁶ Βλ. Π.Μιχαηλίδης, "Οικονομική της Τεχνολογίας", 2010, p.141

¹³⁷ Βλ. Thirlwall, "Μεγέθυνση και Ανάπτυξη", Αθήνα Εκδ.Παπαζήση (2001,pp185-187)

Στην περίπτωση όπου λαμβάνονται υπόψη δύο συντελεστές παραγωγής για την συνάρτηση (βλ. εξίσωση 4.1), έχουμε:

$$Y=A(t) \cdot L(t)^a \cdot K(t)^b \quad (4.2)$$

Όπου $Y>0$, $L>0$, $K>0$, $A>0$, $a>0$, $b>0$, με a και b να είναι οι παράμετροι του υποδείγματος και A η εξωγενής μεταβλητή που εκφράζει την τεχνολογία και t ο χρόνος.

Για να ελέγξουμε τις αποδόσεις κλίμακας μας ενδιαφέρει η τιμή $a+b$:

- α) αν $a+b>1$ έχουμε αύξουσες αποδόσεις κλίμακας
- β) αν $a+b<1$ έχουμε φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας
- γ) αν $a+b=1$ έχουμε σταθερές αποδόσεις κλίμακας

Το κατά πόσο μια ίσο-ποσοστιαία θα οδηγήσει σε μια μεγαλύτερη, μικρότερη ή ίση ποσοστιαία αύξηση της παραγωγής, χαρακτηρίζει και αντίστοιχα τις αποδόσεις κλίμακας σε αύξουσες, φθίνουσες και σταθερές.

Η μέθοδος εκτίμησης, δηλαδή το πώς μεταβάλλονται οι τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής (Y), όταν γνωρίζουμε τις τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών (L, K) βασίζεται στην συνάρτηση Cobb-Douglas.

Από την εξίσωση $Y=A(t) \cdot L(t)^a \cdot K(t)^b$ (4.2) προκύπτει η παρακάτω εξίσωση :

$$\ln Y(t) = \ln A(t) + a \ln L(t) + b \ln K(t) \quad (4.3)$$

Επομένως το υπόδειγμα αντιστοιχεί σε ένα υπόδειγμα γραμμικής συσχέτισης :

$$Y = b_0 + b_1 X_1 + \dots + b_k X_k + \varepsilon$$

Όπου X_i οι ανεξάρτητες μεταβλητές, Y η εξαρτημένη μεταβλητή και ε ο διαταρακτικός όρος (εκφράζει όρους που δεν συμπεριελήφθησαν και σφάλματα).

Για να εκτιμηθούν οι παράμετροι β_i , η μέθοδος η οποία συνίσταται¹³⁸ είναι η Μέθοδος των Ελαχίστων Τετραγώνων (Ordinary Least Squares, O.L.S). Προσδιορίζονται οι τιμές β_i των παραμέτρων b_i , που ελαχιστοποιούν το άθροισμα των τετραγώνων όλων των αποκλίσεων μεταξύ εμπειρικών και θεωρητικών τιμών¹³⁹. Οι κλασικές υποθέσεις της μεθόδου, οι οποίες αν πληρούνται, οι εκτιμήτριες των παραμέτρων είναι αμερόληπτες, γραμμικές και άριστες, είναι οι εξής :

- Ο διαταρακτικός όρος είναι τυχαία μεταβλητή με κανονική κατανομή και μέσο μηδέν.
- Η κατανομή των τιμών του διαταρακτικού όρου έχει σταθερή διακύμανση.
- Κάθε τιμή του διαταρακτικού όρου είναι ανεξάρτητη από οποιαδήποτε άλλη.
- Οι τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών είναι καθορισμένοι αριθμοί.
- Οι ανεξάρτητες μεταβλητές δεν συνδέονται με ακριβείς γραμμικές σχέσεις.

Έχοντας περιγράψει πως εξειδικεύεται το υπόδειγμα (εξειδίκευση της συνάρτησης Cobb-Douglas) και πως εκτιμούνται οι παράμετροι του, είμαστε σε θέση να περιγράψουμε τη μεθοδολογία του Growth Accounting, η οποία πρώτο-εισήχθει από το Solow. Η μεθοδολογία, βασίζεται στην εκτίμηση της μεταβολής της τεχνολογίας μέσω της συνάρτησης παραγωγής. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Growth Accounting, η διαφορά των ρυθμών μεταβολής του προϊόντος και των εισροών ισούται με το ρυθμό μεταβολής ενός παράγοντα που αναφέρεται στην παραγωγικότητα του συστήματος. Ο ρυθμός μεταβολής αυτού του παράγοντα συνολικά (Total Factor Productivity-T.F.P.) εκφράζει την τεχνολογική αλλαγή (technological change).

Με βάση τη συνάρτηση παραγωγής: $Y = A \cdot f(L, K)$ όπου Y το προϊόν, L η εργασία, K το κεφάλαιο και A η τεχνολογία. Η συνάρτηση εξειδικεύεται στο υπόδειγμα Cobb-Douglas το οποίο χρησιμοποιείται συνήθως στην εφαρμογή αυτή¹⁴⁰, στην περίπτωση αυτή παίρνει τη μορφή: $Y = A(t) \cdot L(t)^a \cdot K(t)^b$, με a και b να είναι οι παράμετροι του υποδείγματος.

¹³⁸ Βλ. Stewart "Applied Econometrics", Thompson Inc, 2005

¹³⁹ Βλ. Π.Μιχαηλίδης, "Οικονομική της Τεχνολογίας", 2010, p.143

¹⁴⁰ Βλ. Π.Μιχαηλίδης, "Οικονομική της Τεχνολογίας", 2010, p.145

και παραγωγίζοντας ως προς το χρόνο έχουμε:

$$\frac{\partial \ln Y(t)}{\partial Y(t)} \cdot \frac{\partial Y(t)}{\partial t} = \frac{\partial \ln A(t)}{\partial A(t)} \cdot \frac{\partial A(t)}{\partial t} + a \cdot \frac{\partial \ln L(t)}{\partial L(t)} \cdot \frac{\partial L(t)}{\partial t} + b \cdot \frac{\partial \ln K(t)}{\partial K(t)} \cdot \frac{\partial K(t)}{\partial t}$$

$$\text{Οπότε: } \frac{\partial Y(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{Y(t)} = \frac{\partial A(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{A(t)} + a \cdot \frac{\partial L(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{L(t)} + b \cdot \frac{\partial K(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{K(t)} \quad (4.4)$$

Επομένως:

$$\frac{\partial A(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{A(t)} = \frac{\partial Y(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{Y(t)} - \left(a \cdot \frac{\partial L(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{L(t)} + b \cdot \frac{\partial K(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{K(t)} \right) \quad (4.5)$$

Τα a και b αποτελούν τη συμβολή των συντελεστών παραγωγής (factor shares), εργασίας και κεφαλαίου στο σχηματισμό του. Στην εξίσωση (4.4), φαίνεται ότι ο ρυθμός μεταβολής του παραγόμενου προϊόντος εξαρτάται από τον ρυθμό μεταβολής των παραγωγικών συντελεστών και το ρυθμό μεταβολής της τεχνολογικής αλλαγής.

Οι όροι l και k που περιγράφονται από τις παρακάτω εξισώσεις, εκφράζουν αντίστοιχα τους ρυθμούς μεταβολής της παραγωγικότητας της εργασίας (Y/L) και του κεφαλαίου (Y/K)¹⁴¹.

$$l = \frac{\partial Y(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{Y(t)} - \frac{\partial L(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{L(t)} \quad (4.6)$$

$$k = \frac{\partial Y(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{Y(t)} - \frac{\partial K(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{K(t)} \quad (4.7)$$

Το ποσοστό της αύξησης του συνολικού προϊόντος το οποίο οφείλεται στην τεχνολογία¹⁴², εκφράζεται από τον λόγο:

$$\pi = \left[\frac{\partial A(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{A(t)} \right] / \left[\frac{\partial Y(t)}{\partial t} \cdot \frac{1}{Y(t)} \right] \quad (4.8)$$

¹⁴¹ Βλ. Romer D. (1996), "Advanced Macroeconomics", The McGraw Hill Companies, p.26

¹⁴² Βλ. Thirlwall, Μεγέθυνση και Ανάπτυξη, Αθήνα Εκδ.Παπαζήση (2001,p189)

4.2 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ : ΚΙΝΑ

Στην περίπτωση της Κίνας, θα εφαρμοστεί η μεθοδολογία που αναλύθηκε προηγούμενα την περίοδο 1980-2009, για το σύνολο της κινέζικης οικονομίας. Οι πηγές των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν είναι δύο. Τα στοιχεία της απασχόλησης προέρχονται από τη βάση δεδομένων του ΔΝΤ (IMF). Το απόθεμα παγίου κεφαλαίου θεωρείται ότι αποτελεί μια ικανοποιητική προσέγγιση της εκτίμησης της συμβολής του συγκεκριμένου συντελεστή στην ανάπτυξη της οικονομίας¹⁴³. Για να υπολογιστεί, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος Perpetual Inventory (βλ. παράρτημα 8). Τα στοιχεία του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (τα οποία είναι αναγκαία για τον υπολογισμό του αποθέματος κεφαλαίου) αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων των Ηνωμένων Εθνών (United Nations, UN). Δεν χρησιμοποιήθηκε ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Consumer Price Index, CPI), διότι δίνονται οι τιμές των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου σε σταθερές (του 2005) αλλά και τρέχουσες τιμές¹⁴⁴.

Αρχικά, υπολογίζεται το απόθεμα παγίου κεφαλαίου στο μέσο του έτους t με τη χρήση της μεθόδου Perpetual Inventory. Στη συνέχεια υπολογίζεται ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (M.E.P.M. βλ. παράρτημα 7) της εξεταζόμενης περιόδου για το προϊόν ($\dot{Y}/Y$), την εργασία ($\dot{L}/L$) και το κεφάλαιο ($\dot{K}/K$). Με τη χρήση των παραπάνω εκτιμάται η παραγωγικότητα της εργασίας (l) και του κεφαλαίου (k). Εφαρμόζοντας τη Μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων (O.L.S.), με $\ln Y(t)$ να είναι η εξαρτημένη μεταβλητή και $\ln L(t)$, $\ln K(t)$ να είναι οι ανεξάρτητες, εκτιμώνται τα $A(t)$, a και b . Τέλος, αφού έχουν υπολογισθεί οι απαραίτητες τιμές υπολογίζεται η μεταβολή του τεχνολογικού επιπέδου ($\dot{A}/A$) και στη συνέχεια γίνεται εκτίμηση του π , δηλαδή του ποσοστού που εκφράζει τη μεταβολή του προϊόντος, η οποία οφείλεται στη μεταβολή της τεχνολογίας (συνεισφορά του T.F.P.).

Στον πίνακα 4.2.1 παρουσιάζονται τα μεγέθη που χρειάζονται για την εφαρμογή της μεθοδολογίας, δηλαδή το ΑΕΠ (Y), η εργασία (L) και το κεφάλαιο (K) για την εξεταζόμενη περίοδο (1980-2009).

¹⁴³ Βλ. Κουτσογιάννη-Κοκκοβα,Α.(1964), Συναρτήσεις παραγωγής της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα ΚΕΠΕ

¹⁴⁴ Για τα μεγέθη υπάρχουν πληροφορίες στο παράρτημα 1, για τον τρόπο υπολογισμού (metadata) από τους αντίστοιχους οργανισμούς.

Πίνακας 4.2.1: Δεδομένα ΑΕΠ (Y),εργασία (L), κεφάλαιο (K)

Έτος	Y (σε σταθερά δολάρια του 2005)	Απασχολούμεν οι (L) σε χιλιάδες	Κεφαλαιακό απόθεμα στο μέσο του έτους t, K(t)	t = time (χρόνος)
1980	220,761	477,957	42,620	1
1981	232,372	495,778	42,012	2
1982	253,320	514,658	46,772	3
1983	280,920	535,765	52,849	4
1984	323,538	550,484	48,701	5
1985	367,126	564,708	58,271	6
1986	399,657	578,740	63,081	7
1987	445,906	592,622	72,177	8
1988	496,144	606,590	78,507	9
1989	516,345	612,490	67,639	10
1990	536,130	624,599	69,494	11
1991	585,454	641,479	79,517	12
1992	668,586	649,881	99,432	13
1993	762,215	650,984	132,176	14
1994	862,041	658,831	151,674	15
1995	956,255	666,895	167,976	16
1996	1,051,852	674,378	184,371	17
1997	1,149,661	682,219	198,561	18
1998	1,239,310	689,477	219,895	19
1999	1,333,501	697,030	232,275	20
2000	1,445,552	704,179	255,524	21
2001	1,565,647	704,681	277,387	22
2002	1,708,181	712,045	311,145	23
2003	1,879,053	718,486	359,881	24
2004	2,068,930	724,329	399,895	25
2005	2,302,719	730,201	440,011	26
2006	2,595,164	735,806	483,244	27
2007	2,963,678	740,235	527,984	28
2008	3,248,191	761,343	570,808	29
2009	3,543,776	751,830	684,543	30

Υποσημείωση: Το Y και το K είναι σε εκατομμύρια δολάρια.

Η εφαρμογή της μεθοδολογίας υλοποιείται για περιόδους οι οποίες προσδιορίζονται από τις χρονολογίες του κεφαλαίου 2, δηλαδή ορίζονται υποπεριόδοι για τις οποίες υπάρχει εύρος τιμών. Οπότε για τις υποπεριόδους 1980-1993, 1980-2005, 1984-2005, 1993-2005 και 1993-2009, της συνολικής περιόδου 1980-2009 θα υπολογιστούν και εκτιμηθούν τα αντίστοιχα μεγέθη τα οποία χρειάζονται για την εκτίμηση του τεχνολογικού επιπέδου της κινέζικης οικονομίας. Αφού, μετατρέψουμε τις τιμές του πίνακα για κάθε περίοδο στη ζητούμενη λογαριθμική μορφή, στη συνέχεια εφαρμόζουμε O.L.S. και προκύπτουν τα αποτελέσματα του πίνακα 4.2

Πίνακας 4.2.2: Αποτελέσματα O.L.S.

Περίοδος	LnA(t)	t-stat	a	t-stat	b	t-stat	a+b	R ²	S.E.	DW-stat
1980-2009	-16.6559	-6.8268	1.8120	8.0600	0.6920	21.1812	2.5040	0.9960	0.0550	0.8010
1980-1993	-23.5030	-9.7390	2.7347	9.6524	0.3921	4.4850	3.1268	0.9904	0.0425	1.3182
1980-2005	-19.2164	-9.6253	2.1025	11.1951	0.6198	20.5355	2.7223	0.9968	0.0428	1.1853
1984-2005	-19.7683	-4.7622	2.1577	5.8406	0.6100	13.7021	2.7677	0.9960	0.0401	0.7927
1993-2005	-33.2372	-4.7834	3.1723	5.2880	0.6005	10.2137	3.7728	0.9991	0.0276	2.0369
1993-2009	-20.9882	-1.9402	2.0353	2.1974	0.7586	8.8016	2.7939	0.9970	0.0402	0.7751

Στον παραπάνω πίνακα περιέχονται οι τιμές των παραμέτρων της συνάρτησης παραγωγής (Cobb-Douglas). Επομένως οι αντίστοιχες εκτιμημένες συναρτήσεις (βλ. εξίσωση 4.3) είναι οι εξής:

- 1980-2009 $\text{LnY}(t) = -16.659 + 1.812\text{LnL}(t) + 0.692\text{LnK}(t)$
- 1980-1993 $\text{LnY}(t) = -23.503 + 2.7347\text{LnL}(t) + 0.3921\text{LnK}(t)$
- 1980-2005 $\text{LnY}(t) = -19.2164 + 2.1025\text{LnL}(t) + 0.6198\text{LnK}(t)$
- 1984-2005 $\text{LnY}(t) = -19.7683 + 2.1577\text{LnL}(t) + 0.61\text{LnK}(t)$
- 1993-2005 $\text{LnY}(t) = -33.237 + 3.172\text{LnL}(t) + 0.601\text{LnK}(t)$
- 1993-2009 $\text{LnY}(t) = -20.9882 + 2.0353\text{LnL}(t) + 0.7586\text{LnK}(t)$

Με βάση την οικονομική θεωρία, οι παράμετροι a και b οι οποίες εκτιμήθηκαν έχουν τις αναμενόμενες τιμές, είναι θετικές. Οι παράμετροι εμφανίζονται στατιστικά

σημαντικές και το υπόδειγμα εμφανίζεται να έχει ιδιαίτερα υψηλή προσαρμογή στα στατιστικά δεδομένα (διότι το R^2 , βρίσκεται κοντά στη μονάδα) δηλαδή, υψηλή ερμηνευτική ικανότητα (το ανεξηγήσιμο υπόλοιπο οφείλεται σε παράγοντες που δεν συμπεριελήφθησαν αλλά και σε σφάλματα¹⁴⁵). Τα τυπικά σφάλματα των εκτιμημένων παραμέτρων είναι χαμηλά και η τιμή του t-statistics παρουσιάζεται ως στατιστικά μη σημαντική. Επίσης, δεν εμφανίζονται ενδείξεις παραβίασης των υποθέσεων σχετικά με τα κατάλοιπα, επειδή η στατιστική Durbin Watson statistic δείχνει ότι δεν αυτοσυσχετίζονται¹⁴⁶.

Η απόδοση κλίμακας της κινέζικης οικονομίας συνολικά εκτιμήθηκε ως αύξουσα, γεγονός που παρατηρείται και στις υποπεριόδους. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε ισο-ποσοστιαία μεταβολή των εισροών κεφαλαίου και εργασίας κατά 1% για παράδειγμα, έχουμε αύξηση της συνολικής παραγωγής παραπάνω από 1%.

Πίνακας 4.2.3: Μέσοι Ετήσιοι Ρυθμοί Ανάπτυξης (Μ.Ε.Ρ.Μ.)

Περίοδος	$\dot{Y}/Y$	$\dot{L}/L$	$\dot{K}/K$	λ	κ	$\dot{A}/A$	π
1980-2009	0.10012	0.01423	0.10538	0.08589	-0.00526	0.0014123	0.0141059
1980-1993	0.09947	0.02407	0.07653	0.0754	0.02294	0.0036384	0.0365774
1980-2005	0.0991	0.01566	0.1041	0.08344	-0.005	0.0016537	0.0166869
1984-2005	0.09704	0.01275	0.11194	0.08429	-0.0149	0.0012459	0.0128393
1993-2005	0.11479	0.00944	0.10093	0.10535	0.01386	0.024235	0.2111249
1993-2009	0.09775	0.00915	0.10347	0.0886	-0.0057	0.0006347	0.0064927

Οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ.) του προϊόντος, της εργασίας και του κεφαλαίου παρουσιάζουν 10%, 1% και 11% αντίστοιχα, ανάπτυξη. Οι Μ.Ε.Ρ.Μ. της παραγωγικότητας της εργασίας και του κεφαλαίου κυμαίνονται στο 9% και -0.5% αντίστοιχα. Αυτό το στοιχείο, μπορεί να μεταφραστεί ως το ότι η γενικότερη αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας από τη μια σχετίζεται με τη βελτίωση της τεχνολογικής σχέσης του προϊόντος με την εργασία σε μεγάλο βαθμό,

¹⁴⁵ Βλ. Π.Μιχαηλίδης, Οικονομική της Τεχνολογίας, 2010, π.149

¹⁴⁶ Στις 5 περιπτώσεις οι τιμές φαίνονται να είναι πιο κοντά στο 2 από ότι στο 0

ενώ από την άλλη η τεχνολογική σχέση του προϊόντος με το κεφάλαιο επιδεινώνεται σε μικρό βαθμό. Με λίγα λόγια παρατηρείται αισθητά μεγάλη αύξηση στην παραγωγικότητα της εργασίας και αισθητά μικρή μείωση στην παραγωγικότητα του κεφαλαίου.

Η κινεζική οικονομία για την εξεταζόμενη περίοδο, αλλά και τις υποπεριόδους παρουσιάζει αύξουσες αποδόσεις κλίμακας. Αυτό όπως έχουμε αναφέρει και προηγούμενα, ερμηνεύεται πως για κάθε ισο-ποσοστιαία μεταβολή των εισροών κεφαλαίου και εργασίας κατά 1% θα έχουμε παραπάνω από 1% μεταβολή της συνολικής παραγωγής.

Όσο αφορά τις τιμές της ελαστικότητας του προϊόντος ως προς την εργασία και το κεφάλαιο, a και b αντίστοιχα, παρατηρούμε ότι το a είναι αρκετά μεγαλύτερο από το b (τριπλάσιο για τη συνολική περίοδο). Αυτό σημαίνει ότι η μεταβολή μιας μονάδας εισροής εργασίας επιφέρει μεγαλύτερη μεταβολή στην παραγωγή προϊόντος από ότι επιφέρει η μεταβολή μιας μονάδας εισροής κεφαλαίου.

Η συνεισφορά της τεχνολογίας στην αύξηση του προϊόντος της κινεζικής οικονομίας, την περίοδο 1980-2009 είναι 1.4% ποσοστό αρκετά χαμηλό για τα δεδομένα χωρών του Ο.Ο.Σ.Α.¹⁴⁷ για αντίστοιχες περιόδους. Για την περίοδο 1993-2005 η οποία παρουσιάζεται στατιστικά πιο σημαντική¹⁴⁸ από τις υπόλοιπες περιόδους, παρατηρείται ότι η συνεισφορά αυτή της τεχνολογίας προσεγγίζει το 21%, στοιχείο το οποίο μπορεί να ερμηνευθεί πως η συνεισφορά της τεχνολογίας παίζει σημαντικό ρόλο από τη δεκαετία του '90 και ύστερα. Επίσης για την ίδια περίοδο ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης του Τ.Φ.Π. υπολογίσθηκε 2.4%. Τα αποτελέσματα της μεθόδου αυτής για άλλες χώρες (Η.Π.Α., Μεγάλη Βρετανία και Ε.Ε.) δείχνουν ότι τις δεκαετίες του '80 και '90 οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί ανάπτυξης του Τ.Φ.Π. δεν ξεπέρασαν το 2%¹⁴⁹, το οποίο αν συγκριθεί με το 2.4% της σημαντικότερης στατιστικά περιόδου 1993-2005 της Κίνας φανερώνει ότι παρόλη την χαμηλή επίδραση της τεχνολογίας στο ΑΕΠ υπάρχει σχετικά μεγάλη τεχνολογική ανάπτυξη. Τεχνολογική ανάπτυξη η οποία μπορεί να οφείλεται στη γενικότερη αύξηση των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου και ειδικότερα στην ανάπτυξη του κεφαλαιακού αποθέματος των προηγούμενων ετών (λόγω αποταμίευσης και πλεονασματικού εμπορικού ισοζυγίου).

¹⁴⁷ Βλ. Ο.Ε.Κ.Δ. 1996, p.60, επίσης σχετικές συγκρίσεις για την συνεισφορά της τεχνολογίας σε άλλες χώρες γίνανε με στοιχεία από τις βάσεις δεδομένων του Groningen University (http://www.ggdc.net/databases/ted_growth)

¹⁴⁸ Δηλαδή οι έλεγχοι R^2 , S.E. και DW-stat έχουν τις ικανοποιητικότερες συγκλίσεις.

¹⁴⁹ Οι συγκρίσεις έγιναν με στοιχεία από τις βάσεις δεδομένων του Groningen University

Στην περίπτωση, την οποία θεωρήσουμε ότι οι παράμετροι a και b για κάθε υποπερίοδο είναι ίδιοι με αυτές της συνολικής περιόδου προς μελέτη, δηλαδή $a=1.8120$ και $b=0.6920$ ¹⁵⁰. Αντικαθιστώντας τις τιμές αυτές, οι νέες τιμές που προκύπτουν για την μεταβολή του τεχνολογικού επιπέδου και για το ποσοστό της τεχνολογίας που προσφέρει στο προϊόν είναι οι εξής:

Πίνακας 4.2.4: Μέσοι Ετήσιοι Ρυθμοί Ανάπτυξης A , π

Περίοδος	$\dot{A} / A$	π (%)
1980-2009	0.00141	0.01411
1980-1993	0.00290	0.02912
1980-2005	-0.00131	0.01325
1984-2005	-0.00353	0.03633
1993-2005	0.02784	0.24254
1993-2009	0.00957	0.09789

Στις νέες αυτές τιμές παρατηρούμε ότι δεν διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό από τις προηγούμενες, διότι και τα αντίστοιχα a και b που προέκυψαν για τις υποπεριόδους δεν διαφοροποιούνται αισθητά ως προς το μέγεθος τους και την αναλογία τους (το a εμφανίζεται να είναι περίπου τριπλάσιο με τετραπλάσιο σε σχέση με το b).

Τα ασφαλέστερα συμπεράσματα όπως αναφέρθηκε προηγουμένως προκύπτουν για την περίοδο 1993-2005. Αν και έρχεται σε απόκλιση με τις υπόλοιπες περιόδους, εκτός από στατιστικά σημαντικότερη εξαγει αποτελέσματα τα οποία θα μπορούσε να υποστηριχθεί η άποψη ότι είναι λογικότερα και πιο κοντά στην πραγματικότητα σε σύγκριση με σύγχρονες οικονομίες άλλων χωρών¹⁵¹.

¹⁵⁰ Δηλαδή θεωρήσουμε ότι οι ελαστικότητες του προϊόντος ως προς την εργασία και το κεφάλαιο δεν μεταβάλλονται, θεωρούμε ότι οι ελαστικότητες της συνολικής περιόδου χαρακτηρίζουν κάθε υποπερίοδο.

¹⁵¹ Έγινε εκτενής παρατήρηση πάνω στις τιμές των συντελεστών προς εκτίμηση σε σχέση με άλλες χώρες για παρόμοιες περιόδους από την βάση δεδομένων του Groningen University (http://www.ggdc.net/databases/ted_growth).

4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει το πρόβλημα της σχετικής ανεπάρκειας της Κίνας σε τεχνολογικές υποδομές. Από την εποχή των δυναστειών, αν και τα ιστορικά στοιχεία δηλώνουν ότι σε κάποιες φάσεις της ιστορίας της υπήρχαν τεχνολογικές εξελίξεις και κατάλληλες οικονομικές συνθήκες, δεν δόθηκε η αντίστοιχη ώθηση ώστε οι εξελίξεις αυτές να ενσωματωθούν δυναμικά στην οικονομία και να ενισχύσουν την ανάπτυξη του προϊόντος στο βαθμό, τουλάχιστον, που παρατηρείται σε άλλες οικονομίες. Όσον αφορά τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, μετά από την πτώση του τελευταίου αυτοκράτορα της Κίνας, η χώρα επηρεάζεται σημαντικά από το σύστημα λειτουργίας της πρώην Σοβιετικής Ένωσης¹⁵². Έτσι, υιοθετεί ένα παρόμοιο οικονομικό σύστημα βασισμένο και σε παρόμοιες τεχνολογικές δομές. Σύστημα το οποίο δίνει έμφαση στην εντατική χρησιμοποίηση του εργατικού δυναμικού (το σύστημα οργάνωσης σε κομμούνες υποδηλώνει αυτή τη συμπεριφορά). Επίσης, ο Μao πίστευε ότι η αύξηση των εργατών επιφέρει ίση αναλογικά αύξηση στο προϊόν¹⁵³, στοιχείο το οποίο αποτυπώνει τη διαφοροποίηση ανάμεσα στην έμφαση της εργασίας και της τεχνολογίας η οποία εισάγεται σε μια οικονομία.

Από τις μεταρρυθμίσεις και ύστερα (1978 μέχρι προσφάτως), η συνεισφορά της τεχνολογίας στην αύξηση του προϊόντος εξακολουθεί να είναι αρκετά χαμηλή. Από τη δεκαετία του '90 και ύστερα, λαμβάνει ποσοστά της τάξης του 21% με ένα μέσο ετήσιο ρυθμό 2.4%(σχετικά υψηλό). Το στοιχείο αυτό είναι συμβατό με τα συμπεράσματα τα οποία διατυπώθηκαν στο κεφάλαιο 2, δηλαδή η αύξηση των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (νέοι εξοπλισμοί, νέες εγκαταστάσεις κοκ.) σε συνδυασμό με την παράλληλη αύξηση στο εμπόριο (εισαγωγή νέων τεχνολογιών και τεχνοτροπιών από το εξωτερικό κοκ.) κατάφεραν να αυξήσουν τα επίπεδα της τεχνολογίας.

Η ελαστικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου ως προς το προϊόν, επιβεβαιώνει τη διαίσθηση ότι το κινέζικο προϊόν εξαρτάται σε πιο σημαντικό βαθμό από την εργασία σε σχέση με το κεφάλαιο. Αναφέρθηκε πριν, ότι στην περίοδο του Μao, σύμφωνα με τις πηγές το εργατικό δυναμικό της, ήταν και ο βασικός πυλώνας

¹⁵² Βλ. Don C. Price. "Russia and the Roots of the Chinese Revolution." Cambridge: Harvard University Press, 1974.

¹⁵³ Βλ. G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007, paragr: Experiments with Planning and Economic Disruptions

της παραγωγής της. Μπορεί να υποστηριχθεί η άποψη ότι το εργατικό δυναμικό (το οποίο δεν απολαμβάνει αναλογικά την αύξηση του προϊόντος) συνεχίζει να έχει το βασικό ρόλο στην παραγωγή της Κίνας, με την τεχνολογία να εισέρχεται τα τελευταία είκοσι χρόνια ως σημαντικός παράγοντας της αύξησης του προϊόντος.

Η Κίνα τα τελευταία έτη, βρίσκεται σε ένα στάδιο όπου εισάγει νέα τεχνολογία (όπως είδαμε στην ενότητα 3.2 ενέργεια, οι ενεργειακές υποδομές είναι ξεπερασμένης τεχνολογίας), στο συνολικό σύστημα παραγωγής. Θεωρητικά, η χαμηλή θέση η οποία κατέχει στο επίπεδο τεχνολογίας, καθιστά ευκολότερη την προσαρμογή της σε νέες πιο εξελιγμένες τεχνολογίες και εξηγεί τον υψηλό ρυθμό ανάπτυξης της. Νέες τεχνολογίες οι οποίες εκτός από τον τομέα της παραγωγής, χρειάζονται για την βελτίωση των περιβαλλοντολογικών συνθηκών όπως επίσης και του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων της χώρας. Η συμβολή της τεχνολογίας στην αύξηση του προϊόντος σύμφωνα με την παραπάνω μεθοδολογία είναι αρκετά χαμηλή, αυτό μπορεί να σημαίνει επιπλέον ότι οι συνθήκες εργασίας δεν είναι ικανοποιητικές, δεν είναι αποδοτικές, δεν είναι ασφαλείς κ.ο.κ. Οι επιδράσεις του τεχνολογικού επιπέδου εκτός από εγχώριες είναι και παγκόσμιες, βελτιώνοντας το επίπεδο αυτό βελτιώνονται και οι αποδόσεις όπως και οι συνθήκες της οικονομίας¹⁵⁴, αν και η χώρα έχει συμπεριλάβει πολιτικές αύξησης της τεχνολογίας στο 12^ο και πιο πρόσφατο πενταετές πλάνο της, ωστόσο, χρειάζονται δραστικότερα μέτρα για να γίνουν ορατά τα σημάδια της βελτίωσης.

---

¹⁵⁴ Βλ. "Human Capital and the Wealth of Nations" May 2006

Κεφάλαιο 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιστορία της χώρας δίνει την εντύπωση ότι η οικονομία της Κίνας μέχρι το 1978 ήταν εσωστρεφής και αυτάρκης. Από την εμφάνιση των δυναστειών της έως τον τελευταίο αυτοκράτορα της, αν και φαίνεται να είχε σε αρκετά σημεία τη δυνατότητα οικονομικής διεύρυνσης, επέκτασης και ανάπτυξης, λόγω ίσως κουλτούρας δε θέλησε να εκμεταλλευτεί τις δυνατότητες της κατά αντίστοιχο τρόπο με τις “δυτικές αυτοκρατορίες”.

Ο Μao θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι άλλαξε ριζικά τη δομή της χώρας και επηρέασε βαθιά τον τρόπο σκέψης του λαού. Μέχρι το 1949 που ανέλαβε την εξουσία η οικονομία της Κίνας ήταν αποδυναμωμένη από τους αλληπάληλους πολέμους. Το κομμουνιστικό σύστημα μέσα από τις δεδομένες συγκυρίες είχε αρχικά ως στόχο την ενίσχυση της οικονομίας προκειμένου να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο και ενδυναμωθεί η ανάπτυξη της χώρας. Στα τέλη όμως της δεκαετίας του '60, η πολιτιστική επανάσταση επαναπροσδιόρισε τους στόχους του καθεστώτος με αποτέλεσμα η οικονομία της χώρας να αποδιοργανωθεί. Έτσι, οι παγκόσμιες εξελίξεις έδειξαν ότι η χώρας δεν θα μπορούσε να εξελιχθεί αν δεν προσαρμοζόταν σε ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης.

Το 1978 ξεκίνησε μια μεταρρύθμιση στο εσωτερικό της χώρας, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει αναδείξει την Κίνα σε τρίτη παγκόσμια υπερδύναμη μαζί με τις Η.Π.Α. και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μια ανάπτυξη με ετήσιο μέσο ρυθμό 10%, η οποία διαθρωπικά παρουσιάζει έντονες διαφοροποιήσεις σε σχέση με άλλες αναπτυγμένες χώρες. Η κεντρική εξουσία από τη μια μεριά κατάφερε να ενσωματώσει κατάλληλους μηχανισμούς οι οποίοι επέφεραν σταδιακή ανάπτυξη του προϊόντος της, από την άλλη μεριά το κέρδος από το προϊόν δε μοιράστηκε αντίστοιχα στο λαό αλλά κατευθύνθηκε για περαιτέρω δαπάνες σε επενδύσεις και άρα για περαιτέρω ανάπτυξη του προϊόντος.

Οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν σε οικονομικό επίπεδο αφορούσαν τόσο τους θεσμούς όσο και τους μηχανισμούς λειτουργίας της οικονομίας. Το μεγαλύτερο μέρος του τραπεζικού αλλά και του ενεργειακού κλάδου παρέμεινε στα χέρια της κεντρικής διοίκησης έτσι ώστε να δημιουργηθούν “κολοσσιαίες” επιχειρήσεις ικανές να

ανταπεξέρχονται σε παγκόσμιο ανταγωνισμό. Το πλεόνασμα των τρεχουσών συναλλαγών της χώρας και τα μεγάλα αποθέματα εγχωρίου και ξένου νομίσματος έχουν φέρει σε θέση τη χώρα να μην εξαρτάται από εξωτερικό δανεισμό. Από την άλλη μεριά οι αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες και η εξάρτηση από την εξωτερική ζήτηση αποτελούν λεπτά ζητήματα για τη χώρα.

Τα στοιχεία της μεθόδου Growth Accounting έδειξαν ότι η ανάπτυξη αυτή του προϊόντος οφείλεται στην ένταση της εργασίας περισσότερο και όχι τόσο στο κεφάλαιο και στη τεχνολογία. Το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, οι χαμηλού επιπέδου τεχνολογικές υποδομές σε συνδυασμό με το υψηλό ποσοστό που συνεισφέρει η εργασία στο ΑΕΠ, τα χαμηλά ημερομίσθια και το χαμηλό ποσοστό δαπανών των ιδιωτικών νοικοκυριών υποδεικνύει ότι συνολικά οι κινέζοι εργαζόμενοι ζουν μια σχετικά συνεχή λιτότητα. Η στάση όμως απέναντι σε μια χώρα με τόσο μεγάλο πληθυσμό δεν θα πρέπει να είναι επικριτική, αλλά να συμπεριλαμβάνει όλες τις συνιστώσες οι οποίες συνθέτουν το αποτέλεσμα της σημερινής Κίνας.

Στα περισσότερα καθεστάτα, η συσσώρευση και ο έλεγχος του πλούτου συνδέεται με την εξουσία. Τα πολιτικά συστήματα έχουν να κάνουν με το θεσμικό πλαίσιο κάτω από το οποίο προσδιορίζονται οι ομάδες που ελέγχουν το πλούτο και άρα εξουσιάζουν. Το πιο διαδομένο και αποδεκτό στοιχείο πλούτου στις μέρες μας είναι τα χρήματα. Όσο πιο "άμεσα" αιρετοί είναι εκείνοι που ελέγχουν τη ροή χρήματος τόσο δημοκρατικότερο μπορεί να χαρακτηριστεί και το πολιτικό σύστημα. Με βάση τη θεώρηση αυτή, στην Κίνα, όπου η κεντρική εξουσία διαχειρίζεται το συντριπτικό ποσοστό του πλούτου από τη μια πλευρά επιφέρει μέσω των σχεδιαζόμενων μεθοδεύσεων την ανάπτυξη του ΑΕΠ, από την άλλη πλευρά κλονίζονται βασικές δημοκρατικές έννοιες και τα δικαιώματα του συνόλου των απασχολουμένων επί της εργασίας τους.

Στην Κίνα έχουμε ένα ιδιαίτερο "μόρφωμα" οικονομίας όπου οι οικονομικές σχέσεις και οι οικονομικοί θεσμοί διαφέρουν αρκετά με αυτές άλλων χωρών. Η κουλτούρα τους και ο πληθυσμός τους είναι τα βασικά στοιχεία που διαφοροποιούν τη χώρα. Οι συνθήκες μέσα από τις οποίες κατάφερε να αναπτύξει το ΑΕΠ με αυτούς τους σχετικά μεγάλους ρυθμούς είναι περιπλοκές, αναδεικνύουν όμως το "εντυπωσιακό" φαινόμενο της ανάπτυξης αυτής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΜΕΤΑΔΑΤΑ για τον πίνακα 2.1.1

ΜΕΤΑΔΑΤΑ			
Χρονολογία	Οργανισμός	Πηγή	Μέθοδος
GDP			
1980-1989	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
1990	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division	National Accounts Estimates	Derived by applying the current prices from this source for baseyear period
1991-2004	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
2005-2009	National Bureau of Statistics, People's Republic of China	Website (http://www.stats.gov.cn/)	Derived by applying the annual real growth rate of GDP of this source
C			
1980-1982	World Bank	World Development Indicators, April 2010	Derived by applying the backward trend of the item at constant prices
1983-1989	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
1990	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division	National Accounts Estimates	Derived by applying the current prices from this source for baseyear period
1991-2009	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
G			
1980-1982	World Bank	World Development Indicators, April 2010	Derived by applying the backward trend of the item at constant prices
1983-1989	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
1990	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division	National Accounts Estimates	Derived by applying the current prices from this source for baseyear period
1991-2009	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source

METADATA			
Χρονολογία	Οργανισμός	Πηγή	Μέθοδος
I			
1980-1982	World Bank	World Development Indicators, April 2010	Derived by applying the backward trend of the item at constant prices
1983-1989	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
1990	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division	National Accounts Estimates	Derived by applying the current prices from this source for baseyear period
1991-2009	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source
NX			
1980-1989	World Bank	World Development Indicators, April 2010	Derived by applying the backward trend of the item at constant prices
1990	United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division	National Accounts Estimates	Derived by applying the current prices from this source for baseyear period
1991-2009	International Monetary Fund	World Economic Outlook (WEO) database, April 2010	Applied real values from this source

2. METADATA για τον πίνακα 2.1.3

METADATA	
Όνομασία μεγέθους	Population, total
Σύντομος ορισμός	Total population is based on the de facto definition of population, which counts all residents regardless of legal status or citizenship--except for refugees not permanently settled in the country of asylum, who are generally considered part of the population of their country of origin. The values shown are midyear estimates.
Ορισμός	Total population is based on the de facto definition of population, which counts all residents regardless of legal status or citizenship--except for refugees not permanently settled in the country of asylum, who are generally considered part of the population of their country of origin. The values shown are midyear estimates.
Πηγή	(1) United Nations Population Division. 2009. World Population Prospects: The 2008 Revision. New York, United Nations, Department of Economic and Social Affairs (advanced Excel tables). Available at http://esa.un.org/unpd/wpp2008/index.htm . (2) Census reports and other statistical publications from national statistical offices, (3) Eurostat: Demographic Statistics, (4) Secretariat of the Pacific Community: Statistics and Demography Programme, (5) U.S. Census Bureau: International Database, and (6) World bank estimates based on the data from the sources above, household surveys conducted by national agencies, Macro International, the U.S. Centers for Disease Control and Prevention, and refugees statistics from the United Nations High Commissioner for Refugees.
Όνομασία μεγέθους	Unemployment, total (% of total labor force)
Σύντομος ορισμός	Unemployment refers to the share of the labor force that is without work but available for and seeking employment. Definitions of labor force and unemployment differ by country.
Ορισμός	Unemployment refers to the share of the labor force that is without work but available for and seeking employment. Definitions of labor force and unemployment differ by country.
Πηγή	International Labour Organization, Key Indicators of the Labour Market database.
Όνομασία μεγέθους	Labor force, total
Σύντομος ορισμός	Total labor force comprises people ages 15 and older who meet the International Labour Organization definition of the economically active population: all people who supply labor for the production of goods and services during a specified period. It includes both the employed and the unemployed. While national practices vary in the treatment of such groups as the armed forces and seasonal or part-time workers, in general the labor force includes the armed forces, the unemployed, and first-time job-seekers, but excludes homemakers and other unpaid caregivers and workers in the informal sector.
Ορισμός	Total labor force comprises people ages 15 and older who meet the International Labour Organization definition of the economically active population: all people who supply labor for the production of goods and services during a specified period. It includes both the employed and the unemployed. While national practices vary in the treatment of such groups as the armed forces and seasonal or part-time workers, in general the labor force includes the armed forces, the unemployed, and first-time job-seekers, but excludes homemakers and other unpaid caregivers and workers in the informal sector.
Πηγή	International Labour Organization, using World Bank population estimates.

3. METADATA για τον πίνακα 4.1

METADATA	
Όνομασία μεγέθους	PPP conversion factor, GDP (LCU per international \$)
Σύντομος ορισμός	Purchasing power parity conversion factor is the number of units of a country's currency required to buy the same amounts of goods and services in the domestic market as U.S. dollar would buy in the United States. This conversion factor is for GDP.
Ορισμός	Purchasing power parity conversion factor is the number of units of a country's currency required to buy the same amounts of goods and services in the domestic market as U.S. dollar would buy in the United States. This conversion factor is for GDP.
Πηγή	World Bank, International Comparison Program database.
Όνομασία μεγέθους	Official exchange rate (LCU per US\$, period average)
Σύντομος ορισμός	Official exchange rate refers to the exchange rate determined by national authorities or to the rate determined in the legally sanctioned exchange market. It is calculated as an annual average based on monthly averages (local currency units relative to the U.S. dollar).
Ορισμός	Official exchange rate refers to the exchange rate determined by national authorities or to the rate determined in the legally sanctioned exchange market. It is calculated as an annual average based on monthly averages (local currency units relative to the U.S. dollar).
Πηγή	International Monetary Fund, International Financial Statistics.

4. ASEAN (Association of Southeast Asian Nations/Ένωση Νοτιανατολικής Ασίας)

Η Ένωση των χωρών αυτών υλοποιήθηκε για την πιο εύρυθμη λειτουργία των γειτονικών αυτών χωρών και είναι εμπνευσμένη κατά μεγάλο ποσοστό από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ASEAN ιδρύθηκε το 1967 με σκοπό την επιτάχυνση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των κρατών-μελών της, αλλά και την διατήρηση της ειρήνης και σταθερότητας στην περιοχή, προσφέροντας στα κράτη-μέλη ένα φόρουμ το οποίο τους επιτρέπει να συζητήσουν και να λύνουν τις διαφορές τους ειρηνικά. Μέχρι σήμερα 10 κράτη έχουν γίνει μέλη του συνδέσμου. Πέρα από τα ιδρυτικά μέλη Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη και Ταϊλάνδη, μέλη έγιναν επίσης το Μπρουνέι, η Μιανμάρ, η Καμπότζη, το Λάος και το Βιετνάμ. Συνολικά ο σύνδεσμος ενώνει μια έκταση 4.46 εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων, με συνολικό πληθυσμό 580 εκατομμυρίων ανθρώπων (8.7% του παγκόσμιου πληθυσμού) και με ένα συνολικό ΑΕΠ ύψους 1.5 τρις δολαρίων. Προηγούμενα, έχουν αποτυπωθεί τα εμπορικά μεγέθη συναλλαγών για το 2008 στον πίνακα 4.3.1 κατατάσσοντας την ASEAN ως τέταρτο εμπορικό εταίρο της Κίνας.

Το πρώτο βήμα της Κίνας στον τομέα της συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο χαρακτηρίζει η συμμετοχή της, στο ARF (ASEAN Regional Forum). Το φόρουμ αυτό έχει ως στόχο τις διπλωματικές διαπραγματεύσεις και την ειρηνική επίλυση στρατηγικών προβλημάτων στην περιοχή. Ιδρύθηκε το 1994 μετά από πρωτοβουλία της ASEAN, με μέλη κράτη από όλη την Ασία αλλά και τις Η.Π.Α.. Η συνεργασία της Κίνας με την ASEAN επεκτάθηκε σε σημαντικό βαθμό με την εγκαθίδρυση του φόρουμ ASEAN + 3 το 1997. Στόχος του είναι ο συντονισμός της συνεργασίας μεταξύ της ASEAN και των τριών απωανατολικών χωρών Κίνα, Ιαπωνία και Νότια Κορέα. Το φόρουμ αυτό επηρέασε ήδη θετικά την συνεργασία των μελών του κατά την διάρκεια της ασιατικής οικονομικής κρίσης στο τέλος της δεκαετίας του '90. Με την λεγόμενη «πρωτοβουλία του Τσιάνγκ-Μάι», το φόρουμ έθεσε τα θεμέλια όχι μόνο για την μελλοντική οικονομική σταθερότητα της ανατολικής Ασίας, αλλά και για την δημιουργία μίας μελλοντικής απωανατολικής νομισματικής ένωσης σε μορφή δείκτη (ACU: Asian Currency Unit), αποτελούμενου από «καλάθι» ασιατικών νομισμάτων. Η εμβάθυνση της συνεργασίας κορυφώθηκε με την δημιουργία του East Asia Summit (EAS) το 2005, με μέλη-κράτη από όλη την Ασία και την Ωκεανία. Οι

ετήσιες συναντήσεις σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο απευθύνουν θέματα όπως το εμπόριο, η ενεργειακή πολιτική, η ασφάλεια αλλά και η δημιουργία κοινοτικών θεσμών. Μέλη του είναι, πέρα της ASEAN, η Κίνα, η Ιαπωνία, η Ν. Κορέα, η Ινδία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία (και η Η.Π.Α. με την Ρωσία με δικαίωμα συμμετοχής από το 2011).

Η Κίνα το 2009 αντικατέστησε τις Η.Π.Α. ως τρίτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ASEAN, με έναν όγκο εμπορικών συναλλαγών που μέχρι τον Οκτώβριο έφτασε ύψος 166 δις δολαρίων. Οι κινέζοι οικονομολόγοι συμφωνούν ότι η ζώνη ανήκει στα τελικά βήματα της πορείας προς την σύσταση ενός κοινού νομίσματος, το οποίο κατά πάσα περίπτωση θα είναι το γιουάν. Λόγω της αναμενόμενης απόδοσης της αξίας του κατά 20% στα επόμενα 5 χρόνια, το γιουάν θα έχει την ευκαιρία να ρέει ελεύθερο προς την νοτιοανατολική Ασία, παρακινώντας τις χώρες αυτές να αποδεχθούν πρώτες παγκοσμίως, το γιουάν ως κύριο συναλλάξιμο νόμισμα.

5. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

ΑΦΡΙΚΗ

Πίνακας 7.1: Βασικές Αφρικανικές χώρες εισαγωγών/Βασικά εμπορεύματα εισαγωγών (σε τρέχοντα εκατομμύρια δολάρια)

	2004	2007	2004-2007 (Ποσοστό μεταβολής)
Χώρα	Βασικές Αφρικανικές πηγές εισαγωγών		
Αφρική συνολικά	15.641	36.33	135
Αγκόλα	4.718	12.885	173
Νότια Αφρική	2.955	6.608	124
Σουδάν	1.706	4.114	141
Κονγκό	1.569	2.828	80
Ισημερινή Γουινέα	995	1.697	70
Εμπόρευμα	Βασικά εμπορεύματα εισαγωγών από Αφρικανικές χώρες		
Ορυκτά καύσιμα	10.135	25.997	157
Μεταλλεύματα	1.393	3.298	137
Πολύτιμα μέταλλα	742	1.358	83
Ξύλο	473	915	93
Σίδηρος & Χάλυβας	439	851	94

Πηγή: Global Trade Atlas and World Trade Atlas βασισμένο σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών

Πίνακας 7.2: Βασικές Αφρικανικές χώρες εξαγωγών/Βασικά εμπορεύματα εξαγωγών (σε τρέχοντα εκατομμύρια δολάρια)

	2004	2007	2004-2007 (Ποσοστό μεταβολής)
Χώρα	Βασικές Αφρικανικές πηγές εξαγωγών		
Συνολικά Αφρική	13.815	37.314	170
Νότια Αφρική	2.952	7.429	152
Αίγυπτος	1.389	4.432	219
Νιγηρία	1.719	3.8	121
Αλγερία	981	2.709	176
Μαρόκο	944	2.162	129
Εμπόρευμα	Βασικά εμπορεύματα εξαγωγών από Αφρικανικές χώρες		
Ηλεκτρικές μηχανές	1.905	5.806	205
Μηχανήματα	1.374	4.517	229
Οχήματα	936	3.165	238
Ενδύματα	828	2.94	255
Σίδηρο & Προϊόντα χάλυβα	654	1.92	194

Πηγή: Global Trade Atlas and World Trade Atlas βασισμένο σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών

ΒΟΡΕΙΑ ΚΟΡΕΑ

Πίνακας 7.3: Εμπορεύματα εισαγωγών/εξαγωγών (σε εκατομμύρια τρέχοντα δολάρια)

Εμπορεύματα	2004	2007	2004-2007 (Ποσοστό μεταβολής)
Βασικές εξαγωγές προς τη Βόρεια Κορέα			
Συνολικές εξαγωγές	795	1392	75
Ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο)	204	402	97
Μηχανήματα	40	104	160
Ηλεκτρικές μηχανές	46	69	50
Πλαστικά	32	55	72
Οχήματα	18	54	200
Βασικές εισαγωγές από τη Βόρεια Κορέα			
Συνολικές εισαγωγές	582	582	0
Ορυκτά καύσιμα (άνθρακας)	53	170	221
Μεταλλεύματα	59	164	178
Ενδύματα	49	60	22
Σίδηρο & χάλυβας	75	45	-40
Ψάρια, θαλάσσιες τροφές	261	30	-770

Πηγή: Global Trade Atlas and World Trade Atlas βασισμένο σε επίσημα στοιχεία των κινεζικών αρχών/ Economist Intelligence Unit, Country Report North Korea

ΙΡΑΝ

Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το 2006 η Κίνα ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Ιράν μετά την ΕΕ. Εκείνη τη χρονιά, η Κίνα ήταν η τέταρτη εξαγωγική αγορά για το Ιράν με συμφωνίες ύψους 9 δις δολαρίων, όπως επίσης αποτελούσε τον δεύτερο σε κατάταξη εισαγωγέα, με εισαγωγές ύψους 4,9 δις δολάρια. Αν και το Ιράν αποτελεί σχετικά μικρό εμπορικό εταίρο για την Κίνα παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στις δύο χώρες. Η Κίνα έχει καταστεί μια σημαντική εμπορικός εταίρος του Ιράν τα τελευταία χρόνια με τις ιρανικές εξαγωγές προς την Κίνα, να αυξάνονται από 9,7% το 2002 σε 12,9% το 2006 (ως ποσοστό του συνόλου των εξαγωγών), ενώ οι ιρανικές εισαγωγές από την Κίνα αυξήθηκαν από 4,7% έως 10,6% (ως ποσοστό του συνόλου των εισαγωγών). Τα στοιχεία των κινεζικών αρχών κατατάσσουν το Ιράν ως 16^ο εμπορικό συνétaίρο της Κίνας για το 2007. Οι εξαγωγές της Κίνας προς το Ιράν αυξήθηκαν κατά 62,1% ενώ οι εισαγωγές από το Ιράν αυξήθηκαν κατά 33,7% το 2007 με κυριότερα εμπορεύματα εξαγωγών προς το Ιράν τον σίδηρο

και τον χάλυβα (1,6 δις δολάρια), τα μηχανήματα (1.100 εκατομμύρια δολάρια), τα οχήματα και τα ανταλλακτικά.

6. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (WTO: World Trade Organization)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) σχηματίστηκε το 1994 μετά την ολοκλήρωση του διαπραγματευτικού "Γύρου της Ουρουγουάης" και αναδύθηκε ως ο τρίτος πυλώνας της μεταπολεμικής οικονομικής τάξης. Παρόλο που γενικά παρουσιάζεται ως απλή συνέχιση της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade, μια μορφή εμπορικού επιμελητηρίου), ο ΠΟΕ στην πραγματικότητα εισήγαγε μια θεμελιώδη αλλαγή στην οργάνωση του παγκόσμιου εμπορίου. Τα μέλη του είναι 153 στο πλήθος, με την Κίνα να ενσωματώνεται ως χώρα προς ένταξης στον ΠΟΕ τον Δεκέμβριο του 2001.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου εξετάζει τους κανόνες του εμπορίου μεταξύ των εθνών σε αναλυτικό επίπεδο και είναι αρμόδιο για τη διαπραγμάτευση και την εφαρμογή των νέων εμπορικών συμφωνιών, επίσης είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση των χωρών αν ακολουθούν τις συμφωνίες του ΠΟΕ, που υπογράφονται από τα μέλη του και επικυρώνονται από τα Κοινοβούλια τους. Οι βασικές του αρχές είναι η μη διάκριση των χωρών (κάθε χώρα αντιμετωπίζεται ισόνομα), η αμοιβαιότητα, η διαφάνεια, η ασφάλεια και η εξασφάλιση των εμπορικών δεσμεύσεων οι οποίες συμφωνούνται ανάμεσα στα κράτη-μέλη.

7. Υπολογισμός μέσου ετήσιου ρυθμού μεταβολής

Οι ρυθμοί ανάπτυξης ελαχίστων τετραγώνων χρησιμοποιούνται όπου υπάρχουν αρκετά μεγάλες χρονολογικές σειρές, οι οποίες να επιτρέπουν τον αξιόπιστο υπολογισμό. Κανένας ρυθμός ανάπτυξης δεν υπολογίζεται εάν περισσότερες από τις μισές παρατηρήσεις σε μια περίοδο λείπουν. Ο ρυθμός ανάπτυξης ελαχίστων τετραγώνων r , υπολογίζεται από την τοποθέτηση της γραμμικής τάσης παλινδρόμησης στις λογαριθμικές τιμές των μεταβλητών κατά τη σχετική περίοδο. Η εξίσωση παίρνει την εξής μορφή:

$$\ln X_t = a + bt$$

η οποία ισοδυναμεί με τη λογαριθμική μετατροπή της σύνθετης εξίσωσης ανάπτυξης:

$$X_t = X_0 (1 + r)^t$$

Σε αυτή την εξίσωση, X είναι η μεταβλητή, t ο χρόνος και $a = \ln X_0$ και $b = \ln(1 + r)$ οι παράμετροι προς εκτίμηση. Αν b^* είναι η εκτιμήτρια των ελαχίστων τετραγώνων του b , τότε ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής r , προκύπτει από τον τύπο $[\exp(b^*) - 1]$ και αν πολλαπλασιαστεί με 100 εκφράζει το ποσοστό. Ο υπολογισμένος ρυθμός ανάπτυξης των εκφράζει το μέσο ποσοστό ανάπτυξης ανάμεσα στις περιόδους και δεν συμπίπτει κατ' ανάγκη με τον κανονικό ρυθμό ανάπτυξης ανάμεσα μεταξύ δύο περιόδων.

8. Μέθοδος εκτίμησης του αποθέματος κεφαλαίου (Perpetual Inventory)

Η εκτίμηση του κεφαλαιακού αποθέματος πραγματοποιείται με τη βοήθεια της μεθόδου *Perpetual Inventory*. Οι εξισώσεις που χρησιμοποιήθηκαν, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, είναι οι εξής:

$$K(i) = [S(i) + S(i-1)]/2$$

$$S(i) = \sum_{t=1}^i I(t)$$

$$I(t) = E(t) - d(t)$$

$$E(t) = E'(t)/p(t)$$

$$d(t) = E(t)[\gamma \cdot (\gamma + 1)^{t-1}] / [(1 + \gamma)^{1+t} - 1]$$

όπου:

$K(i)$: Το κεφαλαιακό απόθεμα στο μέσο του έτους i

$S(i)$: Το κεφαλαιακό απόθεμα στο τέλος του έτους i

$I(t)$: Η καθαρή επένδυση παγίου κεφαλαίου σε σταθερές τιμές 1988

$E(t)$: Η ακαθάριστη επένδυση παγίου κεφαλαίου σε σταθερές τιμές 1988

$E'(t)$: Η ακαθάριστη επένδυση παγίου κεφαλαίου σε τρέχουσες τιμές

$p(t)$: Ο δείκτης τιμών καταναλωτή

$d(t)$: Η ανάλωση παγίου κεφαλαίου, που εξαρτάται από την πολιτική αποσβέσεων

$\gamma = 0,20$, θετική παράμετρος που εξαρτάται από τους στόχους των επενδύσεων (π.χ. Τσώλας 1995).

$T = 30$ έτη, η διάρκεια ζωής του εξοπλισμού (π.χ. Belegri-Roboli and Michaelides 2007, Michaelides et al/2005, Τσώλας 1995).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γ.Τ.Τσάκωνας, Κίνα, 2007 (Εκδόσεις ΕΚΚΙΜ)
- W.Travis Hanes III & Frank Sanello, The Opium Wars, 2004
- G.C.Chow, "China's Economic Transformation", 2007
- Lao-Tse: life and work of the forerunner in China, Grail Foundation Press, 1995
- David C.Wright, "The History of China",2001, paragr. Early Imperial China
- Young,Leslie "The Tao of Markets: Sima Qian and the Invisible Hand" Pacific Economic Review,1996
- Lao-Tse: "life and work of the forerunner in China", Grail Foundation Press, 1995
- Young,Leslie "The Tao of Markets: Sima Qian and the Invisible Hand" Pacific Economic Review,1996
- John Keay, "China: a history", HarperPress, 2009
- "Annals of Mr.Liang Yansunof Sanshui", Hong Kong 1939, reissued as "Modern Chinese Historical Series." Taipei: Wenxing Book Co., 1962
- Jinglian Wu, "Understanding and interpreting Chinese economic reform", 2005
- Raphael Shen, "China's economic reform: an experiment in pragmatic socialism", Greenwood Publishing Group, 2000
- F.C.Teiwes with Warren Sun, "China's Road to disaster", 1999
- Andrew Langley , "The Cultural Revolution: Years of Chaos in China", 2008
- Olivier Blanchard, "Μακροοικονομική", 2006
- Neary, J.P and K.W.S. Roberts, "The theory of household behavior under rationing" European Economic Review, 13 (Jan.1980)
- "Almanac of China's Economy", 1981. Hong Kong: Modern Cultural Company Ltd.
- "The Cambridge History of China: Volume 15, The People's Republic of China", Τόμος 15,Μέρος 2
- Li Kaixin, "How China Manages its Supplies." Almanac of China's Economy, 1982. Hong Kong: Modern Cultural Company Ltd.
- Zhou, Kate Xiao. "How the Farmers Changed China:Power of the People. Boulder", CO:Westview Press,1996
- Lin, Justin Yifu, Fang Chai, and Zhou Li. "The China Miracle:Development Strategy and Economic Reform". Hong Kong: Chinese University Press, 1996
- John Keay, "China: a history", HarperPress, 2009

F.C.Teiwes with Warren Sun, "China's Road to disaster", 1999

Andrew Langley , "The Cultural Revolution: Years of Chaos in China", 2008

Zhou, Kate Xiao. "How the Farmers Changed China: Power of the People. Boulder", CO: Westview Press, 1996

Yi, Gang "Money, Banking and Financial Markets in China." Boulder, CO: Westview Press, 1994

Eijffinger, Sylvester C., J. De Haan: "The Political Economy of Central Bank Independence." Special Papers in International Economics, no. 19 Princeton University: International Finance Section, 1996

"In China, Tentative Steps Toward a Global Currency" article by David Barboza in The New York Times, February 11, 2011

Jefferson, Gary H., T. Rawski: "Enterprise Reform in Chinese Industry", Journal of Economic Perspectives, 8 (1994)

World Bank, "The Chinese Economy Fighting Inflation, Deepening Reforms" Washington DC: WB, 1996

James Mackintosh (2010-09-28). "Currency War". The Financial Times. Retrieved 2010-10-11

Iok Jha, "China 'leads the world' in renewable energy". Guardian. Retrieved 2011-02-02

Miao Hong (2006). "China battles pollution amid full-speed economic growth." Chinese Embassy (UK), September 29, 2006

"Country analysis briefs: China". Energy Information Administration. August, 2006. Retrieved 2008-07-02.

"China unveils 12th Five-Year Plan". CNTV. October 28, 2010. Retrieved December 22, 2010

Lipman, Joshua Klein (April 2011). "Law of Yuan Price: Estimating Equilibrium of the Renminbi". Michigan Journal of Business, Retrieved 5/23/2011

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ (INTERNET LINKS)

<http://www.stats.gov.cn>
<http://www.chinability.com>
<http://www.wto.org/>
<http://www.safe.gov.cn>
<http://pwt.econ.upenn.edu/>
<http://www.nationmaster.com>
<http://www.oecd.org>
<http://unstats.un.org>
<http://databank.worldbank.org>
<http://gr.china-embassy.org>
<http://www.pbc.gov.cn>
<http://chinadataonline.org>
<http://en.ndrc.gov.cn>
<http://www.nea.com/China>
<http://en.wikipedia.org>
<http://www.eia.gov>
<http://www.china-labour.org>
<http://www.ilo.org>
<https://www.cia.gov>
<http://www.tradingeconomics.com>
<http://eng.cnki.net>
http://www.ggdc.net/databases/ted_growth